

Nord-Aurdal kommune

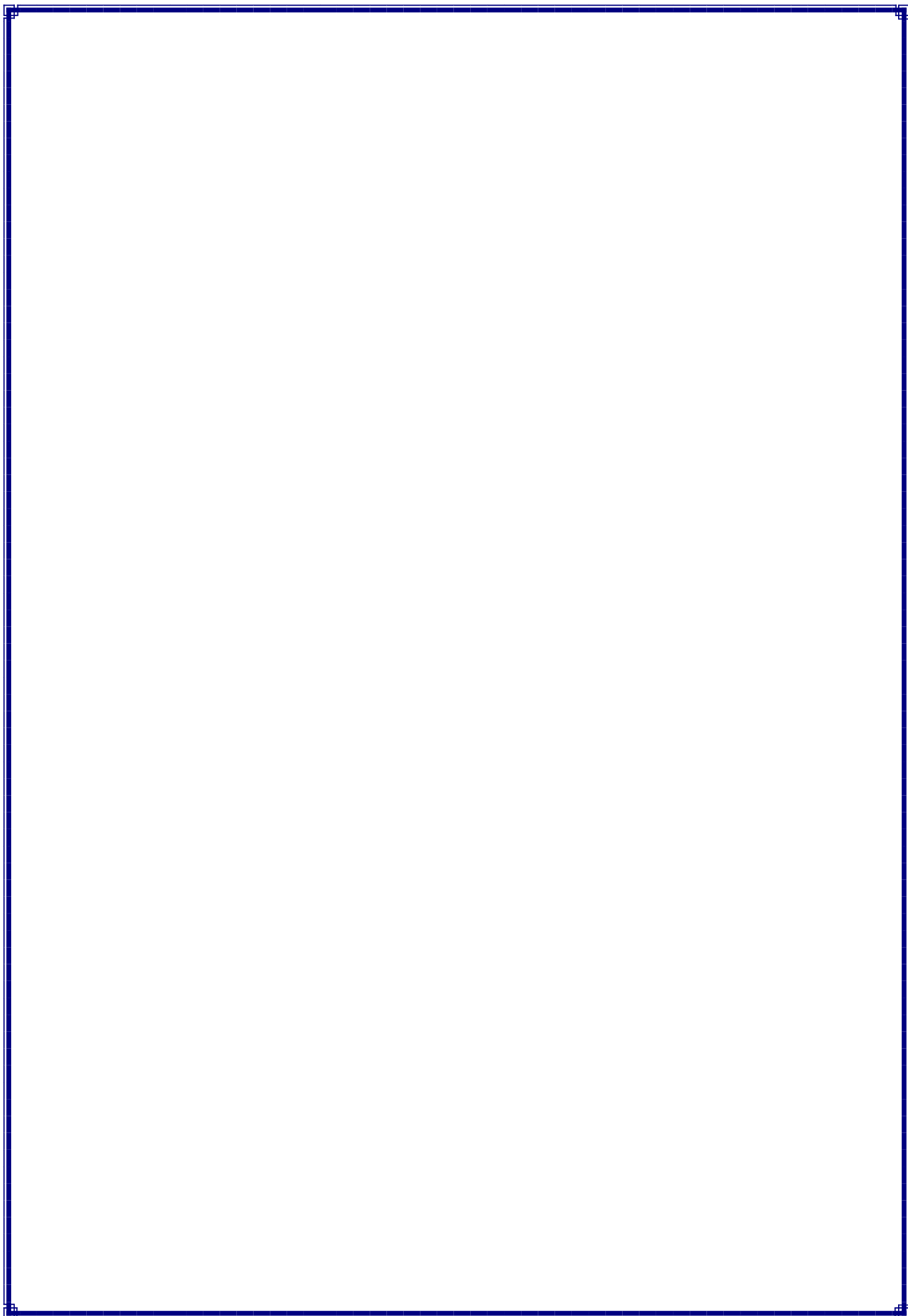
ØKONOMIPLAN 2014 – 2017

ÅRSBUDSJETT 2014

Foto: Inger Flyåker Johnsen

Vedtatt av kommunestyret i sak KS-092/13 den 19.12.2013

Innholdsfortegnelse

1	MÅL OG PRIORITERINGER	1
2	ÅRSBUDSJETT OG ØKONOMIPLAN	5
3	ORGANISASJON.....	20
4	POLITISK OG ADMINISTRATIV LEDELSE.....	23
5	BARNEHAGE	30
6	GRUNNSKOLE	33
7	HELSE, OMSORG OG VELFERD – FELLESKAPITTEL	38
8	HELSE	41
9	OMSORG OG REHABILITERING.....	45
10	FAMILIENS HUS.....	50
11	NAV VALDRES.....	56
12	KULTUR OG SERVICE	62
13	AREAL OG NÆRING	67
14	TEKNISK DRIFT	71
15	EIENDOM OG KVALIFISERING.....	75
16	AVGIFTER OG BETALINGSSATSER	84
17	VEDLEGG I: INVESTERINGSPROSJEKTER.....	85
18	VEDLEGG II: BUDSJETTSKJEMA.....	102
19	VEDLEGG III	105

Innholdsfortegnelse – detaljert

1	MÅL OG PRIORITERINGER	1
1.1	Kommunens visjon og verdier	1
1.2	Kommuneøkonomi	1
1.3	Kommuneorganisasjonen.....	3
1.4	Den kommunale tjenesteytingen	3
1.5	Oppsummering.....	4
2	ÅRSBUDSJETT OG ØKONOMIPLAN	5
2.1	Resultat	5
2.2	Økonomiske hovedoversikter	7
2.3	Driftsbudsjett	10
2.4	Tilpasninger i driftsbudsjettet i økonomiplanperioden	13
2.5	Investeringer	14
2.6	Lånegjeld.....	16
2.7	Finansielle utgifter	17
2.8	Fond – avsetning og bruk.....	18
2.9	Finansforvaltning	18
2.10	Oppsummering.....	19
3	ORGANISASJON.....	20
3.1	Organisasjonsutvikling	20
3.2	Endret rapportering til formannskap og kommunestyre.....	21
3.3	Ledelse, kompetanseheving og motivasjon.....	21
3.4	Økt tilstedeværelse	21
3.5	Beholde og rekruttere medarbeidere.....	22
4	POLITISK OG ADMINISTRATIV LEDELSE.....	23
4.1	Politisk ledelse	23
4.2	Rådmannskontor	23
4.3	Stabsavdelingen.....	25
4.4	Økonomiavdelingen	25
4.5	Kvalitet og ressursbruk i dag (KOSTRA).....	26
4.6	Stillingsramme.....	27
4.7	Økonomiske hovedtall	27
4.8	Tiltak	28
5	BARNEHAGE	30
5.1	Hovedmål, status og sentrale utviklingstrekk	30
5.2	Kvalitet og ressursbruk i dag (KOSTRA).....	31
5.3	Stillingsramme.....	32
5.4	Økonomiske hovedtall	32

5.5	Tiltak	32
6	GRUNNSKOLE	33
6.1	Hovedmål, status og sentrale utviklingstrekk	33
6.2	Kvalitet og ressursbruk i dag (KOSTRA)	34
6.3	Stillingsramme.....	35
6.4	Økonomiske hovedtall	35
6.5	Tiltak	36
7	HELSE, OMSORG OG VELFERD – FELLESKAPITTEL	38
7.1	Hovedmål, status og sentrale utviklingstrekk	38
7.2	Satsing på rusarbeid og psykisk helse	40
8	HELSE	41
8.1	Hovedmål, status og sentrale utviklingstrekk	41
8.2	Kvalitet og ressursbruk i dag (KOSTRA)	42
8.3	Stillingsramme.....	42
8.4	Økonomiske hovedtall	43
8.5	Tiltak	43
9	OMSORG OG REHABILITERING.....	45
9.1	Hovedmål, status og sentrale utviklingstrekk	45
9.2	Kvalitet og ressursbruk i dag (KOSTRA)	46
9.3	Stillingsramme.....	47
9.4	Økonomiske hovedtall	47
9.5	Tiltak	48
10	FAMILIENS HUS.....	50
10.1	Hovedmål, status og sentrale utviklingstrekk	50
10.2	Kvalitet og ressursbruk i dag (KOSTRA)	52
10.3	Stillingsramme.....	53
10.4	Økonomiske hovedtall	54
10.5	Tiltak	54
11	NAV VALDRES.....	56
1.1	Hovedmål, status og sentrale utviklingstrekk	56
1.2	Kvalitet og ressursbruk i dag (KOSTRA)	57
11.1	Stillingsramme.....	60
11.2	Økonomiske hovedtall	60
11.3	Tiltak	61
12	KULTUR OG SERVICE	62
12.1	Hovedmål, status og sentrale utviklingstrekk	62
12.2	Kvalitet og ressursbruk i dag (KOSTRA)	63
12.3	Stillingsramme.....	65

12.4	Økonomiske hovedtall	65
12.5	Tiltak	66
13	AREAL OG NÆRING	67
13.1	Hovedmål, status og sentrale utviklingstrekk	67
13.2	Kvalitet og ressursbruk i dag (KOSTRA)	69
13.3	Stillingsramme.....	69
13.4	Økonomiske hovedtall	70
13.5	Tiltak	70
14	TEKNISK DRIFT	71
14.1	Hovedmål, status og sentrale utviklingstrekk	71
14.2	Kvalitet og ressursbruk i dag (KOSTRA)	72
14.3	Stillingsramme.....	73
14.4	Økonomiske hovedtall	74
14.5	Tiltak	74
15	EIENDOM OG KVALIFISERING.....	75
15.1	Hovedmål, status og sentrale utviklingstrekk	75
15.2	Kvalitet og ressursbruk i dag (KOSTRA)	79
15.3	Stillingsramme.....	81
15.4	Økonomiske hovedtall	81
15.5	Tiltak	82
16	AVGIFTER OG BETALINGSSATSER	84
17	VEDLEGG I: INVESTERINGSPROSJEKTER.....	85
17.1	KLP, egenkapitaltilskudd.....	85
17.2	Geovekst.....	85
17.3	Nye lokaler teknisk drift	85
17.4	Boligfeltet Vinjar 2, opparbeiding.....	86
17.5	Vann og avløp, rammebevilgning	87
17.6	Vann og avløp, overvåking – rebudsjettering	90
17.7	Opprusting av veger, rammebevilgning	90
17.8	Skilte med veinavn (adresseringsprosjektet), rebudsjettering	92
17.9	Utskifting av brannbil	93
17.10	Brann, hydraulisk frigjøringsverktøy, utskifting	94
17.11	Ombygging Vesletveit, for Familiens hus	95
17.12	Omsorgsboliger Aurdal, sammenbygging av A- og B-bygg, reservert.....	96
17.13	VLMS, inventar og utstyr	97
17.14	Korttidsavdelingen Aurdal, ombygging	97
17.15	Fiberkabel, fra rådhuset til NAUS, NABS og VLMS	98
17.16	Nøkkelpokser og heisalarmer.....	99
17.17	Opparbeiding av parkeringsplass, Vikatunet.....	100

17.18	NAUS, ventilasjon, klimaskall og enøk.....	100
17.19	Kultur- og rådhus, ventilasjon, klimaskall og enøk	101
18	VEDLEGG II: BUDSJETTSKJEMA.....	102
18.1	Driftsbudsjettet – budsjettskjema 1A	102
18.2	Investeringsbudsjettet – budsjettskjema 2A	103
18.3	Anskaffelse og anvendelse av midler.....	104
19	VEDLEGG III	105
19.1	Økonomiske mål for økonomiplanen.....	105
19.2	Organisasjonskart	106

1 Mål og prioriteringer

1.1 Kommunens visjon og verdier

Det interne verdigrunnlaget til Nord-Aurdal kommune danner ordet *ROMSLEG*. Det står for Raushet, Omtanke, Medansvar, Samhandling, Læring, Engasjement, Grundighet. Visjonen er *Sammen strekker vi oss – for deg*. Dette gir uttrykk for at kommunen bygger på et positivt menneskesyn og respekt for ressursene til fellesskapet og slik vil sikre gode tjenester.

Det eksterne verdigrunnlaget til Nord-Aurdal viser hvilke verdier kommunen ønsker å fokusere på og særlig arbeide med de kommende årene. Dette verdigrunnlaget følger av kommuneplanens samfunnsdel for 2011-2023, og har i prioritert rekkefølge stikkordene kunnskapskommunen, helsekommunen, kulturkommunen, tilflyttingskommunen, kulturlandskapskommunen og næringsutviklingskommunen Nord-Aurdal.

Medarbeiderundersøkelsen er gjennomgått i virksomhetene i løpet av 2013. Nord-Aurdal har framgang på nesten samtlige indikatorer, spesielt mobbing, diskriminering og varsling og indikatorene nærmeste leder, medarbeidersamtale og overordnet ledelse. Kommunen scorer svært høye på indikatoren innhold i jobben. Når en ser ut av den kommunale organisasjonen og inn i lokalsamfunnet, hadde Nord-Aurdal i 2012 den 5. høyeste omsetningen i landet på handel per innbygger. Disse sterke prestasjonene indikerer at kommunen på mange områder har lyktes med å oppnå sine mål og prioriteringer i tråd med visjonen og verdigrunnlaget til kommunen. Denne måloppnåelsen ville ikke vært mulig uten en god vekselvirkning med et dynamisk næringsliv.

Arbeidet med økonomiplanen gir en årlig mulighet til å se hele virksomheten til Nord-Aurdal under ett, og det i et fireårsperspektiv. Dette er krevende, men gir gode forutsetninger for å utvikle organisasjonen og tilpasse ressursbruken slik at Nord-Aurdal kommune utvikler seg og yter best mulig tjenester på en bærekraftig måte. I år som i fjor har økonomiplanen perspektiver *Nord-Aurdal kommune mot 2020* og går med det ut over lovens krav om å planlegge 4 år fram i tid.

1.2 Kommuneøkonomi

En sunn kommuneøkonomi er en forutsetning for god og framtidsrettet tjenesteproduksjon. En sunn kommuneøkonomi krever at forholdet mellom inntekter, driftskostnader og investeringer er bærekraftig over tid. Kommunestyret vedtok i 2012 følgende handlingsregel:

- netto driftsresultat bør være på minimum 3% av brutto driftsinntekter
- disposisjonsfondet skal minimum være på 10% av brutto driftsinntekter, og målet er 15%; i tillegg skal kommunen ha et særskilt disposisjonsfond tilsvarende akkumulert premieavvik
- lånegjelda bør være under 70% av brutto driftsinntekter

Økonomiplanen når ikke målet om *netto driftsresultat* på over 3% noen av årene. Det har likevel beveget seg i riktig retning over flere år og ligger på 2-2,8% i hele økonomiplanperioden, vel og merke med de tiltakene som er lagt inn for det enkelte år.

Kommunen vil møte en ny og utfordrende økonomisk virkelighet fra 2015. Kommunen vil da få økte kostnader ved at nye Valdres lokalmedisinske senter (VLMS) tas i bruk. Dette er en storsatsing som gir regionen felles legevakt, jordmortjeneste, ny intermediæravdelingen og nytt øyeblikkelig hjelp-tilbud i tidsmessige lokaler, samt 30 høyst påkrevde institusjonsplasser for Nord-Aurdal til erstatning for institusjonsplasser på Aurdalsheimen. Etter kommunestyrets vedtak i begynnelsen av 2012, vil VLMS også gi 20 omsorgsboliger og nye og tidsmessige lokaler for hjemmetjenesten og hjelpemiddelsentralen.

Tilpasningen til kostnadene med storsatsingen som VLMS er, har pågått over tid, men det er først i herværende økonomiplan at nødvendige tiltak er synliggjort på en konkret måte. Det er en seier i seg selv at kommunen nå har et konkret opplegg for hvordan utfordringen kan møtes.

Her må det understrekes at det er tiltakene for 2014 som blir endelig fastsatt ved kommunestyrets vedtak av økonomiplan, mens tiltakene i 2015-2017 skal vurderes årlig opp mot handlingsregelen fram til de fastsettes endelig for det enkelte budsjettår.

Disposisjonsfondet ligger over minstenivået på 10% i hele planperioden. Det blir en utfordring å ikke måtte subsidiere drifta ved bruk av fondsmidler i 2017 og senere. Resultatet de tre første årene er svært bra, all den tid kommunen i tillegg har begynt å avsette et beløp tilsvarende endringen i akkumulert premieavvik i året.

Lånegjelda er innenfor det taket kommunestyret har vedtatt på 70% av brutto driftsinntekter kun i 2014. I 2017 er lånegjelda etter økonomiplanen mer enn 70 mill. kroner over målet. Det er da tatt hensyn til lånegjeld gjennom VLMS-E, i samsvar med kommunestyrets vedtak. Kommunens egne lån ligger i hele perioden under taket. Det høye lånenivået gir et insentiv til å ha en viss grad av egenkapitalfinansiering av investeringene. Dette er reflektert gjennom bruk av 4,5 – 5 mill. kr årlig fra disposisjonsfondet.

Det er budsjettet med avdragstid på 25 år for lån, i samsvar med prinsipp nedfelt i økonomiplanen for 2011 – 2014.

Satsen for alminnelig eiendomsskatt blir økt til 3,375 promille i 2014. Økonomiplanen viser en videre økning utover i planperioden.

Nord-Aurdal kommune står overfor store investeringsbehov, først og fremst for å ta igjen et vedlikeholdsetterslep som har bygd seg opp over flere tiår. Økonomiplanen inneholder et ekspansivt investeringsprogram, der de vesentligste prosjektene er:

- Nord-Aurdal kommunes andel av Valdres lokalmedisinske senter (gjennom VLMS-E)
- Driftslokaler for teknisk drift
- Nord-Aurdal ungdomskole og Valdreshallen – opprusting

Opprusting av kulturhuset og rådhuset er den største investeringen som bør gjennomføres etter økonomiplanperioden.

1.3 Kommuneorganisasjonen

Antallet årsverk i kommunen har gått ned de senere år. Økninger skyldes i hovedsak overtakelse av vertskommunefunksjoner, mens resten av organisasjonen har en fallende tendens. Dette er i stor grad resultat av effektivisering og bortrasjonalisering av ikke strengt nødvendige oppgaver, men også et resultat av at en del tjenester i større grad produseres av private oppdragstakere for kommunen, slik som for eksempel brukerstyrt personlig assistanse.

Lederutviklingen fortsetter i 2014 ved at hele ledelsen i Nord-Aurdal kommune på administrativ side slutfører det felles lederutviklingsprogrammet *Veksthuset*.

Organiseringen av *virksomhetene* er under stadig utvikling. På helse-, omsorg- og velferdsområdet blir virksomhetene satt sammen på nytt i 2014, særlig for å tilpasse organisasjonen driften av nye VLMS i 2015. Areal og næring som virksomhet vil bli analysert i forbindelse med at virksomhetsleder går over i stilling som nasjonalparkforvalter i Langsua. Virksomheten eiendom og kvalifisering har i 2014 sitt siste driftår. I 2015 går eiendomsavdelingene inn i teknisk drift. Organisering av kvalifisering må avklares i 2014, basert på igangsatte regionale og interne prosesser.

Nærværarbeidet er viktig for kommunen. Sykefraværet ligger over måltallet for IA-avtalen. Gjennom ny IA-avtale og handlingsdelen til denne styrkes og systematiseres arbeidet med sykefravær bedre. Prosjektet Raskt tilbake videreføres i 2014 i samarbeid med legene i Nord-Aurdal og NAV.

Etnisk inkludering er en stadig viktigere form for inkludering. For å sikre etnisk mangfold i organisasjonen har kommunen valgt følge en anbefaling fra Integrerings- og mangfoldsdirektoratet som går ut på å innkalle minst én kvalifisert jobbsøker med innvandrerbakgrunn til intervju. Denne gjelder fra 1. desember 2013.

Når det gjelder *rekruttering*, bør kommunens gode satsing på lærlinger framheves. Kommunens mål er å ha inntil 12 plasser. I 2013 nådde kommunen det nasjonale målet om å ha en lærling per 1000 innbyggere, noe som blir videreført i 2014.

Etter en årrekke med vurderinger og etter gode samrådninger med de hovedtillitsvalgte innfører kommunen i 2014 tidsmessige *seniorpolitiske tiltak*.

I 2014 utvikles *den digitale kommunen* videre ved at det helhetlige kvalitetssikringssystemet Kvalitetslosen blir tatt i bruk. Videreutviklingen av virksomhetsrapportering til kommunestyret vil i 2014 understøttes av det digitale systemet. For brukerne er innføringen av digitale skjema på hjemmesiden det mest merkbare tiltaket.

1.4 Den kommunale tjenesteytingen

På *oppvekstområdet* vil fokus i barnehagen fortsatt være på kvalitet og innhold, fokus. I skolene vil fokus være på leseopplæring, klasseledelse og læringsmiljø. Stikkordene i barne-skolen er kvalitet, kunnskap og kulturbygging. I ungdomsskolen er stikkordene arbeid med elev- og foreldremedvirkning og gode overganger. Skole og barnehage fortsetter å arbeide etter kommunedelplanene som ble vedtatt i 2013. De oppleves som gode styringsverktøy. I

2014 satses det sterkere på ferie-SFO enn i 2013 og opptrappingen av antallet elev-pcer fortsetter, mens åpningstiden for svømmehallen i kommunal regi vil måtte reduseres.

Helse-, omsorgs- og velferdsområdet vil i 2014 være sterkt preget av forberedelse av de tjenestene som kommunen og regionen etablerer i VLMS i 2015. Utviklingen av helse- og omsorgstjenester følger kommunedelpen for helse og omsorg.

De vesentlige endringene på helse-, omsorgs- og velferdsområdet i 2014 består innen de regionale tjenestene i at det blir en felles legevakt for alle kommunene i Valdres kl. 15-08 alle dager hele året, den felles kommunejordmortjenesten i Valdres får 2,4 årsverk, NAV får en sterk økning i antallet sosialhjelpsmottakere blant dem som i 2014 mister retten til arbeidsavklaringspenger, og nye samhandlingsrutiner implementeres i pedagogisk-psykologisk tjeneste. Innen Nord-Aurdals egne tjenester vil det åpnes en sykepleieklinikk i tilknytning til dag-/aktivitetstilbudet på Leira og ombygging av Vesle-Tveit påbegynnes for å fullføre etableringen av Familiens hus der.

For teknisk drift vil året være preget av bygging av nye lokaler og satsing på kompetanseutvikling av brannmannskap og feiere. Nye lokaler på Breiset betyr at brannstasjon og ute-seksjon flytter fra lite tidsmessige til tidsmessige lokaler. Ny stigebil i 2014 er et vesentlig bidrag til brannberedskapen i kommunen. Rehabiliteringen av vann- og avløpsnett og opprusting av kommunale veger fortsetter innefor de samme rammene som før. Innen areal og næring videreføres stillingsreduksjon innefor skogbruk/næring i 2014. 2014 vil være første driftsår for Kvitvella elektrisitetsverk. Årets store utviklingsoppgave blir ansvaret for prosessen fram mot en samordnet areal- og transportplan for Fagernes-Leira.

Kultur og service arbeider i 2014 videre etter kommunedelpen for kultur, idrett og friluftsliv. 2014 blir første fulle driftsår for Ungdomsklubben i Nord-Aurdal (UNA) basert på en 50 pst. stilling høgskoleutdannet ungdomskonsulent. På bygdebokfronten fortsetter kommunen sitt avgjørende bidrag ved å stå for lønn til bygdebokskriveren, som i 2014 vil begynne med bindene om Aurdal.

1.5 Oppsummering

Gjennomgangen av kommuneøkonomien, kommuneorganisasjonen og den kommunale tjenesteytingen ovenfor viser en offensiv og robust kommune i stadig omstilling for å møte morgendagens krav til best mulig kommunale tjenester. Et ambisiøst investeringsprogram innebærer i stor grad at kommunen tar igjen for et vedlikeholdsetterslep som har bygd seg opp over flere tiår. Omfattende investeringer er nødvendige for å kunne holde oppe nivået på tjenestene som ytes, men krever sine offer i form av nøktern drift for å kunne gjennomføres på en bærekraftig måte.

Prognosen for 2015 viser at kommunen etter investeringene og igangsettingen av tjenestene i VLMS vil befinne seg i en ny økonomisk virkelighet. Det er først med herværende økonomiplan en ser konkret hvordan denne utfordringen kan løses, noe som er en stor milepæl. Prioriteringene er harde, men det er slike harde prioriteringer som gir god ressursbruk og best mulig tjenester på lang sikt.

2 Årsbudsjett og økonomiplan

2.1 Resultat

Økonomiske mål

Kommunestyret har vedtatt¹ økonomiske mål for økonomiplanen. Disse målene utgjør en handlingsregel for kommunen. Vedtaket er referert i vedlegg III på side 105. Av vedtaket framgår det at:

- netto driftsresultat bør være på minimum 3% av brutto driftsinntekter
- disposisjonsfondet skal minimum være på 10% av brutto driftsinntekter og målet er 15%
- kommunen skal ha et særskilt disposisjonsfond tilsvarende akkumulert premieavvik i tillegg til det ordinære disposisjonsfondet
- lånegjelda bør være under 70% av brutto driftsinntekter

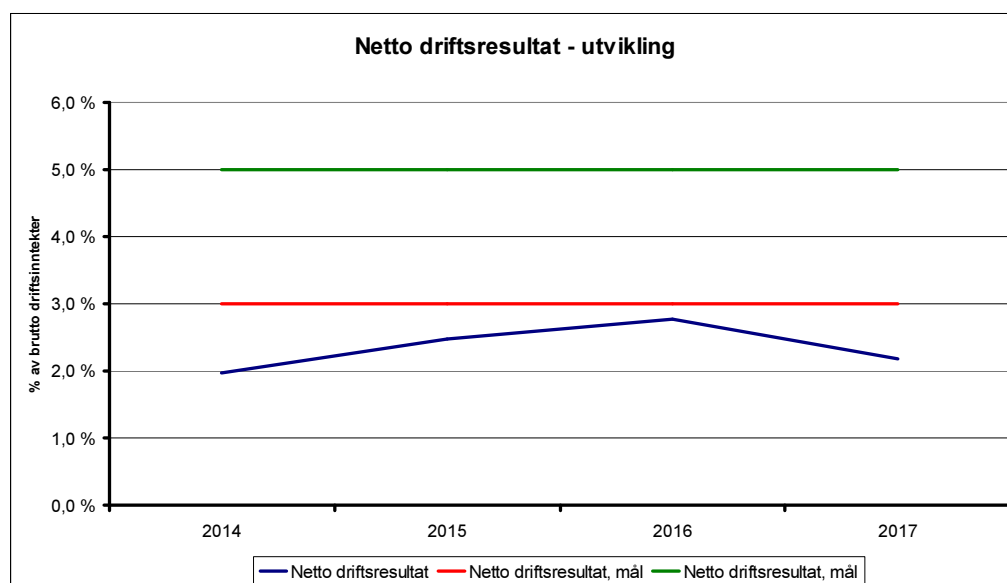
I tillegg er det et absolutt krav at det regnskapsmessige mer-/mindreforbruket skal være null.

Måloppnåelsen er som følger:

Mål	2014	2015	2016	2017
Netto driftsresultat min 3%	2,0 %	2,5 %	2,8 %	2,2 %
Disposisjonsfond min 10%	Ja	Ja	Ja	Ja
Disposisjonsfond mål 15%	Nei	Nei	Nei	Nei
Eget disposisjonsfond likt akkumulert premieavvik	Ja	Ja	Ja	Ja
Lånegjeld under 70%	Ja	Nei	Nei	Nei

Netto driftsresultat

Netto driftsresultat i økonomiplanen utvikler seg slik:

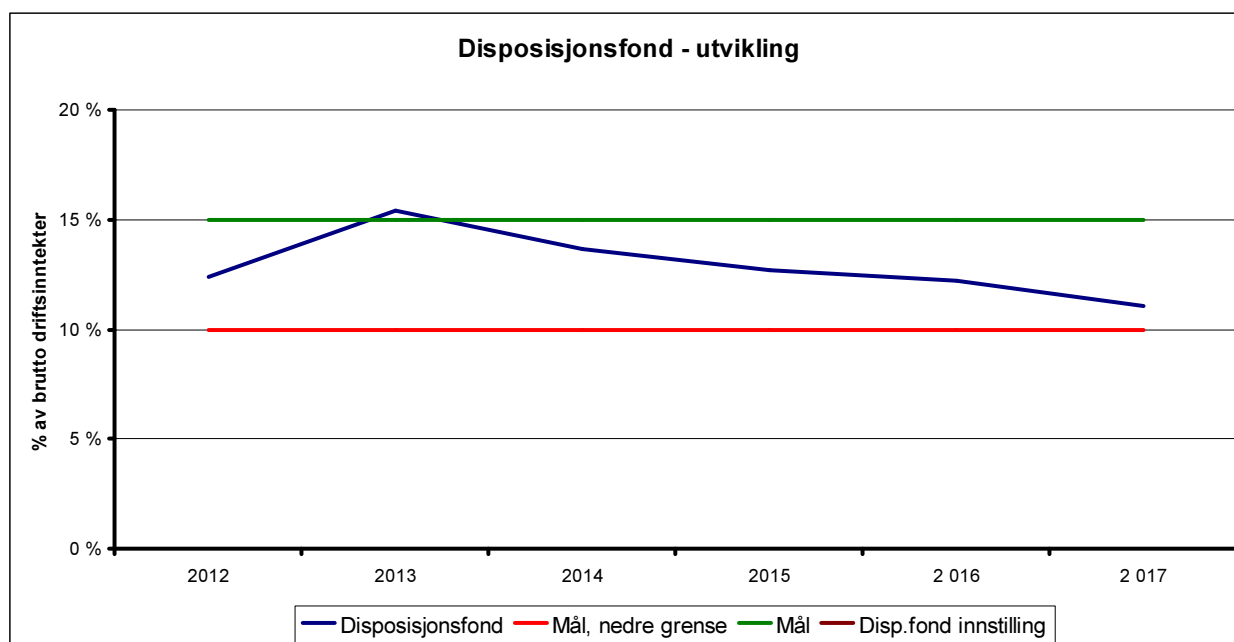
¹ KS-043/12

Figuren ovenfor viser netto driftsresultat i forhold til kommunestyrets mål om at dette skal utgjøre 3% og i forhold til den generelle anbefalingen om at det bør ligge i intervallet 3 – 5%.

	2014	2015	2016	2017
Netto driftsresultat, 1000 kr	9 958	12 737	14 233	11 239
Netto driftsresultat, % av brutto driftsinntekter	2,0 %	2,5 %	2,8 %	2,2 %

Disposisjonsfond

Disposisjonsfondet² reduseres med 18 mill. kr i økonomiplanen. Fondet er for lite til å nå målet om at det skal utgjøre minst 15% av brutto driftsinntekter, men det er over minstegrensen på 10%.

	2014	2015	2016	2017
Disposisjonsfond, 1000 kr ³	69 195	65 225	62 751	57 283
Disposisjonsfond, % av brutto driftsinntekter	14 %	13 %	12 %	11 %

Disposisjonsfondet⁴ reduseres med 6,2 mill kr i 2014. Det brukes 1,7 mill. kr for å finansiere drifta og brukes 4,5 mill. kr til finansiering av investeringer. For hele økonomiplanperioden samlet avsettes det 1,3 mill. kr til disposisjonsfondet i drift⁵ samtidig som det brukes 19,5 mill kr til finansiering av investeringer.

Disposisjonsfondet har en tilfredsstillende størrelse selv om det ligger under målet på 15%. Det er imidlertid ikke gunstig at en i slutten av økonomiplanperioden finansierer drift med

² Det ordinære disposisjonsfondet. I tillegg er det avsetninger på Disposisjonsfond premieavvik.

³ Størrelse på disposisjonsfondet bygger på en forutsetning om størrelsen på dette 31.12.2013. Det er her forutsett at det blir avsatt like mye i 2013 som det er budsjettert. Dette er en optimistisk forutsetning, det er knyttet til vesentlig usikkerhet til størrelsen på premieavviket i 2013 og på avsetningen av dette.

⁴ Ordinært disposisjonsfond.

⁵ Dette er fordelt med bruk på i sum 2,2 mill. kr i 2014 og -17 og avsetning på i sum 3,6 mill. kr i avsetninger på 2,9 mill. kr i de tre første årene og 2017.

bruk av disposisjonsfond, særlig ikke når det allerede ligger inne vesentlige innsparinger i slutten av perioden (jfr. avnittet 2.4 Tilpasninger i driftsbudsjettet i økonomiplanperioden på s. 13).

Kommunestyret har vedtatt å avsette eller bruke av disposisjonsfond premieavvik et beløp tilsvarende endringer i akkumulert premieavvik. Dette er innarbeidet i økonomiplanen.

Lånegjeld

Kommunestyret har vedtatt et tak for lånegjelda på 70% av brutto driftsinntekter. Målet for lånegjeld er først og fremst et virkemiddel for å holde investeringsomfanget nede på et nivå som er forsvarlig i forhold til å ha tilstrekkelige ressurser til drift av tjenestene. Det vil videre være et insentiv til å ha en viss grad av egenkapitalfinansiering av investeringene.

Kommunens egen lånegjeld ligger innenfor målet både i årene 2014 – 2017 og i 7-årsperioden, jfr avsnittet 2.6 Lånegjeld på s. 16.

Målet er imidlertid knyttet til den korrigerte lånegjelda der også de lånene vi indirekte betjener er inkludert. I tillegg til å betale renter og avdrag på egne lån, skal kommunen også betjene sin andel av et lån som eiendomsselskapet VLMS-E tar opp for å bygge Valdres lokalmedisinske senter (VLMS). Dette vil skje gjennom at kommunen betaler husleie til eiendomsselskapet. Dette er det tatt hensyn til i det vi kaller korrigert lånegjeld.

Den korrigerte lånegjelda ligger over lånetaket fra og med 2015 og i resten av 7-årsperioden. Avviket er vel 80 mill. kr i 2015, men blir mindre mot 2020.

Det ligger i kommunestyrets vedtak av tak for lånegjelda en mulighet til å korrigere lånegjelda for lån på selvkostområdene (vann og avløp).

2.2 Økonomiske hovedoversikter

	Regnskap 2012	Budsjett 2013	Budsjett 2014	Budsjett 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017
Rådmann	21 770	20 357	21 091	21 404	21 404	21 404
Stabsavdeling	23 753	15 873	15 556	14 743	14 443	14 443
Økonomiavdeling	4 127	4 588	4 785	4 285	4 285	4 285
Barnehage	28 123	28 497	28 673	28 479	28 479	28 479
Barneskole	30 478	28 838	29 947	30 134	30 123	30 123
Ungdomsskole	17 348	17 340	18 013	18 044	18 060	18 060
Helse	8 301	8 364	10 566	15 466	16 305	16 305
Omsorg og rehabilitering	71 598	67 390	67 260	67 008	67 415	67 415
Familiens hus	50 382	51 619	51 947	49 380	49 380	49 380
NAV i Valdres	8 957	10 840	14 306	14 286	14 336	14 336
Kultur og service	8 420	8 754	9 196	8 875	8 875	8 875
Areal og næring	4 152	5 261	5 508	5 548	5 498	5 498
Teknisk drift	1 253	819	968	1 242	1 237	1 237
Eiendom og kvalifisering	21 932	22 075	18 305	23 532	21 611	21 611
Finans	-300 594	-290 615	-296 121	-302 426	-301 451	-301 451
Totalt	0	0	0	0	0	0

Tabellen viser netto driftskostnader for de ulike virksomhetene (1000 kr).

Økonomisk oversikt drift

	Regnskap 2012	Budsjett 2013	Budsjett 2014	Budsjett 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017
Driftsinntekter						
Brukerbetalinger	16 079	16 410	16 350	13 481	11 364	11 374
Andre salgs- og leieinntekter	66 443	60 149	63 105	62 564	63 340	63 341
Overføringer med krav til motytelse	95 456	57 029	59 985	60 714	60 714	60 714
Rammetilskudd	160 395	166 877	177 805	184 793	184 793	184 783
Andre statlige overføringer	31 402	28 040	29 383	29 327	29 272	29 048
Andre overføringer	3 491	1 312	1 312	1 312	1 312	1 312
Skatt på inntekt og formue	124 269	130 257	130 535	130 535	130 535	130 535
Eiendomsskatt	24 639	24 880	26 164	28 303	30 015	33 865
Andre direkte og indirekte skatter	8 353	2 129	2 129	2 129	2 129	2 129
Sum driftsinntekter	530 527	487 083	506 768	513 158	513 474	517 101
Driftsutgifter						
Lønnsutgifter	281 658	268 323	274 721	265 196	262 816	262 814
Sosiale utgifter	49 978	64 307	68 025	68 025	68 025	68 025
Kjøp av varer og tj.som inngår i tj.prod.	61 215	54 325	54 607	62 401	61 589	63 733
Kjøp av tjenester som erstatter tj.produksjon	43 992	39 387	40 543	45 656	47 000	47 030
Overføringer	40 522	30 098	36 607	36 729	36 261	36 261
Avskrivninger	17 520	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000
Fordelte utgifter	-224	0	-300	-300	-300	-300
Sum driftsutgifter	494 661	471 440	489 203	492 707	490 391	492 563
Brutto driftsresultat	35 866	15 643	17 565	20 451	23 083	24 538
Finansinntekter						
Renteinntekter og utbytte	6 699	5 228	4 713	5 332	5 716	7 234
Gevinst på finansielle instrumenter (oml.m.)	0	0	0	0	0	0
Mottatte avdrag på utlån	104	299	299	299	299	299
Sum eksterne finansinntekter	6 803	5 527	5 012	5 631	6 015	7 533
Finansutgifter						
Renteutgifter og låneomkostninger	9 753	10 375	10 547	11 042	11 524	16 727
Tap på finansielle instrumenter (oml.midler)	0	0	0	0	0	0
Avdrag på lån	13 974	15 601	16 577	16 808	17 846	18 610
Utlån	422	483	495	495	495	495
Sum eksterne finansutgifter	24 149	26 459	27 619	28 345	29 865	35 832
Resultat eksterne finanstransaksjoner	-17 346	-20 932	-22 607	-22 714	-23 850	-28 299
Motpost avskrivninger	17 520	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000
Netto driftsresultat	36 039	9 711	9 958	12 737	14 233	11 239
Interne finanstransaksjoner						
Bruk av tidligere års regnsk.m. mindreforbr.	18 154	7 761	0	0	0	0
Bruk av disposisjonsfond	1 477	0	1 749	0	0	468
Bruk av bundne fond	6 685	4 057	3 300	3 300	3 300	3 300
Bruk av likviditetsreserve	0	0	0	0	0	0
Sum bruk av avsetninger	26 317	11 818	5 049	3 300	3 300	3 768
Overført til investeringsregnskapet	11 765	0	0	0	0	0
Dekning av tidligere års regnsk.m. merforbr.	0	0	0	0	0	0
Avsatt til disposisjonsfond	36 735	19 330	12 800	13 830	15 326	12 800
Avsatt til bundne fond	3 996	2 199	2 207	2 207	2 207	2 207
Avsatt til likviditetsreserven	0	0	0	0	0	0
Sum avsetninger	52 496	21 529	15 007	16 037	17 533	15 007
Regnskapsmessig mer/mindreforbruk	9 860	0	0	0	0	0

Økonomisk oversikt investering

	Regnskap 2012	Budsjett 2013	Budsjett 2014	Budsjett 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017
Inntekter						
Salg av driftsmidler og fast eiendom	7 345	10 026	0	11 700	300	300
Andre salgsinntekter	-5	0	0	0	0	0
Overføringer med krav til motytelse	93	0	0	0	0	0
Statlige overføringer	8 476	0	0	0	0	0
Andre overføringer	3 326	0	0	0	0	0
Renteinntekter og utbytte	0	0	0	0	0	0
Sum inntekter	19 235	10 026	0	11 700	300	300
Utgifter						
Lønnsutgifter	229	0	0	0	0	0
Sosiale utgifter	48	0	0	0	0	0
Kjøp av varer og tj som inngår i tj.produksjon	59 740	27 279	49 448	24 322	36 451	28 750
Kjøp av tjenester som erstatter tj.produksjon	22	0	0	0	0	0
Overføringer	11 752	0	0	0	0	0
Renteutgifter og omkostninger	14	0	0	0	0	0
Fordelte utgifter	0	0	0	0	0	0
Sum utgifter	71 806	27 279	49 448	24 322	36 451	28 750
Finanstransaksjoner						
Avdrag på lån	1 111	0	0	0	0	0
Utlån	335	0	0	0	0	0
Kjøp av aksjer og andeler	15 119	4 840	1 000	1 000	1 000	1 000
Dekning av tidligere års udekket	29 197	24 783	0	0	0	0
Avsatt til ubundne investeringsfond	0	0	0	0	0	0
Avsatt til bundne investeringsfond	670	0	0	0	0	0
Avsatt til likviditetsreserve	0	0	0	0	0	0
Sum finansieringstransaksjoner	46 431	29 623	1 000	1 000	1 000	1 000
Finansieringsbehov	99 002	46 876	50 448	13 622	37 151	29 450
Dekket slik:						
Bruk av lån	52 162	32 609	38 809	5 758	25 961	19 100
Salg av aksjer og andeler	10	0	0	0	0	0
Mottatte avdrag på utlån	405	0	0	0	0	0
Overført fra driftsbudsjettet	11 765	3 879	7 156	2 864	6 190	5 350
Bruk av tidligere års udisponert	0	0	0	0	0	0
Bruk av disposisjonsfond	9 000	10 388	4 483	5 000	5 000	5 000
Bruk av bundne driftsfond	0	0	0	0	0	0
Bruk av ubundne investeringsfond	0	0	0	0	0	0
Bruk av bundne investeringsfond	877	0	0	0	0	0
Bruk av likviditetsreserve	0	0	0	0	0	0
Sum finansiering	74 219	46 876	50 448	13 622	37 151	29 450
Udekket/udisponert	-24 783	0	0	0	0	0

2.3 Driftsbudsjett

Generelt

Det er for 2014 budsjettert med brutto driftsinntekter på 507 mill. kr. Dette er en vekst på 3,6% fra budsjett 2013. Brutto driftsutgifter er på 489 mill. kr, som er en økning på 3,3%.

Frie inntekter

Frie inntekter er definert som sum av rammetilskudd og skatt av inntekt og formue. Budsjettet for frie inntekter tar utgangspunkt i statsbudsjettet⁶ og er basert på prognosemodellen til KS. Det er nyttet det alternativet i modellen der anslag på skatteinntekt baseres på det relative skattenivået de tre siste årene. Anslaget for skatteinntekt er lagt noe lavere enn prognosemodellen for å ta hensyn til usikkerhet knyttet til lokal skattevekst. Det er lagt inn en prognose på befolkningsvekst nasjonalt ut året 2013 og folketallet i kommunen er forutsatt uendret ut 2013.

	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Rammetilskudd	145 425	146 896	153 825	160 813	160 813	160 813
Inntektsutjevning	14 970	19 981	23 980	23 980	23 980	23 980
Skatt på inntekt og formue	124 269	130 257	130 535	130 535	130 535	130 535
Sum frie inntekter	284 664	297 134	308 340	315 328	315 328	315 328

Det er lagt til grunn en vesentlig forutsetning for inntektene. Det er at kommunen fra 2015 vil få Distriktstilskudd Sør-Norge med 7,0 mill. kr. Dette gis til kommuner i sone III i det distriktpolitiske virkemiddelområdet som har lav skatteinngang og svak samfunnsmessig utvikling, målt med en distriktsindeks. Nord-Aurdal kommune har hittil ikke fått tilskuddet fordi vi har hatt en for god distriktsindeks. Indeksen er nå beregnet på nytt, ny indeks skal brukes fom. 2015. Etter nåværende inntektssystem vil kommunen få tilskuddet (som er en del av rammetilskuddet).

Nivået for samla frie inntekter fra 2015 er usikkert, det vil avhenge av det økonomiske opplegget for kommunesektoren og ikke minst de varslede endringene i inntektssystemet.

Kraftinntekter

Kommunen har konsesjonskraft og andre rettigheter til å ta ut kraft. Dette utgjør 30 GWh. Kommunen har gjort avtale med Valdres energi om å selge kraften for kommunen.

Kraftmarkedet svinger mye og det er derfor stor usikkerhet knyttet til et anslag for framtidige inntekter. Budsjettet er basert på prognoser utarbeidet for kommunen av Valdres energi (VEAS) og på hvordan kraft i 2014er priset på børsen på budsjetteringstidspunktet. Prognosen fra VEAS er gitt i tre alternativ, vått 26,0 øre/kWh, normal 30,0 øre/Wh og tørt 34,1 øre/kWh. Markedet priset kraft i hele 2014 på 30,2 øre/kWh⁷. På denne bakgrunn er det brukt en salgspris på 30 øre/kWh og at prisen kommunen betaler er som anslått av VEAS til 11,6 Wh.

Dette gir en inntekt på 5,5 mill. kr og en skattekostnad som er anslått til 0,4 mill. kr. Salg av konsesjonskraft er skattefri, mens kommunen betaler skatt på salg av avtalekraft.

⁶ Prop. 1 S Tillegg 1

⁷ Kilde: NASDAQ ENOYR-14 den 22.10.2013.

Kommunen har videre inntekter i form av konsesjonsavgifter og reguleringserstatninger. Disse er budsjettet med 2,1 mill. kr årlig og avsettes på fond.

Markedets prising av kraft er benyttet i budsjetteringen både av kraftinntekter og kjøp av strøm. Endrede strømpriser vil slå ut både på inntektene og utgiftene til kommunen, høyere kraftpriser vil gi en netto gevinst for kommunen fordi en selger om lag 30 GWh og kjøper om lag 15 GWh årlig.

Andre inntekter

Det er for 2014 budsjettet med eiendomsskatt fra verk og bruk på 14,6 mill. kr og fra annen fast eiendom på 11,6 mill. kr. Satsen for alminnelig eiendomsskatt blir økt til 3,375 promille i 2014. Inntekt fra eiendomsskatt fra annen fast eiendom øker fra 11,6 mill. kr i 2014 til 13,7 i 2015, 15,4 i 2016 og 19,3 mill. kr i 2017⁸. Den særlige veksten i det siste året i økonomiplanperioden er lagt inn for å betjene den store kostnadsveksten og balansere budsjettet i 2017.

Det er budsjettet med andre overføringer fra staten på 9,9 mill. kr. Av dette er 7,7 mill. kr integreringstilskudd.

Det er budsjettet med renteinntekter på 3,6 mill. kr, herav 1,2 mill. kr i rente på ansvarlig lån til Valdres Energi AS. Det er budsjettet ut fra samme forutsetninger mht. markedsrente som for renteutgiftene (se s. 17) og med de innskuddsvilkårene kommunen har i ny hovedbankavtale. Det er vesentlig usikkerhet knyttet til både rentenivå og rentebærende saldo. Det er budsjettet med 1,0 mill. kr i utbytte fra Valdres Energi AS.

Lønnskostnader

Fastlønn er budsjettet på grunnlag av hjemler og faktisk årslønn i disse pr 01.01.2014 (etter sentrale og lokale lønnsforhandlinger 2013). Dette gir en høy presisjon på fastlønsbudsjettet.

Årslønnsveksten er basert på SSB sin prognose på 3,8% vekst fra 2013 til 2014. Denne prognosen er korrigert med en margin på 0,5% og et overheng på 0,4%. Lønnsveksten i 2014 er budsjettet på finansområdet, reserverte tilleggsbevilgninger, se s. 12. Her er det også satt av midler for lønnsvekst på faste tillegg og det er satt av en reserve for å kunne takle avvik mellom prognoserte og faktiske pensjonskostnader.

Når resultatet av de ulike lønnsoppgjør er kjent, overføres avsetninger til hvert virksomhetsområde. Dette gir virksomhetene mest mulig korrekt lønnsbudsjett.

Det er ikke budsjettet med utgifter til sykevikarer (i samsvar med praksisen tidligere år), dvs. at slike utgifter må dekkes med inntekter i form av refusjoner og mindreforbruk ved vakanser. På kommunenivå gir dette en realistisk balanse. Kommunestyrets vedtak i Økonomiplanen 2013 – 16 om å redusere vikarkostnadene er i begrenset grad videreført i budsjettet for 2014 ved at lønnsbudsjettet i virksomhetene er redusert med til sammen 0,15 mill. kr.

For å kompensere for usikkerhet i lønnsbudsjettet er fastlønsbudsjettet også for 2014 noe forsiktig, i den forstand at det heller ikke for 2014 heller gjort nedtrekk i dette for erfaringsmessige vakanser i forbindelse med nyrekruttering, ulønna permisjoner og lignende.

⁸ Dette følger av endring i inntekt fra eiendomsskatt vedtatt av kommunestyret i vedtak av økonomiplanen (sak KS-092/13). Det ligger implisitt i kommunestyrets vedtak at satsen økes til 4,0 promille i 2015, 4,5 promille i 2016 og 5,6 promille i 2017; dette er de satser en må ha for å nå kommunestyrets vedtak om årlig inntekt fra eiendomsskatt.

Derimot er lønnsbudsjettet i enkelte virksomheter redusert for å ta hensyn til at ved nyrekruttering vil den nyansatte ofte ha lavere ansiennitet og dermed lavere lønn.

Pensjonskostnadene er budsjettet i samsvar med prognoser fra KLP og SPK. KLP er i år budsjettet brutto, med totale utbetalinger til KLP og inntektsføring av premieavvik. Det er videre budsjettet med at premieavviket (reduert med tidligere års amortisert premieavvik) er satt av til særskilt disposisjonsfond. I samsvar med prognose fra KLP⁹ er det budsjettet med premieinnbetaling på 49,3 mill kr, premieavvik på 16,8 mill. kr og sum amortisert premieavvik på 4,0 mill. kr¹⁰.

Det er vesentlig usikkerhet knyttet til budsjettet for pensjonskostnader. Det er satt av en reserve på 5,0 mill. kr for å håndtere usikkerhet knyttet til pensjon. Avsetningen er stor, den er likevel mindre enn de siste årene¹¹.

Reserverte tilleggsbevilgninger

Det er budsjettet med utgifter til fastlønn i de ulike virksomhetene basert på lønn pr. 01.01.2014. På reserverte tilleggsbevilgninger er det avsatt 8,4 mill. kr for å dekke lønnsvekst i 2014 (basert på forventet årslønnsvekst, se avsnittet Lønnskostnader på s. 11). Det er videre avsatt 1,0 mill. kr for å dekke usikkerhet knyttet til størrelsen og prisveksten på faste tillegg. Endelig er det avsatt 3,8 mill. kr for å dekke en antatt usikkerhet på 5,0 mill. kr knyttet til pensjonskostnadene¹². Disse avsetningene genererer kostnader til pensjon og arbeidsgiveavgift.

På reserverte tilleggsbevilgninger er det er budsjettet med likviditetsmessige kostnader på 16,8 mill. kr, tilsvarende premieavviket.

Det er satt av 0,25 mill. kr til formannskapets og ordførerens disposisjon.

Det er satt av til sammen 1,6 mill. kr for å ta hensyn til usikkerhet knyttet til barnevernskostnader, IKT og kommunale avgifter. Endelig er det satt av en budsjettreserve til uforutsette hendelser på 0,8 mill. Virksomhetsområdenes budsjetttrammer er så stramme at det for de fleste virksomheter er vanskelig å håndtere uforutsette utgifter. Når kommunen har en stram økonomi, bør uforutsette utgifter av en viss størrelsesorden håndteres ved en sentral avsetning fremfor at hver virksomhet skal ha rom for denne typen utgifter.

Tabellen viser samla avsetninger på området reserverte tilleggbevilgninger:

FINANS	Regnskap 2012	Budsjett 2013	Budsjett 2014	Budsjett 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017
LØNSKOSTNADER, BRUTTO	0	12 915	32 218	32 218	32 218	32 218
ANDRE DRIFTSUTGIFTER	-438	1 525	1 525	1 525	1 525	1 525
UTSTYR, VEDLIKEHOLD M.M.	3	0	0	0	0	0
KJØP AV TJENESTER	0	0	550	550	550	550
OVERFØRINGSUTGIFTER	0	525	345	225	225	225
Sum utgifter	-436	14 965	34 638	34 518	34 518	34 518
Totalt	-436	14 965	34 638	34 518	34 518	34 518

⁹ Brev til Nord-Aurdal kommune av 13.09.2013.

¹⁰ Sum sykepleierordningen, fellesordningen og pensjonsordningen for folkevalgte.

¹¹ Avsetningen i budsjettet for 2013 var 7,3 mill. kr.

¹² Budsjetteringen av lønn og pensjon og avsetningene på dette området er nærmere omtalt på s. 11.

2.4 Tilpasninger i driftsbudsjettet i økonomiplanperioden

Fra 2015 vil kommunen få vesentlig høyere kostnader knyttet til nye tjenester innen pleie og omsorg, husleie på nye bygg og kapitalkostnader. Økningen i kostnader som følge av bygging og etablering av VLMS med tilhørende tjenester, inkludert omsorgsboliger, lokaler til hjemmetjenesten og hjelpemiddellager, er i denne økonomiplanen beregnet til om lag 12,6 mill. kr i 2014 og 14,7 mill. kr i 2015. Forutsetningen er at omsorgsboligene leies ut til selvkost, i tråd med kommunestyresaken der byggingen av disse ble vedtatt.

Dette gjør det nødvendig å gjennomføre vesentlige endringer i økonomiplanperioden.

Følgende tilpasninger er innarbeidet:

	2015	2016	2017
Politisk organisering	250	550	550
Interkommunale samarbeid, godtgjøring adm.	500	500	500
Pleie og omsorg	4 865	5 240	5 240
Ungdomsklubb, avvikling	259	259	259
Kultur- og idrettsbygg, reduserte kostnader	500	500	500
Rettferdsvederlagsordningen	120	120	120
Jordmor, bruk i VLMS	180	180	180
Interkommunalt samarbeid, landbruk, arkiv/post, sentralbord, lønn	400	400	400
Sum	7074	7749	7749

Reduserte kostnader til politisk organisering i størrelsesordenen som er skissert for 2016 og 2017, må følge av en evaluering av nåværende organisering, i forkant av kommunevalget. Her er anslått en innsparing som følge av en kombinasjon av reduksjoner i antall møter, organ og representanter.

Innen pleie og omsorg er det sett på relativt omfattende endringer. Disse må ses i lys at vi her også bygger opp nye tjenester i VLMS. Videre utredning av disse endringene må skje fram mot neste økonomiplan.

Kostnadene til kommunale idrettsanlegg er redusert til et nivå mer på linje med gjennomsnittet i kommunene (KOSTRA).

Reduksjon i kostnad til rettferdsvederlagsordningen følger av at denne er tidsavgrenset.

Som følge av nedlegging av Fødestogo er bemanninga i den interkommunale distriktsjordmortjenesten økt vesentlig. Det er planlagt innsparinger i denne ved å bruke jordmødrene i noe omfang i bemanninga på VLMS.

Det arbeides med utviding av det interkommunale samarbeidet på flere områder. For dette arbeidet må det legges inn en forutsetning om effektivisering, slik at kostnadene til berørte tjenester går noe ned.

I tillegg til dette er rammebevilgningene til investeringer i vann, avløp og vei redusert i slutten av økonomiplanperioden for å dempe veksten i renter og avdrag.

Ut over det som framgår av tabellen, er det i økonomiplanen innarbeidet en særlig økning i eiendomsskatten i 2017, se s. 11.

For alle de tiltakene som er lagt inn i perioden 2015 – 2017, gjelder at en i det enkelte årsbudsjett må vurdere behovet for hvert av tiltakene og eventuelt vurdere nærmere omfanget og utformingen av dem. Endringer i eksterne økonomiske rammevilkår, i lokalsamfunnet og i organisasjonen vil gjøre at behovet for slike tiltak vil endre seg. Det er derfor usikkert i hvilken grad disse tiltakene vil bli gjennomført. Kommunen plikter imidlertid å lage en realistisk økonomiplan som balanserer for hele perioden.

2.5 Investeringer

Nord-Aurdal kommune er inne i en periode med store investeringer. Det er stort investeringsbehov framover, delvis for å ta igjen et etterslep i vedlikehold bygd opp over tid. Økonomiplanen inneholder et ekspansivt investeringsprogram. Investeringsplanen er på 7 år, 2014 – 2020.

Nord-Aurdal kommune trenger å gjennomføre følgende større og høyt prioriterte investeringer:

- Driftslokaler for teknisk drift
- Nord-Aurdal ungdomsskole, Valdreshallen og svømmehall – opprusting
- Kulturhuset og rådhuset – opprusting

I tillegg gjennomfører kommunen en stor investering i institusjonsplasser, omsorgsboliger og lokaler for hjemmetjenesten ved bygginga i regi av VLMS-E.

Tabellen nedenfor viser de investeringene som er innarbeidet i økonomiplanen 2014 – 2017 samt i 7-årsperioden (i 1000 kr):

Prosjekt	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Totalt
KLP, egenkapitalinnskudd	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000		6 000
Geovækst	0	100	100	100	150	150	150	750
Driftslokaler for teknisk drift	25 000							25 000
Boligfeltet Vinjar 2, opparbeiding	1 800							1 800
Vann og avløp, rammebevilgning	7 900	10 000	5 500	2 000	2 000	0	0	27 400
Vann og avløp, overvåking - rebudsjettering	500							500
Opprusting av veier, rammebevilgning	2 500	2 500	2 500	750	750	500	0	9 500
Skilte m. veinavn (adresseringsprosjektet), rebudsjettering	2 000							2 000
Brann, utskifting av stigebil	5 000							5 000
Brann, hydraulisk frigjøringsverktøy, utskifting	250							250
Ombygging Vesletveit, for Familiens hus	2 565	242	1 351					4 158
Omsorgsboliger Aurdal, smb A og B, reservert	1 000	3 080						4 080
VLMS, inventar og utstyr		5 500						5 500
Kortidsavdelingen Aurdal, ombygging		800						800
Fiberkabel, rådhuset - NAUS, NABS, VLMS	353							353
Nøkkelbokser og heisalarmer	367							367
Opparbeiding av parkeringsplass, Vikatunet	213							213
NAUS, ventilasjon, klimaskall og enøk		2 100	27 000	25 900				55 000
Rådhuset, ventilasjon, klimaskall og enøk					2 100	52 000		54 100
Sum	50 448	25 322	37 451	29 750	6 000	53 650	150	202 771

Fire av disse prosjektene er det bevilget penger til i tidligere års budsjett:

- Driftslokaler teknisk drift
- Vinjar 2, opparbeiding
- Skilting med veinavn (adresseringsprosjektet)

Fordi disse ikke er ferdigstilt i 2013, må det bevilges midler til prosjektene i 2014. Rammen for prosjektene er både at de må gjennomføres innenfor bevilgningen det enkelte år og at de må gjennomføres innenfor det enkelte prosjekts kostnadsramme.

Investeringsprosjektene er beskrevet i kapittel ”17 Vedlegg I: Investeringsprosjekter” fra s. 85.

Investeringsprosjektene i 2014 kan gjennomføres basert på kommunestyrets vedtak av årsbudsjettet og innenfor de rammene som ligger i økonomiplanen. Unntaket er sammenbygging av omsorgsboliger i Aurdal; forprosjektet igangsettes basert på kommunestyrets vedtak av årsbudsjettet, deretter skal prosjektet legges fram for kommunestyret som tar stilling til bevilgning til prosjektering og bygging.

Kommunens kostnader øker sterkt i økonomiplanperioden. En av grunnene til dette er et stort investeringsomfang og økende kapitalkostnader. På denne bakgrunn er de løpende bevilgningene til investeringer i vann, avløp og vei redusert i økonomiplanperioden og i 7-årsperioden.

Finansiering av investeringene

Investeringene er finansiert slik tabellen nedenfor viser (i 1000 kr):

	2014	2015	2016	2017	Totalt
Finansieringsbehov	49 039	25 080	36 100	29 750	139 969
Egenkapital:					
Inntekt, salg eiendom	0	11 700	300	300	12 300
Refundert mva (investeringer)	7 156	2 864	6 190	5 350	21 560
Prosjektavh. inntekter (tilskudd)	0	0	0	0	0
Egenkapital fra drift (disposisjonsfond)	4 483	5 000	5 000	5 000	19 483
Sum egenkapital	11 639	19 564	11 490	10 650	53 344
Lån:	38 809	5 758	25 961	19 100	89 627
Sum finansiering	50 448	25 322	37 451	29 750	142 971

Det er ikke forventet salgsinntekter i investeringsbudsjettet i 2014. Budsjetterte salgsinntekter i økonomiplanperioden inkluderer oppgjør for brannstasjonstomta, erstatning for frivillig vern og salg av hyttetomter.

Det er budsjettert med bruk av egenkapital fra disposisjonsfondet med 4,5 mill. kr i 2014 og 5,0 mill. kr hvert av de påfølgende årene i økonomiplanperioden.

Det er lagt til grunn at all merverdiavgiftskompensasjon på investeringsprosjekter overføres til investeringsregnskapet. Dette er i samsvar med hvordan kommunen har ført regnskapet for 2011 og budsjettert i 2012. Fra 2014 er dette dessuten et lovkrav.

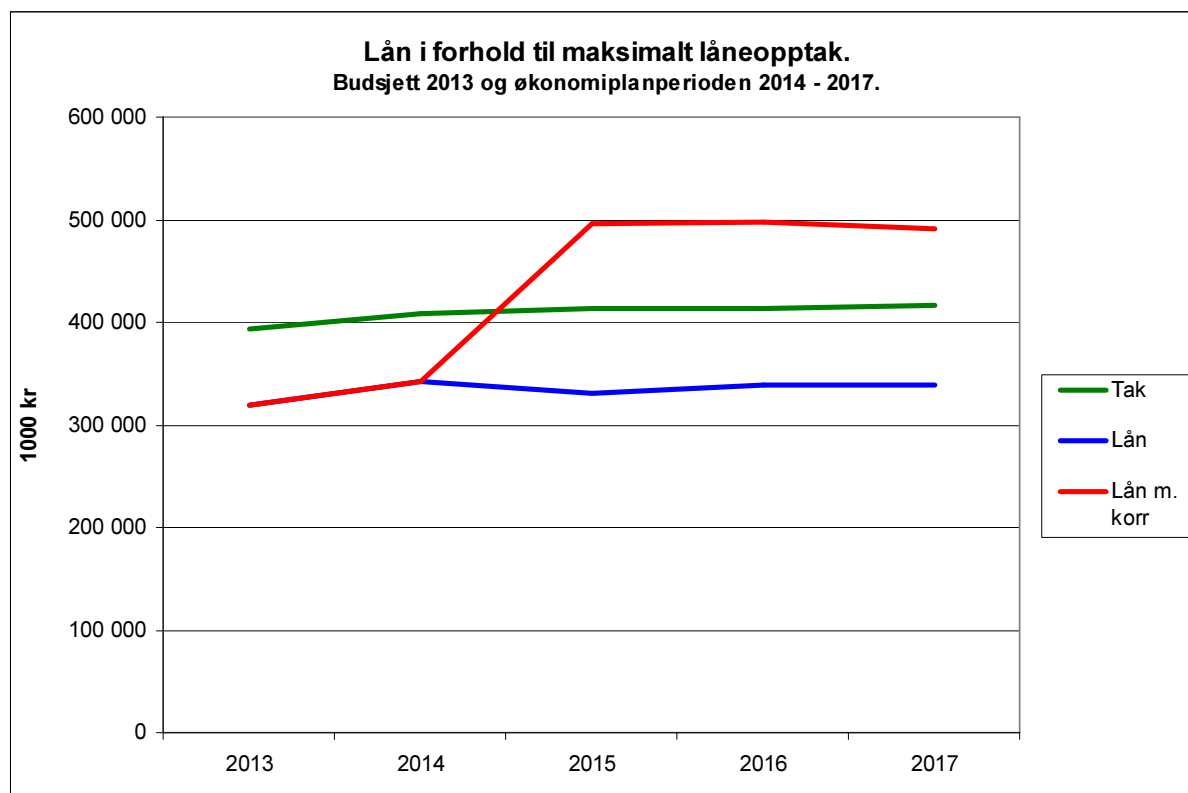
2.6 Lånegjeld

Økonomiplanen gir slik utvikling i kommunens lånegjeld¹³ (i 1000 kr):

	2014	2015	2016	2017
Lånegjeld 1. jan	319 805	342 037	330 987	339 101
- avdrag	15 601	16 577	16 808	17 846
+ nye lån	38 809	5 758	25 961	19 100
Lånegjeld 31. des	343 013	331 217	340 140	340 355

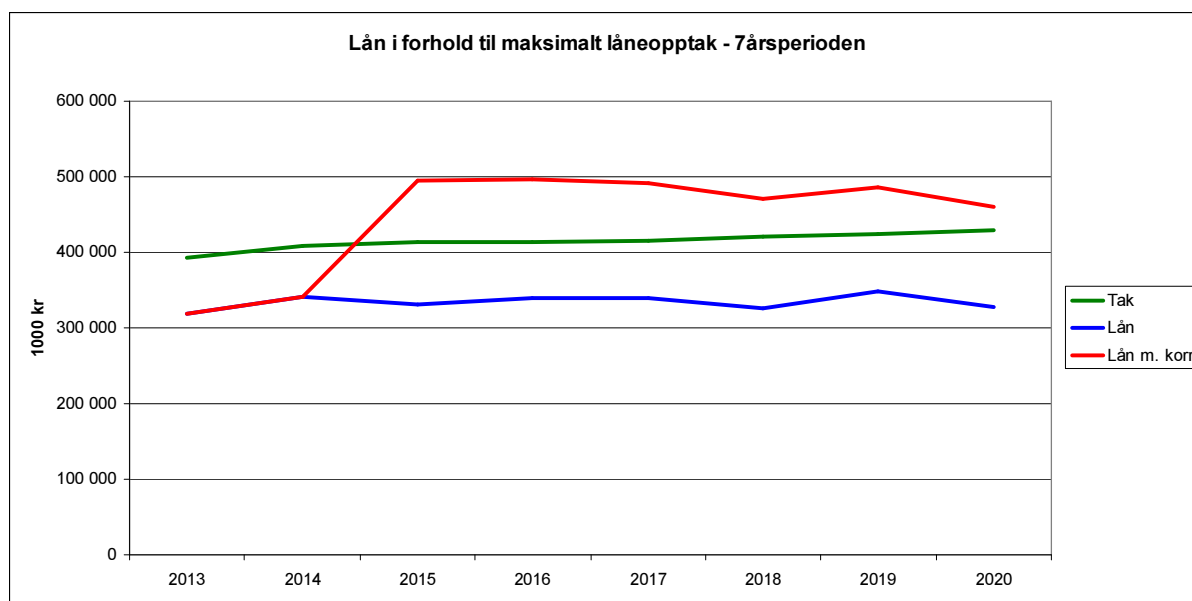
Kommunestyret har vedtatt et mål for maksimal lånegjeld. Dette er et virkemiddel for å holde investeringsomfanget på et nivå som ikke gir for stramme rammer for driftsutgifter til tjenesteytinga. Investeringsplanen gir en lånegjeld som overstiger det vedtatte taket, både i økonomiplanperioden og i 7-årsperioden.

Grafene nedenfor viser utviklinga i lånegjeld holdt opp mot målet om at lånegjelden ikke skal overstige 70% av brutto driftsinntekter.

Grafen viser at kommunens egen lånegjeld ligger under taket i hele økonomiplanperioden. Den korrigerte lånegjelda ligger imidlertid over taket fra 2015. I denne ligger lån til institusjonsplasser, omsorgsboliger, lokaler til hjemmetjenesten og hjelpemiddellager knyttet til VLMS. Lån til dette betjener kommunen indirekte gjennom husleie. Omsorgsboligene skal leies ut til selvkost.

¹³ Dette er lånegjeld Nord-Aurdal kommune sjøl har tatt opp. Denne lånegjelden er lavere enn den korrigerte lånegjelda som skal ligge under 70% av driftsinntektene, se nedenfor.

Grafen viser at korrigert lånegjeld nærmere seg lånetaket mot slutten av 7-årsperioden. Dette er dels et utslag av at det er lagt inn en utfasing av rammebevilgninger til vann, avløp og vei i slutten av denne perioden, noe som er en relativt drastisk tilnærming til kommunens lang-siktige utfordringer. Videre må en påregne at i ut over i en så vidt lang periode vil det komme opp investeringsbehov som nå ikke er inkludert.

2.7 Finansielle utgifter

Norges Banks prognose for utvikling av styringsrenta¹⁴ og for margin mellom styringsrente og NIBOR, er lagt til grunn for budsjettering av renteinntekter og -utgifter. På innlån er det lagt en margin mellom 3 mnd NIBOR og lånerente på 0,1 prosentpoeng i samsvar med kommunens lån p.t. Det gir følgende lånerente:

	2012	2013	2014	2015
Lånerente	2,40 %	2,80 %	3,25 %	5,00 %

Det er budsjettert med avdragstid på 25 år i samsvar med prinsipp nedfelt i økonomiplanen for 2011 – 2014.

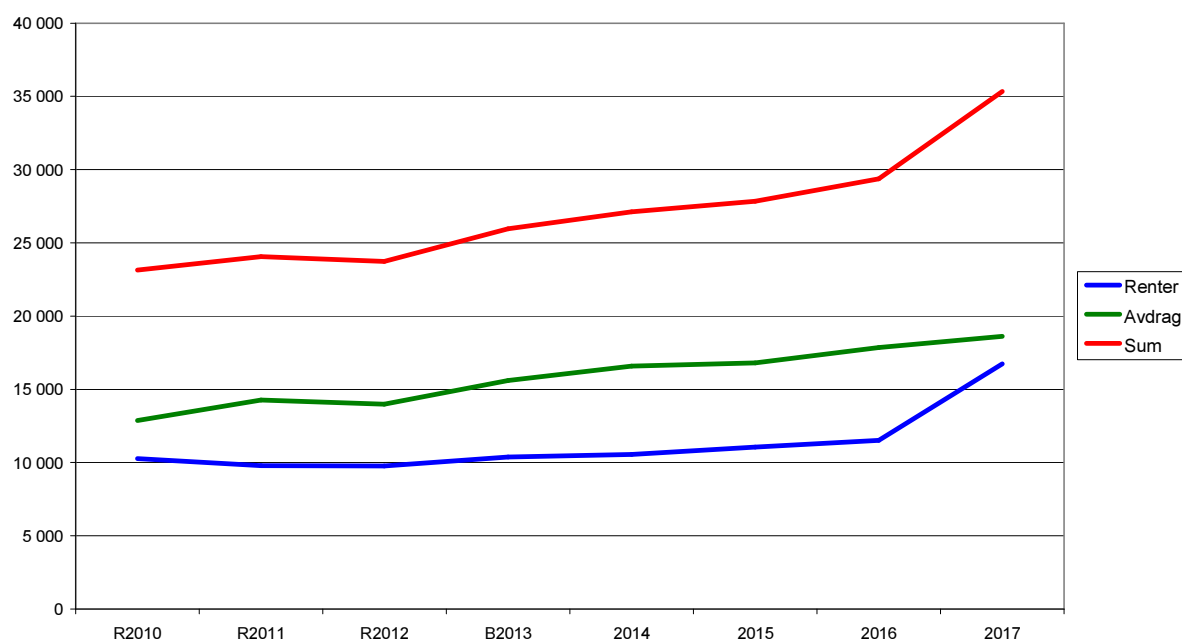
Kapitalkostnadene i økonomiplanperioden (i 1000 kr) er som følger:

	R2011	R2012	B2013	2014	2015	2016	2017
Renter	9 795	9 753	10 375	10 547	11 042	11 524	16 727
Avdrag	14 278	13 974	15 601	16 577	16 808	17 846	18 610
Sum	24 073	23 727	25 976	27 124	27 850	29 370	35 337

Grafen nedenfor viser utviklingen i kapitalkostnader fra regnskap 2010 – 2012, budsjett 2013 og i planperioden (tall i 1000 kr):

¹⁴ Pengepolitisk rapport nr. 3 2013, 18. september 2013.

Kapitalkostnader - utvikling

2.8 Fond – avsetning og bruk

Tabellen nedenfor viser utviklingen i det ordinære disposisjonsfondet i økonomiplanperioden (i 1000 kr):

	2014	2015	2016	2 017
Fond pr 1. januar	75 427	69 195	65 225	62 751
Avsetning til disp.fond	0	1 030	2 526	0
Finansiering av investeringer	-4 483	-5 000	-5 000	-5 000
Bruk av disp.fond	-1 749	0	0	-468
Fond pr 31. desember	69 195	65 225	62 751	57 283

Det er budsjettet med en avsetning til disposisjonsfond premieavvik på 12,4 mill. kr i 2014, basert på prognose fra KLP. Denne avsetningen er videreført i planperioden.

2.9 Finansforvaltning

Finansforvaltningen skjer i samsvar med reglementet¹⁵.

Økonomiplanen bygger på at finansaktiva er plassert i form av innskudd i bank. Den bygger videre på at lån er ordinære banklån med flytende rente, ett sertifikatlån på 50 mill. kr med løpetid 6 mnd, ett fastrentelån på 20 mill. kr og de 3 rentebytteavtalene som er inngått (med ulik løpetid og til sammen 150 mill. kr).

¹⁵ Reglement for finansforvaltning, vedtatt av kommunestyret 17.02.2011.

2.10 Oppsummering

En sunn kommuneøkonomi er en forutsetning for god og fremtidsrettet tjenesteproduksjon.

Kommunen har gjennom de siste årene styrket sin økonomi vesentlig og har netto driftsresultat og avsetninger på disposisjonsfond som gjør økonomien robust. En vesentlig andel egenkapitalfinansiering av investeringer sammen med avdrag som er noe over lovens minstekrav, bidrar i samme retning. Kommunen har satt av akkumulerte premieavvik på særlig disposisjonsfond og vil derfor kunne møte den såkalte pensjonsbomben uten at dette isolert vil gjøre det nødvendig med kutt i tjenestene slik konsekvensene kan bli i mange kommuner.

Kommunestyret har satt klare økonomiske mål for denne og framtidige økonomiplaner.

Økonomiplanen 2014 – 2017 møter ikke de økonomiske kravene fullt ut. Netto driftsresultat er bra, men likevel under målet selv med de relativt omfattende innsparingene som er lagt inn, både i 2014 og i planperioden. Ambisjonen er at stram økonomistyring gjennom året skal gi resultat som er bedre enn budsjett.

Det ordinære disposisjonsfondet når ikke 15%, men er over den nedre grensen på 10%. Utfordringene er å ikke måtte subsidiere driften med bruk av fondsmidler i slutten av planperioden og senere.

Kommunen har et investeringsnivå som gjør at korrigert lånegjeld blir langt høyere enn det kommunestyret har satt som mål.

Nord-Aurdal kommune vil møte en ny økonomisk virkelighet fra 2015. Kommunen får økte driftskostnader innen pleie og omsorg, knyttet til nye institusjonsplasser, nye omsorgsboliger, lokaler til hjemmetjenesten og etablering av nye tjenester (bl.a. intermediaæravdeling).

Kapitalkostnadene vil i 2015 være 3,4 mill kr høyere enn i 2012 og i 2017 være 12 mill kr høyere. Dette skyldes et ekspansivt investeringsprogram og et forventet mer normalt rentenivå.

Det er avgjørende viktig at kommunen tilpasser drifta til nye og trangere rammer. Dette er det arbeidet med i økonomiplanprosess i 2013. Det er først i herværende økonomiplan at det er gjort konkrete tilpasninger til etableringen av VLMS. Det er innarbeidet en rekke endringer i årsbudsjettet for 2014 og i økonomiplanen. Arbeidet med tilpasningene til den nye økonomiske situasjonen må fortsette i kommende økonomiplaner.

Kombinasjonen av varslede endringer i inntektssystemet for kommunen, økte kostnader knyttet til VLMS og sterk økning i kapitalkostnadene gjør at Nord-Aurdal kommune står overfor store økonomiske utfordringer i de kommende årene. Det er avgjørende viktig at kommunen alt i budsjettet for 2014 starter tilpasningen til denne nye virkeligheten.

3 Organisasjon

3.1 Organisasjonsutvikling

Byggingen av en skoleorganisasjon på Nord-Aurdal barneskole er et langsiktig arbeid som har prioritet også i 2014. Samlingen av tre elevflokker og tre lærerkollegier er vellykket og fortsetter. Langsiktig, planmessig jobbing med tanke på kulturbygging, elevsyn og læringssyn er sentrale element i dette arbeidet.

Antallet årsverk i kommunen har gått ned de senere år. Økninger skyldes i hovedsak overtakelse av vertskommunefunksjoner, mens resten av organisasjonen har en fallende tendens. Dette er i stor grad resultat av effektivisering og bortrasjonalisering av ikke strengt nødvendige oppgaver, men også et resultat av at en del tjenester i større grad produseres av private oppdragstakere for kommunen, slik som for eksempel brukerstyrt personlig assistanse.

Virksomhet	Arsverk 311211	Arsverk 311212	Arsverk 311213	Arsverk 311214	Endring 2014
Rådmann	6,00	5,00	5,00	5,00	0,00
Stabsavdeling	16,24	15,35	15,35	14,35	-1,00
Økonomiavdeling	12,20	12,80	12,80	12,80	0,00
Barnehage	65,80	64,05	64,55	63,55	-1,00
Barneskole	57,15	49,29	49,29	49,79	0,50
Ungdomsskole	28,34	27,30	27,89	28,14	0,25
Helse	26,75	26,83	21,94	22,54	0,60
Omsorg og rehab	114,95	110,85	110,73	108,70	-2,03
Familiens hus	100,53	97,68	96,11	96,11	0,00
NAV Valdres	5,10	13,80	14,30	15,30	1,00
Kultur og service	15,61	17,61	17,43	16,01	-1,42
Areal og næring	10,50	10,50	11,50	11,50	0,00
Teknisk drift	21,17	21,17	20,87	20,94	0,07
Eiendom og kvalif.	40,41	36,99	37,09	35,83	-1,26
Totalt NAK	520,75	509,22	504,85	500,55	-4,29
Interkommunale	48,35		59,14	62,14	3,00
Kommunale	472,25		445,71	438,41	-7,29

Organiseringen av *virksomhetene* er under stadig utvikling. På helse-, omsorg- og velferdsområdet blir virksomhetene satt sammen på nytt i 2014, særlig for å tilpasse organisasjonen driften av nye VLMS i 2015. Hjemme- og institusjonsbaserte tjenester vil sammen med rehabilitering utgjøre en virksomhet, mens Tilrettelagte tjenester for barn, unge og voksne skilles ut fra Familiens hus. Areal og næring som virksomhet vil bli analysert i forbindelse med at virksomhetsleder går over i stilling som nasjonalparkforvalter i Langsua. Virksomheten eiendom og kvalifisering har i 2014 sitt siste driftår. I 2015 går eiendomsavdelingene inn i teknisk drift. Organisering av kvalifisering må avklares i 2014, basert på igangsatte regionale og interne prosesser.

Den digitale kommunen – elektronisk utviklingsarbeid

Kommunelovens § 23 bestemmer at rådmannen har plikt til å sørge for en betryggende internkontroll. Det er gjennomført en omfattende prosess knyttet til vurdering og anskaffelse av et

helhetlig system for kvalitetssikring. Kvalitetslosen er valgt av 5 Valdreskommuner. Det vil bli tatt i bruk i 2014, med en oppfølgings- og implementeringsfase som vil pågå hele året.

3.2 Endret rapportering til formannskap og kommunestyre

Overgangen til virksomhetsrapportering vil i 2014 understøttes av det helhetlige systemet for kvalitetsstyring.

3.3 Ledelse, kompetanseheving og motivasjon

I 2014 sluttføres det felles lederutviklingsprogrammet Veksthuset for hele den administrative ledelsen i kommune. Det er obligatorisk deltakelse fra alle administrativt ansatte ledere i kommunen. Ledelsen i Nord-Aurdal kommune omfatter rådmann, kommunalsjefer, økonomisjef, stabsleder, virksomhetsledere og avdelingsledere, i alt cirka 50 personer. Veksthuset bygger på en prosessorientert arbeidsform med til sammen fem samlinger. Her kombineres teori, tilrettelagt trening og erfaringsbasert læring innenfor ledelse. Begrepet lærende organisasjon er et stikkord for dette opplegget. De som vil, kan ta høgskoleeksamen som gir 30 studiepoeng etter endt studium.

3.4 Økt tilstedeværelse

Nærværarbeidet er viktig for kommunen. Sykefraværet ligger over måltallet for IA-avtalen.

Organisasjonen har følgende mål for sykefravær i de ulike virksomhetene:

Virksomhet	Mål 2014	Mål 2013
Rådmann	3%	3%
Stabsavdeling	8%	8%
Økonomiavdeling	3%	3%
Ungdomsskole	8%	8%
Barneskole	8%	8%
Barnehage	12%	12%
Hjemmetjenesten	10%	11%
Helse (ny: legesenter, vaktsentral, jordmortjeneste)	7%	
NAV Valdres	6,7%	7,5%
Familiens hus	8%	10%
Eiendom og kvalifisering	8%	8%
Teknisk drift	5%	6%
Areal og næring	2%	1%
Kultur og service	6%	3%

Gjennom ny IA-avtale og handlingsdelen til denne styrkes og systematiseres arbeidet med sykefravær bedre.

Prosjektet Raskt tilbake videreføres i 2014. Dette er et samarbeidsprosjekt mellom legene i Nord-Aurdal, NAV og kommunen. Gjennom systematisert samhandling og tilrettelegging for medarbeidere som er eller står i fare for å bli sykmeldt, er målet å gi økt tilstedeværelse. Prosjektet skal etter hvert omfatte alle kommunens virksomheter. Lederne har fått opplæring i veiledning og samtaleteknikk, med tanke på å forebygge/ redusere sykefravær.

3.5 Beholde og rekruttere medarbeidere

Rekruttering av nye medarbeidere er en utfordring for kommunen i varierende grad, alt etter type stilling og virksomhet etc.

Kommunestyret vedtok i 2011 en opptrapping av antallet lærlinger i Nord-Aurdal kommune til inntil 12 plasser. Det ble budsjettert med inntil sju plasser fra august 2013. Med det oppfyller Nord-Aurdal kommune et nasjonalt mål om at kommunene har en lærling per 1000 innbyggere, noe som blir videreført i 2014.

Etnisk inkludering er en stadig viktigere form for inkludering. For å sikre etnisk mangfold i organisasjonen har kommunen valgt følge en anbefaling fra Integrerings- og mangfoldsdirektoratet som går ut på å innkalle minst én kvalifisert jobbsøker med innvandrerbakgrunn til intervju. Denne gjelder fra 1. desember 2013.

Etter en årrekke med vurderinger og etter gode samrådninger med de hovedtillitsvalgte innfører kommunen i 2014 *seniorpolitiske tiltak*, som er tidsmessige og tilpasset kommunens økonomi, se faktaboks nedenfor.

Seniorpolitikk

Etter at kommunen i en årrekke har vurdert seniorpolitiske tiltak fattet kommunestyret i sak 062/13 vedtak om personal- og seniorpolitiske retningslinjer. Se vedlegg, der vedtaket og utfyllende retningslinjer for forståelsen av dette framgår. Det følger av vedtaket at gjennomføringen av tiltakene skal vurderes i forbindelse med budsjettarbeidet for 2014.

For vurderingen av tiltakene må den totale budsjettsituasjonen tas i betraktning. En innføring av fridager i henhold til vedtaket vil ha en kostnad på 1,4 mill kroner. Budsjettet for 2014 bærer preg av at kommunen gjør krevende tilpassinger til det økte kostnadsnivået ved driften av VLMS. Økonomiplanen viser at ytterligere tiltak vil være nødvendig i resten av økonomiplanperioden. I en situasjon der mange av kommunedelplanenes tiltak må settes på vent, er det ikke funnet rom for innføringen av den mest kostnadskrevende delen av kommunestyrets vedtak, det vil si innføring av et opptrappende antall fridager for medarbeidere over 62 år. De øvrige tiltakene gir stor uttelling for små ressurser og er innarbeidet i budsjettet. Dette innebærer at Nord-Aurdal kommune i 2014 innfører følgende seniorpolitiske tiltak:

- seniorkurs det året medarbeider fyller 58 år
- seniorsamtaler i medarbeidersamtalen fra og med det år medarbeider fyller 58 år
- dekning av treningsavgift på 500 kr/mnd
- informasjonsmøter i kommunal regi med respektive pensjonskasser hvert andre år for aldersgruppa 60 til 62 år

4 Politisk og administrativ ledelse

4.1 Politisk ledelse

Området politiske ledelse består av kostnadene til godtgjøring for ordfører og øvrige politikere, kostnadene til politiske møter, støtten til politiske partier, kostnader til valg og formannskapetets disposisjonskonto. Budsjettet for politisk ledelse er en del av budsjettet for stabsavdelingen. Budsjettet er i 2014 på 3,4 mill. kr.

Tabellen viser budsjettet for politisk ledelse (1000 kr)¹⁶.

POLITISK LEDELSE	Regnskap 2012	Budsjett 2013	Budsjett 2014	Budsjett 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017
LØNNKOSTNADER, BRUTTO	2 618	3 123	2 897	2 484	2 184	2 184
ANDRE DRIFTSUTGIFTER	648	517	516	516	516	516
UTSTYR, VEDLIKEHOLD M.M.	178	44	0	0	0	0
KJØP AV TJENESTER	75	22	22	22	22	22
OVERFØRINGSUTGIFTER	154	100	100	100	100	100
Sum utgifter	3 673	3 806	3 535	3 122	2 822	2 822
REFUSJONSINNTEKTER	-56	0	0	0	0	0
Sum inntekter	-56	0	0	0	0	0
Totalt	3 617	3 806	3 535	3 122	2 822	2 822

4.2 Rådmannskontor

Enheten består av rådmann, to kommunalsjefer (rådmannsteamet) og to rådgiverstillinger. Rådmannsteam sammen med økonomisjefen utgjør kommunens øverste administrative ledelse i form av rådmannens ledergruppe. Gjennom lederutviklingsprogrammet Veksthuset utvikles et fellesskap for alle ledere i Nord-Aurdal kommune, som i tillegg til rådmannens ledergruppe består av virksomhetslederne og avdelingslederne. Virksomhetslederne og rådmannens ledergruppe har månedlige møter i form av ledersamlinger.

Hovedmålet for rådmannskontoret er

- å være bindeleddet mellom politisk og administrativ side
- å lede det strategiske utviklingsarbeidet i kommunen
- å lede kommunens tjenesteapparat gjennom virksomhetslederne
- å videreutvikle vertskommunerollen for regionale tjenester

Som et sparetiltak neste år vil det være vakans i et kvart rådgiverårsverk. Det er en utfordring å kunne løse alle oppgaver på en tilfredsstillende måte innenfor gjeldende ressursramme, særlig å ta tak i nødvendige strategi- og utviklingsoppgaver. De siste år har rådmannens ansvar for samfunnssikkerhet og beredskap fått et vesentlig større omfang. Dette har ført til stort arbeidspress på enkeltpersoner og en nedprioritering av andre viktige utviklingsområder. I dette ansvaret ligger vertskommunerollen for et felles Valdresprosjekt om innføring av *nødnett*. Vertskommunerollen også for regionale prosjekt om *helhetlig kvalitetssikring* og

¹⁶ Budsjettet for politisk ledelse inngår i budsjettet for stabsavdelingen, dette er presentert i avsnitt 4.7 på s. 27.

eierstyring i interkommunale selskaper har gitt grunnlag for et rådgiverårsverk i 2013. I 2014 består denne ressursen i en 20 pst stilling første halvår til nødnett.

I 2014 vil følgende områder ha hovedprioritet:

- planlegging fram mot drift av nytt VLMS
- stor intern omstilling av tjenestene i pleie og omsorg fram mot drift av nytt VLMS
- videreutvikling av Nord-Aurdal barneskole
- implementering av et helhetlig kvalitetsstyringssystem
- videreutvikle styringsdialogen mellom politisk og administrativ side i kommunen med fokus på revisjon av politisk reglementshefte og videreutvikling av virksomhetsrapporteringen
- gjennomføre lederutviklingsprogrammet *Veksthuset*
- arbeid med bederedskap og informasjonssikkerhet

IKT

Budsjettposten er en ren driftsutgift etter etableringen av IKT Valdres IKS i 2011.

Fellesområde skole

På dette området budsjetteres skoleskyss, spesialundervisning til privatskoler og grunnskoleavgift/spesialundervisning for elever som gjennomfører sin skolegang i andre kommuner.

Fellesområde pleie og omsorg

Her føres utgiftene til medfinansiering av spesialisthelsetjenester samt eventuelle interne utviklingsprosjekter kommunene har fått eksterne midler til å gjennomføre.

Regionale prosjekt

Nord-Aurdal kommune er vertskommune for regionale prosjekter innen helse og omsorg. Inntekter og utgifter i forbindelse med disse føres på dette ansvaret.

Kommunerevisjon IKS

Kommunerevisjonen utføres av Kommunerevisjon IKS. Kostnadene til revisjon ligger høyt for Nord-Aurdal, jf. årsmelding for 2011 s. 28 og økonomiplan 2012 – 2015 s. 21.

Den høye kostnaden skyldes at Nord-Aurdal er den mest folkerike kommunen i Valdres, og at kostnadene til revisjon av Valdreskommunene fordeles etter folketall. Nord-Aurdal kommune brukte i 2011 44 kroner mer per innbygger til revisjon enn gjennomsnittet for kommunegruppen. Vang utgjør den andre ytterligheten i Valdres og brukte 155 kroner mindre per innbygger til revisjon enn gjennomsnittet for sin kommunegruppe.

I følge felles kommunestyresaker i Valdres i 2004 skal fordeling etter folketall være fordelingsnøkkelen, og avvik fra dette gjelde bare i helt spesielle tilfeller. Det helt spesielle med kommunerevisjonen er at den holder oversikt over ressursbruken til den enkelte kommune ved at den fører timer. Hallingdalskommunene betaler for revisjon etter timebruk.

Basert på timebruken skulle revisjonskostnadene til Nord-Aurdal kommune vært ca. 850 000 i 2011, mens kommunen betalte drøyt 1 mill. kroner for revisjonen basert på folketall. I budsjettet for 2013 har kommunen lagt til grunn en kostnad i retning den som ville følge av betaling etter timeforbruk. Dette budsjettmålet nås ved at kommunerevisjonen for 2013 bruker av fond bygd opp i tidligere år. Rådmennene har gjennom felles saksutredning lagt grunnlaget

for kommunestyrebehandling i alle Valdreskommunene, der tilrådingen er en overgang til betaling etter timeforbruk, jf. KS 066/13. Alle Valdreskommunene bortsett fra Vestre Slidre har fattet vedtak i tråd med innstillingen. En endring av avtalen krever tilslutning også fra Vestre Slidre. Dersom ikke Valdreskommunene kommer fram til en rimeligere fordelingsnøkkel i tråd med vedtakene i 5 kommuner, er oppsigelse av avtalen eneste måten Nord-Aurdal kan oppnå dette på. Etter en oppsigelse kan det forhandles med Kommunerevisjonen IKS om ny avtale, eller revisjonstjenestene kan legges ut på anbud.

4.3 Stabsavdelingen

Hovedmål:

- Kontinuerlig forbedring av kvalitet og større effektivitet, for å kunne gjennomføre de oppgaver som er forventet fra administrativ og politisk ledelse
- Interne og eksterne samarbeidspartnere skal oppleve god service og kvalitet
- Økt tilstedeværelse og forbedret arbeidsmiljø

Hovedoppgavene for stabsavdelingen er:

- Lønn og personal
- Sekretariat (politisk og administrativt)
- Post og arkiv
- Saksbehandlerressurs
- Budsjettansvar for kommunale fellesfunksjoner og politisk ledelse
- Koordinator/rådgiver for kommunens HMS-arbeid
- Kommunens bindeledd til arbeidstakerorganisasjonene og hovedverneombudet samt verneombudene
- Formelt ansvar for kommunens lærlinger

Sentrale utviklingstrekk:

- Erfaren stab med høy kompetanse
- Kontinuerlig utviklingsarbeid pågår i tråd med hovedmålene
- Medarbeiderne opplever større stabilitet og tryggere arbeidsmiljø
- Utfordringer knyttet til arbeidsmengde og kapasitet
- Behov for oppdatering på kompetanse i takt med den utvikling som foregår hos interne og eksterne samarbeidspartnere
- Behov for ny programvare og nytt utstyr i takt med den utvikling som foregår hos interne og eksterne samarbeidspartnere

4.4 Økonomiavdelingen

Økonomiavdelingen omfatter også Skatteoppkreveren for Valdres.

Hovedmål for økonomiavdelingen:

- Strategisk økonomisk planlegging med høy kvalitet
- Regnskapsføring som er à jour og med høy kvalitet
- Være pådriver og støttespiller for god økonomiforvaltning og god budsjettdisiplin i hele organisasjonen
- Drive effektiv innfordring

Hovedmål for etableringa av Skatteoppkreveren for Valdres er:

- Større fagmiljø
- Likebehandling
- Mindre sårbart
- Høyere innbetalingsgrad (stabilt trykk)
- Særnamsmakt
- Stabil, fornøyd arbeidsstokk

Følgende **utviklingsoppgaver** står sentralt i 2014:

- Utarbeide nytt økonomireglement
- Ta i bruk ny kontoplan.
- Utvikle økonomiplanleggingen og –styringen i organisasjonen, herunder involvere virksomhetene ennå sterkere i budsjettarbeidet for egen virksomhet.
- Videreutvikle virksomhetsrapporteringen.
- Vurdere arbeidsmåter for å sikre gode vilkår på eksisterende lånemasse.

4.5 Kvalitet og ressursbruk i dag (KOSTRA)

	Nord-Aurdal 2010	Nord-Aurdal 2011	Nord-Aurdal 2012	Nord-Fron 2012	Sel 2012	Tynset 2012	Kom.gr. 11 2012	Oppland 2012	Landet u. Oslo 2012
Politisk styring og kontroll									
Brutto driftsutgifter til funksjon 100 Politisk styring , i kr pr. innb.	555	580	557	770	576	520	422	479	372
Netto driftsutg. styring og kontroll i % av netto driftsutg.	1,6	1,6	1,5	1,4	1,4	1,1	1,0	1,1	0,9
Brutto driftsutgifter til funksjon 110, Kontroll og revisjon, i kr pr. innb.	136	161	161	-	180	106	110	111	92
Administrasjon									
Brutto driftsutgifter til administrasjon i % av av totale brutto drifts utgifter	6,5	5,8	5,3	6,5	4,7	5,6	5,8	5,8	5,8
Brutto driftsutg til funksjon 120 Administrasjon, i kr pr innb.	3 831	3 458	3 603	4 187	3 262	4 545	3 616	3 537	3 318
Netto driftsutg. administrasjon i % av netto driftsutg.	10,5	8,5	7,6	8,4	6,5	7,2	7,1	7,3	7,2
Netto driftsutgifter til adm. og styring pr. innb. i kr.	4 853	4 648	4 440	5 480	4 268	4 436	4 209	4 255	3 955
Lønnsutgifter pr. innb. i kr, adm. og styring.	2 803	2 947	3 154	3 736	3 334	3 287	3 020	2 883	2 700
Lønn interkommunale samarbeid (§ 27) i % av totale lønnsutg.	6,7	7,8	11,4	-	3,1	7,1	1,0	1,0	0,6

Nord-Aurdal kommune prioriterer politisk styring høyere enn sammenligningskommunene, netto driftsutgifter til styring og kontroll utgjør 1,5% av samla netto driftsutgifter, noe som er høyt. Også brutto utgifter til politisk styring ligger over kommunegruppa, Oppland og landet.

Til administrasjon bruker kommunen en mindre andel av brutto driftsutgifter enn kommunegruppa, fylket og landet mens en bruker en større andel av netto driftsutgifter. Netto driftsutgifter pr innbygger til administrasjon er sterkt redusert fra 2010 til 2012, reduksjonen utgjør om lag 2,6 mill. kr.

I Nord-Aurdal kommune utgjør lønn i interkommunale samarbeid en høy andel av samla lønnskostnadene, langt over både de enkeltkommunene vi sammenligner oss med og gjennomsnittene i kostragruppa, Oppland og landet. Dette reflekterer at vi har mye interkom-

munalt samarbeid i Valdres og at Nord-Aurdal er vertskommune for mye av samarbeidet. Dette kan være med å forklare også det at vi har noe høye kostnader til administrasjon.

4.6 Stillingsramme

Rådmannen	1.jan 2013	1.jan 2014	Endring i 2014	Merknad
Administrativ ledelse	5,00	5,00	0,00	
Sum	5,00	5,00	0,00	

Staben	1.jan 2013	1. jan 2014	Endring i 2014	Merknad
Politisk ledelse	2,60	2,60	0,00	
Staben	10,85	10,85	-1,00	Midlertidig reduksjon i 2014, videreføres permanent.
Komm.fellesfunksjoner	1,90	1,90	0,00	
Sum	15,35	15,35	-1,00	

Økonomiavdelingen	1.jan 2013	1.jan 2014	Endring i 2014	Merknad
Regnskapsavdelingen	6,60	6,60	0,00	
Interkommunal skatteoppkrever	6,20	6,20	0,00	
Sum	12,80	12,80	0,00	

4.7 Økonomiske hovedtall

RÅDMANN	Regnskap 2012	Budsjett 2013	Budsjett 2014	Budsjett 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017
LØNNSKOSTNADER, BRUTTO	5 177	4 222	4 901	4 223	4 223	4 223
ANDRE DRIFTSUTGIFTER	5 762	4 307	4 607	4 607	4 607	4 607
UTSTYR, VEDLIKEHOLD M.M.	650	310	137	126	126	126
KJØP AV TJENESTER	6 169	4 639	5 489	5 489	5 489	5 489
OVERFØRINGSUTGIFTER	7 670	7 253	7 273	7 273	7 273	7 273
FINANSUTGIFTER	1 848	0	0	0	0	0
Sum utgifter	27 276	20 731	22 407	21 718	21 718	21 718
SALGS- OG LEIEINNTEKTER	-2	0	0	0	0	0
REFUSJONSINNTEKTER	-1 152	-260	-1 202	-200	-200	-200
TILSKUDD, OVERFØRINGER OG SKATT	-1 711	-114	-114	-114	-114	-114
FINANSINNTEKTER	-2 642	0	0	0	0	0
Sum inntekter	-5 506	-374	-1 316	-314	-314	-314
Totalt	21 770	20 357	21 091	21 404	21 404	21 404

STABSAVDELING	Regnskap 2012	Budsjett 2013	Budsjett 2014	Budsjett 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017
LØNNKOSTNADER, BRUTTO	20 704	12 096	11 970	11 157	10 857	10 857
ANDRE DRIFTSUTGIFTER	3 251	2 787	2 660	2 660	2 660	2 660
UTSTYR, VEDLIKEHOLD M.M.	614	656	592	592	592	592
KJØP AV TJENESTER	685	659	638	638	638	638
OVERFØRINGSUTGIFTER	596	100	100	100	100	100
FINANSUTGIFTER	0	0	0	0	0	0
Sum utgifter	25 850	16 298	15 960	15 147	14 847	14 847
SALGS- OG LEIEINNTEKTER	-337	-200	-200	-200	-200	-200
REFUSJONSINNTEKTER	-1 661	-25	-4	-4	-4	-4
TILSKUDD, OVERFØRINGER OG SKATT	-100	-200	-200	-200	-200	-200
Sum inntekter	-2 097	-425	-404	-404	-404	-404
Totalt	23 753	15 873	15 556	14 743	14 443	14 443

ØKONOMIAVDELING	Regnskap 2012	Budsjett 2013	Budsjett 2014	Budsjett 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017
LØNNKOSTNADER, BRUTTO	6 727	7 128	7 357	7 357	7 357	7 357
ANDRE DRIFTSUTGIFTER	674	1 076	786	786	786	786
UTSTYR, VEDLIKEHOLD M.M.	1 415	1 623	1 491	1 491	1 491	1 491
KJØP AV TJENESTER	179	249	259	259	259	259
OVERFØRINGSUTGIFTER	69	0	0	0	0	0
Sum utgifter	9 065	10 076	9 893	9 893	9 893	9 893
SALGS- OG LEIEINNTEKTER	-595	-821	-871	-1 371	-1 371	-1 371
REFUSJONSINNTEKTER	-3 954	-4 517	-4 087	-4 087	-4 087	-4 087
FINANSINNTEKTER	-389	-150	-150	-150	-150	-150
Sum inntekter	-4 938	-5 488	-5 108	-5 608	-5 608	-5 608
Totalt	4 127	4 588	4 785	4 285	4 285	4 285

4.8 Tiltak

Rådmannskontoret

Tiltak	2014	2015	2016	2017	Total
Fellesutg.skole – skoleskyss økning	300	300	300	300	1 200
Fellesutg.skole – Spesialunderv.+grunnskolebet.	900	900	900	900	3 600
Rådmannskontoret – tilskudd prosjektleder	-162	0	0	0	-162
Rådmannskontoret 20% stilling prosjektleder nødnett	11	0	0	0	11
Rådmann – Samhandling i Valdres SiV	0	0	0	0	0
Rådmannskontoret – innsparing	-85	-85	-85	-85	-340
Rådmannskontoret – innsparing lønnsutg	-162	0	0	0	-162
Rådmannskontoret-økt tilskudd Stabburshella	55	55	55	55	220

Stabsavdelingen

Tiltak	2014	2015	2016	2017	Total
Stab innsparing	-40	-40	-40	-40	-160
Stab – kutt årsverk					
Videreføring av stillingsreduksjon gjennomført i 2013.	-500	-500	-500	-500	-2 000
Politisk-valg					
Variasjon mellom år avhenging av om det er valg.	-200	50	-200	0	-350
Politisk – overformynderiet flyttet FM	-45	-45	-45	-45	-180
Politisk ledelse – økt godtgjøring v. inkludering av diett					
Økte kostnader som følge av at den særlige diettgodtgjørelsen til stortingsrepresentantene blir inkludert i godtgjørelsen til politikere i Nord-Aurdal kommune.	52	52	52	52	208
Politisk organisering ¹⁷					
Innsparing som følge av kombinasjon av reduksjon i antall møter, organ og representanter. Effekt av endret organisering etter evaluering i forkant av kommunevalget i 2015. Anslag redusert kostnad basert på kostnadsnivå i andre kommuner (KOSTRA).	-175	-600	-900	-900	-2 575
Politisk – reduksjon i kutt	88	100	100	100	388
Kommunale fellesfunksjoner innsparing	-103	-103	-103	-103	-412
Interkommunal innkjøpsordning	19	19	19	19	76
Innsparing ved interkommunalt samarbeid fra 2015 ¹⁸					
Anslått innsparing ved utvidet interkommunalt samarbeid.	0	-400	-400	-400	-1 200

Økonomiavdelingen

Tiltak	2014	2015	2016	2017	Total
Økonomi – i overtid					
Overtidskostnader knyttet til arbeid med økonomiplan, årsoppgjør og årsmelding.	125	125	125	125	500
Økonomi – ref andre kommuner					
Refunderte kostnader til innkreving sosiale lån andre kommuner.	-85	-85	-85	-85	-340
Økonomi – kutt økonomiavdelingen					
Innsparinger	-65	-65	-65	-65	-260
Økonomi – skatt økt inntekt					
Økte gebyrinntekter hos skatteoppkreveren.	-50	-50	-50	-50	-200

I tillegg er det i budsjettet lagt til grunn at en får innført i 2014 en ordning der vertskommunene får betalt for administrative kostnader ved å være vertskommune.

¹⁷ De økonomiske utfordringene i planperioden gjør det nødvendig å gjennomføre vesentlige endringer i 2015 - 2017. Behovet for, innretningen av og omfanget av innsparingene vil bli vurdert senere, i det enkelte årsbudsjett. Tiltaket er omtalt i avsnitt 2.4 på s. 13.

¹⁸ Tiltaket er omtalt i avsnitt 2.4 på s. 13, omfanget vil måtte avklares av kommunene i fellesskap.

5 Barnehage

Barnehagetilbudet i Nord-Aurdal kommune består av fem kommunale barnehager og en privat. Det er de kommunale tjenestene som blir omtalt her. De kommunale barnehagene er samlet i en virksomhet.

5.1 Hovedmål, status og sentrale utviklingstrekk

Hovedmål om å ha full barnehagedekning er nådd. I 2013 er det reduksjon på 6 plasser grunnet manglende etterspørsel. Nå er fokuset kvalitet, og kommunedelplan for barnehage og skole er et godt styringsverktøy her. Nevnes kan:

- Identitetsutvikling og helhetlig tenking mellom barnehage og skole
- Styrking av barnehagen som læringsarena, der læringsmiljøet er i fokus. Temaet ”Barns trivsel – Voksnes ansvar” der Fylkesmannen i Oppland er sterkt inne med oppfølging og kompetanseheving.
- Sikring av likeverdig og høy kvalitet i alle barnehagene
- Styrking av personalets kompetanse, jf Strategi for kompetanse og rekruttering 2014-2020.

Utviklingstrekk

Hovedfokus og innsats er flyttet fra full barnehagedekning til kvalitet og holdning. Tilsyn får et sterkere fokus. Det varsles om at tilsynet skal legges til fylkesmannen. I Valdres gjennomfører barnehagene et faglig tilsyn på tvers av kommunene, slik at en får økt kunnskap og bedre kjennskap til hverandre. Det er nedsatt tilsynsgrupper i det regionale barnehagesamarbeidet.

Kompetanseheving er blitt vektlagt sterkt de siste årene og vil bli viktig framover. Det stilles stadige krav til progresjon i barns læring og utvikling. Læringsmiljøet med tanke på forebygging av mobbing i barnhagehverdagen og seinere i skolen er løftet fram. Som et ledd i dette er et kompetent personale av stor betydning.

Det jobbes kontinuerlig med gode overganger mellom barnehage og skole, gode rutiner er utarbeidet og evalueres årlig.

Tidlig innsats er et hovedområde framover, og det handler om to ting: Å møte hvert enkelt barn der det er i sin utvikling i et sosialt fellesskap, samt støtte og hjelpe barn som av ulike grunner strever.

5.2 Kvalitet og ressursbruk i dag (KOSTRA)

Virksomhet Barnehage	Nord- Aurdal 2010	Nord- Aurdal 2011	Nord- Aurdal 2012	Nord- Fron 2012	Sel 2012	Tynset 2012	Kom.gr. 11 2012	Oppland 2012	Landet u. Oslo 2012
Kvalitet									
Andel styrere og pedagogiske ledere med førskolelærerutdanning	100	91,7	100	87,1	100	85,3	88,2	87,2	87,1
Prioritering									
Netto driftsutgifter barnehagesektoren i prosent av kommunens totale netto driftsutgifter	1,9	10,0	10,5	9,5	9,5	13,7	12,5	11,4	14,7
Netto driftsutgifter til barnehager per innbygger	745	4 613	5 132	5 328	5 167	7 288	6 433	5 781	7 077
Netto driftsutgifter per innbygger 1-5 år i kroner, barnehager	14 408	88 238	101 619	111 669	106 041	120 812	112 533	111 810	114 949
Dekningsgrad									
Andel barn 1-5 år med barnehageplass	83,4	86,3	85,4	91,7	90,0	96,7	90,6	91,1	90,8
Andel barn 1-2 år med barnehageplass i forhold til innbyggere 1-2 år	69,2	66,1	65,8	76,4	73,9	94,6	89,0	79,7	81,1
Andel barn 3-5 år med barnehageplass i forhold til innbyggere 3-5-år	92,5	98,6	97,0	101,8	100,6	98,1	97,4	98,4	97,1
Produktivitet/enhetskostnader									
Korrigerte brutto driftsutgifter per barn i kommunal barnehage	134 478	132 354	146 607	153 914	146 370	145 418	149 178	154 801	157 355

Nord Aurdal kommune ligger veldig godt an med tanke på andel styrere og pedagogiske ledere med førskolelærerutdanning. Det er flere ansatte som har tatt førskolelærerutdanning etter at de har arbeidet i barnehagene noen år. Dette gjør at barnehagene tilføres kompetanse og stabilitet. Det er likevel stadig behov for barnehagelærere, og for å holde fokus på kvalitet vil kompetanseheving og rekruttering stå sentralt.

Nord-Aurdal kommune ligger lavt på de parametrene som brukes for å måle prioritering av barnehage. I netto driftsutgifter i prosent av kommunens totale driftsutgifter ligger driftsutgifter til grendehusdelen i tre av fem barnehager inne i barnehagebudsjettet. For senere år vil dette bli tatt vekk fra barnehagebudsjettet og innvirke på forholdet mellom driftsutgifter mellom barnehagene og kommunens øvrige driftsutgifter for kommunen vil da komme enda lavere enn i dag, under forutsetning av ellers like forhold.

Netto driftsutgifter pr. innbygger 1 – 5 år viser at barnehagen har høy produktivitet (lave enhetskostnader).

Barnehagene har det antall ansatte som kreves i forhold til barnegruppa i hver barnehage. Det vurderes å være lite penger til innkjøp av utstyr, vedlikehold av apparater og forbruksmateriell.

Kommunen har full barnehagedekning, og at dekningsgraden ligger noe under landet og sammenlignbare grupper, skyldes i hovedsak lavere etterspørsel her i kommunen.

5.3 Stillingsramme

Barnehager	1.jan 2013	1.jan 2014	Endring i 2014	Merknad
Barnehageadministrasjon	2,00	2,50	0,00	
Fagernes barnehage	14,30	14,30	0,00	
Leira barnehage	7,30	7,70	0,00	
Skrautvål barnehage	14,50	14,50	-1,00	Færre barn
Ulnes barnehage	7,55	7,60	0,55	
Vestringsbygda barnehage	18,40	17,95	-0,55	
Sum	64,05	64,55	-1,00	

5.4 Økonomiske hovedtall

BARNEHAGE	Regnskap 2012	Budsjett 2013	Budsjett 2014	Budsjett 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017
LØNSKOSTNADER, BRUTTO	32 787	30 159	31 015	30 791	30 791	30 791
ANDRE DRIFTSUTGIFTER	1 363	1 272	1 272	1 272	1 272	1 272
UTSTYR, VEDLIKEHOLD M.M.	226	187	112	62	62	62
KJØP AV TJENESTER	4 353	3 792	3 226	3 226	3 226	3 226
OVERFØRINGSUTGIFTER	343	90	80	80	80	80
FINANSUTGIFTER	38	0	0	0	0	0
Sum utgifter	39 109	35 500	35 705	35 431	35 431	35 431
SALGS- OG LEIEINNTEKTER	-6 989	-6 840	-6 893	-6 813	-6 813	-6 813
REFUSJONSINNTEKTER	-3 937	-163	-139	-139	-139	-139
TILSKUDD, OVERFØRINGER OG SKATT	-60	0	0	0	0	0
Sum inntekter	-10 986	-7 003	-7 032	-6 952	-6 952	-6 952
Totalt	28 123	28 497	28 673	28 479	28 479	28 479

5.5 Tiltak

Oversikt

Tiltak	2014	2015	2016	2017	Total
Barnehagene – fagarbeider til pedagogisk ledere					
Lovpålagt pedagognorm	90	90	90	90	360
Barnehagene – økt foreldrebetaling					
Økning i egenbetaling basert på regnskapstall (volumendr.)	-110	-110	-110	-110	-440
Barnehagene – økt foreldrebetaling					
Økt inntekt med økt maksimalsats (statsbudsjettet).	-200	-200	-200	-200	-800
Barnehagene – vedlikehold og utstyr	50	0	0	0	50
Barnehageadministrasjon - tilskudd private barnehager					
Korreksjon av budsjettet basert på oppdatert beregning.	-591	-591	-591	-591	-2 364
Barnehagene – vikar billigere enn fastlønn	-100	-100	-100	-100	-400
Barnehagene – utbedring uteareal	25	25	25	25	100
Skrautvål b.hage – red. plasser, tilpasning enkeltvedtak	97	97	97	97	388
Skrautvål b.hag – reduksjon 1 stilling pga færre barn	-224	-448	-448	-448	-1 568
Skrautvål b.hage – reduksjon foreldrebetaling	80	160	160	160	560
Vestringsbygda b.hage – trådløst internett	25	25	25	25	100

6 Grunnskole

Her har en samla omtalen av de to virksomhetene Nord-Aurdal barneskole (NABS) og Nord-Aurdal ungdomsskole (NAUS).

6.1 Hovedmål, status og sentrale utviklingstrekk

I kommunedelplanen for barnehage og skole er følgende målsetning beskrevet

Vi ønsker kompetente og glade barn som er godt rustet for det videre livet. Dette skal vi greie gjennom fokus på de tre K-er: Kvalitet, Kunnskap og Kulturbygging.

NABS og NAUS har gjennom sine handlingsplaner særskilt fokus på leseopplæring, klasseledelse og læringsmiljø.

Begge skolene har startet opplæring av to ressurspersoner i systemet SOL (systematisk observasjon av lesing) høsten 2013. Det vil foregå skolebasert kompetanseving av personalet, og det er viktig å bygge en felles forståelse av at lesing er et redskap til læring i alle fag. Oppstart for alle elever er planlagt høsten 2015. Under læringsmiljø er arbeidet med klasseledelse og arbeid med relasjoner i fokus. I hovedutvalgsmøte våren 2013 var arbeidet med læringsmiljøet et eget tema der representanter fra skolene fortalte om hvordan det jobbes med læringsmiljøet og mot mobbing. I mai 2013 ble "Handlingsplan mot mobbing" vedtatt, en plan som setter ekstra fokus på dette arbeidet.

Kommunedelplanen legger vekt på gode overgangsordninger mellom barnehage, barneskole, ungdomsskole og videregående skole. Videre utfordrer planen skolene til å utnytte og skape et felles miljø der det er mulig å få til synergieffekter innen driften av skolene. Skolene i Nord-Aurdal driver med svært stramme økonomiske rammer, men har mange dyktige ansatte som forvalter ressursene på en god måte.

Nord-Aurdal barneskole

I den nye skolen vil et hovedmål være å ha et godt læringsmiljø for både elever, ansatte og foreldre. Den skoleomfattende modellen PALS (positiv atferd, støttende læringsmiljø og samhandling) brukes som arbeidsverktøy. Her står begrepene ansvar, omsorg og respekt sentralt og drøftes jevnlig med tanke på bygging av felles forståelse, felles kultur. Hvordan forholde seg til krav og forventninger på skolens ulike arenaer er en sentral problemstilling knyttet opp mot begrepene ansvar, omsorg og respekt.

NABS er fortsatt i overgangen med å smelte sammen ulike kulturer både mht ansatte, elever og foreldre. Dette arbeidet vil erfaringsmessig ta mange år. Det er krevende å utvikle tre (seks) skoler med ulike kulturer til én organisasjon. Målsettingen er å ha mye på plass innen utgangen av 2016.

Nord-Aurdal ungdomsskole

NAUS har fokus på arbeidet med et godt læringsmiljø for både elever, ansatte og foreldre. I forbindelse med den nasjonale satsingen på ungdomstrinnet, Gnist, har skolen inngått et samarbeid med høgskolen i Hedmark der skolebasert kompetanseheving (kompetanseheving

som omfatter hele personalet) skal gjennomføres. Samarbeidsområdet er klasseledelse med hovedfokus på læringskultur og støttende relasjoner (relasjonsledelse). Arbeidet med å få mer og bedre elev- og foreldremedvirkning står sentralt. I tillegg til de vanlige elev og foreldre-samtalene har skolen startet med klassevise fellesmøter med elever, foreldre og kontaktlærere. Her kan alle parter ta opp aktuelle problemstillinger til drøfting. Det skal minimum være ett møte om høsten og ett om våren.

6.2 Kvalitet og ressursbruk i dag (KOSTRA)

Grunnskole	Nord-Aurdal 2011	Nord-Aurdal 2012	Nord-Aurdal 2013	Nord-Fron 2013	Sel 2013	Tynset 2013	Kom.gr. 11 2013	Oppland 2013	Landet u. Oslo 2013
Kvalitet									
Skriftlig eksamen 10.trinn Engelsk	4,0	4,0	3,5	3,9	3,6	3,5		3,7	3,8
Skriftlig eksamen 10.trinn Matematikk	3,3	3,5	2,8	3,5	2,9	3,0		2,9	3,1
Skriftlig eksamen 10.trinn Norsk, hovedmål	3,5	3,2	3,6	3,5	3,9	3,6		3,4	3,4
Skriftlig eksamen 10.trinn Norsk, sidemål	3,0	3,1	3,1	3,6	3,6	3,5		3,3	3,2
	Nord-Aurdal 2010	Nord-Aurdal 2011	Nord-Aurdal 2012	Nord-Fron 2012	Sel 2012	Tynset 2012	Kom.gr. 11 2012	Oppland 2012	Landet u. Oslo 2012
Prioritering									
Netto driftsutgifter til grunnskoleopplæring (202, 214, 215, 222, 223), per innbygger 6 – 15 år	86 897	89 165	91443	115260	112713	109128	102937	104801	96202
Dekningsgrad									
Andel elever i grunnskolen som får spesialundervisning, prosent	8,0	9,1	8,1	8,0	8,6	8,3	10,0	8,0	8,6
Produktivitet/enhetskostnader									
Korrigerte brutto driftsutgifter til grunnskole (202, 214, 215, 222, 223) per elev	88 893	93 322	93963	115580	116830	117754	108197	110942	103056
Gjennomsnittlig gruppestørrelse 1. – 4. årstrinn	11,6	12,0	12,7	10,3	10,7	9,7	11,7	11,9	13,1
Gjennomsnittlig gruppestørrelse 5. – 7. årstrinn	14,2	12,0	14,7	11,1	10,1	10,6	11,4	11,9	12,8
Gjennomsnittlig gruppestørrelse 8. – 10. årstrinn	14,4	15,0	16,2	11,5	13,4	11,6	13,5	13,3	14,6

Nord-Aurdal kommune ligger lavt på de parametrene som brukes for å måle prioritering av grunnskole.

Ingen av kommunene vi sammenligner oss med, har mindre netto driftsutgifter til grunnskoleopplæring pr innbygger 6 – 15 år enn Nord-Aurdal kommune. Også når det gjelder korrigerte brutto driftsutgifter pr elev ligger kommunen under sammenlignbare grupper.

Dette gjenspeiler seg i gjennomsnittlig gruppestørrelse. Barnetrinnet i Nord-Aurdal kommune har større elevgrupper enn de kommunene vi sammenligner oss med, men om lag som landsgjennomsnittet på 1. – 4. trinn. Ungdomsskolen i Nord-Aurdal kommune har større elevgrupper enn både de kommunene vi sammenligner oss med og landsgjennomsnittet.

Nord-Aurdal ligger om lag på landsgjennomsnittet i andel elever som får spesialundervisning,

men godt under kommunegruppe 11.

I motsetning til tidligere år viser KOSTRA at kommunen ligger litt under landsgjennomsnittet i matematikk, engelsk og norsk sidemål, men litt over landssnittet i norsk hovedmål. Oppsummert viser eksamensresultatene at det arbeides godt ut fra de ressursene som er tilgjengelig.

6.3 Stillingsramme

Grunnskole	1.jan 2013	1.jan 2014	Endring i 2014	Merknad
Barneskole	49,29	49,29	0,50	SFO Ferie
Ungdomsskole	27,30	27,89	0,25	Spes.undervisning
Sum	76,59	76,18	0,75	

6.4 Økonomiske hovedtall

BARNESKOLE	Regnskap 2012	Budsjett 2013	Budsjett 2014	Budsjett 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017
LØNNKOSTNADER, BRUTTO	30 858	27 311	28 039	27 989	27 989	27 989
ANDRE DRIFTSUTGIFTER	1 447	1 426	1 450	1 437	1 426	1 426
UTSTYR, VEDLIKEHOLD M.M.	189	190	190	190	190	190
KJØP AV TJENESTER	1 650	1 479	1 729	1 979	1 979	1 979
OVERFØRINGSUTGIFTER	345	0	0	0	0	0
Sum utgifter	34 490	30 406	31 408	31 595	31 584	31 584
SALGS- OG LEIEINNTEKTER	-1 435	-1 462	-1 445	-1 445	-1 445	-1 445
REFUSJONSINNTEKTER	-2 577	-106	-16	-16	-16	-16
Sum inntekter	-4 011	-1 568	-1 461	-1 461	-1 461	-1 461
Totalt	30 478	28 838	29 947	30 134	30 123	30 123

UNGDOMSSKOLE	Regnskap 2012	Budsjett 2013	Budsjett 2014	Budsjett 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017
LØNNKOSTNADER, BRUTTO	16 283	15 689	16 238	16 282	16 306	16 306
ANDRE DRIFTSUTGIFTER	838	975	996	983	975	975
UTSTYR, VEDLIKEHOLD M.M.	107	106	106	106	106	106
KJØP AV TJENESTER	1 455	1 126	1 026	1 026	1 026	1 026
OVERFØRINGSUTGIFTER	170	0	0	0	0	0
Sum utgifter	18 853	17 896	18 366	18 397	18 413	18 413
SALGS- OG LEIEINNTEKTER	-10	-487	-342	-342	-342	-342
REFUSJONSINNTEKTER	-1 495	-69	-11	-11	-11	-11
Sum inntekter	-1 505	-556	-353	-353	-353	-353
Totalt	17 348	17 340	18 013	18 044	18 060	18 060

6.5 Tiltak

Nord-Aurdal barneskole

Tiltak	2014	2015	2016	2017	Total
NABS – Opptrapping elev-pc Opptrapping vedtatt i Økonomiplanen 2013 – 2016. Tilsva- rer et klassesett, 25 stk. Da har NABS 4 klassesett fordelt på 21 klasser.	250	500	500	500	1 750
NABS – SOL (systematisk observasjon av lesing) Skolebasert opplæring i program for å bedre lesing som grunnleggende ferdighet (iht. kommunedelplanen) samt undervisningsmateriell.	24	11	0	0	35
NABS – SFO Ferie Netto kostnad ferieordning SFO.	200	200	200	200	800
NABS – Innsparing lønnskostnader Nytilsetninger med lavere lønn grunnet kortere ansiennitet.	-250	-250	-250	-250	-1 000

Nord-Aurdal ungdomsskole

Tiltak	2014	2015	2016	2017	Total
NAUS – Valgfag økning Siste innfasing valgfag 10.trinn, oppstart høsten 2014	55	99	123	123	400
NAUS – Arbeidslivsfag Ikke oppstart av faget, har uegna lokaler og utstyr, men utvikler valgfaget	-50	-50	-50	-50	-200
NAUS – redusert kostnad IKT Effekt av redusert antall PC'er.	-100	-100	-100	-100	-400
NABS – SOL (systematisk observasjon av lesing) Skolebasert opplæring i program for å bedre lesing som grunnleggende ferdighet (iht. kommunedelplanen) samt undervisningsmateriell.	21	8	0	0	29
NAUS – Økning assistentressurs spesialundervisning Oppfølging nye elever med vedtak	86	86	86	86	344
NAUS – Innsparing lønnskostnader Nytilsetninger med lavere ansiennitet/lønn	-100	-100	-100	-100	-400
NAUS – Valdreshallen, redusert inntekt Justering av budsjettet ut fra fakstiske forhold	70	70	70	70	280
NAUS – Svømmehallen redusert inntekt Justering av budsjettet ut fra fakstiske forhold	56	56	56	56	224

Nærmere beskrivelse

Ferieordning SFO

Kommunen innførte tilbud om ferie-SFO sommeren 2013. Det var ikke nok søkere til å opprette et tilbud noen av periodene. Manglende etterspørsel skyldes i følge tilbakemeldinger at en måtte kjøpe hele uker, prisen samt usikkerheten knyttet til om det ville bli nok barn til at tilbudet ville bli gitt.

For 2014 er det planlagt et tilbud med noe lavere pris og mulighet til å søke om enkeltdager. Etterspørselen forventes da å bli større. Denne ordningen vil føre til at foresatte som ikke har behov for full plass vil komme noe rimeligere ut. Men vi vil og kunne oppleve at det bare er

enkelte dager i ferien det vil være nok barn til å sette i verk et tilbud. Satt opp mot hverandre er det å håpe at dette vil gi et bedre tilbud enn slik situasjonen er i dag der nesten ingen søker.

Med en slik utforming av ordningen forventes det at inntektene blir lavere og ikke vil dekke kostnadene. Det er derfor budsjettert med en netto kostnad på 200 000 kr året.

7 Helse, omsorg og velferd – felleskapittel

I dette kapittelet er det samlet omtale av forhold som er felles for virksomhetene innen helse, omsorg og velferd, vedrørende mål, status, utviklingstrekk, kvalitet og ressursbruk.

7.1 Hovedmål, status og sentrale utviklingstrekk

Hovedprioriteringer

De viktigste prioriteringer og strategier som legges til grunn for drift og utvikling av virksomhetsområdene for 2014-2017 er beskrevet i Kommunedelplan for helse- og omsorgstjenesten 2014-2025.

Målsettingene er:

- Nord-Aurdal kommune skal ha målretta tiltak mot definerte brukergrupper.
- Styrke tjenestetilbudet til barn og unge og deres familier
- Kommunen skal yte bistand/gi tjenester slik at evnen til å mestre eget liv opprettholdes mest mulig
- Organisere helse - og omsorgstjenester i samsvar med nasjonale føringer
- Nord-Aurdal skal utvikle ny modell for brukermedvirkning på systemnivå

Tiltak for å nå målene står i planen kapittel 6.

Sentrale utviklingstrekk

Omsorgsmeldingen - Stortingsmelding nr. 25 (2005-2006) samt øvrige relevante føringer peker på flere utviklingstrekk for årene fremover. Tallet på personer i den eldste delen av befolkningen (80+) vi holde seg stabil frem mot 2020, mens de over 67 år vil øke betraktelig. I løpet av årene fra 2020 – 2030 vil antallet eldre øke betraktelig og vil medføre utfordringer for kommunen.

I kommunedelplanen er denne utviklingen beskrevet og det er lagt en strategi for utvikling av tjenestetilbudene for å håndtere utfordringene fram mot 2025. Hovedgrepet som gjøres er en omlegging til færre institusjonsplasser og flere heldøgns bemannede omsorgsboliger. I tillegg må det satses på kompetansebygging og velferdsteknologiske løsninger.

Første trinn i tjenesteomstillingen er ferdig i 2015. Da blir kommunens institusjonsplasser, 30 plasser, i Valdres Lokalmedisinske Senter (VLMS) tatt i bruk. Det samme blir 20 nye omsorgsboliger og lokaler for hjemmetjenesten samt kommunalt hjelpemiddellager. Omsorgen for demente skal bygges opp i Aurdal. Framskriving av kommunens behov for nye omsorgsplasser fram mot 2025 viser at det er nødvendig med 35 nye plasser (SSB 2013). Det er i tillegg planlagt å rive uhensiktsmessige bygg slik at 19 plasser (Aurdal) erstattes med nye. Når VLMS tas i bruk i 2015 har kommunen fire nye omsorgsplasser. Det gjenstår da å bygge 50 omsorgsplasser, 31 nye, i tidsrommet 2018 – 2025.

Kompetanseløftet 2015 er en delplan til omsorgsmeldingen. Planens tre hovedmål er å sikre god rekruttering, høy kompetanse og stabil bemanning. På grunn av befolkningsutviklingen og en forventning om at flere tjenester skal ytes ute i kommunen, vil det bli behov for flere årsverk og en generell kompetanseheving. Utfordringen er å rekruttere og beholde kompe-

tanse. I Nord-Aurdal er det et behov for å øke andelen høyskoleutdannende, da arbeidsoppgavene krever dette.

Stortingsmelding nr. 47 (2007-2008) - Samhandlingsreformen som ble innført fra 2012 har pålagt kommunen mer ansvar for helsefremmende og forebyggende arbeid, samt økt ansvar for behandling. Kommunen og Sykehuset Innlandet HF har foreløpig inngått 12 tjenestavtaler for å sikre godt samarbeid innenfor ny fordeling av ansvarsområder. Disse avtalene fungerer så langt veldig bra.

Stortingsmelding nr. 34 (2012-2013) – Folkehelsemeldingen. Det skal utvikles en helse- og omsorgstjeneste som er tilpasset målene i Samhandlingsreformen og helseutfordringer med livsstilsykdommer og flere pasienter med kroniske lidelser. Helsestasjonen og skolehelse-tjenesten skal videreutvikles og styrkes, og det skal fortsatt satses på frisklivstilbud og lærings- og mestringstilbud. Kommunen har i 2013 utarbeidet en folkehelseprofil som brukes i alt planarbeid framover.

Stortingsmelding nr.10 (2012-2013) – God kvalitet – trygge tjenester. Kvalitet og pasientsikkerhet i helse- og omsorgstjenester. Målet med stortingsmeldingen er å sørge for et mer brukerorientert helse- og omsorgstilbud, økt satsing på systematisk kvalitetsforbedring og bedre pasientsikkerhet/færre uønskede hendelser. For å nå de overordnede målene skal det gjennomføres tiltak på følgende områder: Mer aktiv pasient- og brukerrolle, kvalitetsforbedringer i tjenestene og tilhørende strukturer, større åpenhet om kvalitet og pasientsikkerhet og bedre kvalitet gjennom kunnskap og innovasjon.

Velferdsteknologi - Kommunen har som mål å yte bistand og gi tjenester slik at evnen til å mestre eget liv opprettholdes så lenge som mulig. I den forbindelse skal kommunen utrede bruk av smarthusteknologi og se på om dette er løsninger som kan være formålstjenlig i forhold til målsetningen. Det pågår også en regional prosess på dette området.

Meldingsutveksling - Nord-Aurdal kommune startet meldingsutveksling mellom virksomheter i kommunen våren 2013. Kommunen har prioritert dette for å øke pasientsikkerheten. Fra 28.10.13 startet kommunen å meldingsutveksle med spesialisthelsetjenesten. På denne måten kommuniseres det både raskere og sikrere.

7.2 Satsing på rusarbeid og psykisk helse

Opptopping av kommunens rusarbeid

Regjeringen foreslår i statsbudsjettet en satsing på psykisk helse og rusarbeid. Satsingen på psykisk helse skjer gjennom spesialisthelsetjenesten og tilleggsbevilgninger til denne. Innen rusarbeid er det både en satsing i spesialisthelsetjenesten og på kommunalt rusarbeid.

Regjeringens satsing på kommunalt rusarbeid er forslått som gjeninnføring av et øremerket tilskudd. Det er foreslått en bevilgning på 343 mill. kr (finansiert med en tilsvarende reduksjon i rammetilskuddet).

Nord-Aurdal kommune vil følge opp en slik opptopping av det kommunale rusarbeidet.

Basert på dialog med Helse- og omsorgsdepartementet har vi grunn til å tro at tilskuddsordningen vil bygge på ordningen i 2012, men med noen tilpasninger. Viktige kriterier i den forrige ordningen var:

- økning i antall årsverk rettet mot personer med rusmiddelproblemer
- tjenester av god kvalitet og personell med relevant kompetanse
- økt andel brukere som får individuell plan og utnevnt koordinator
- samhandling mellom tjenestene i kommunen
- brukertilfredshetsundersøkelse
- forankring i rusmiddelpolitisk handlingsplan

Satsingen må forankres i ruspolitisk handlingsplan. Den vil innebære en økning i bemanning rettet mot målgruppen. Det er på to områder det kan være aktuelt å gjøre en slik satsing, i NAV Valdres og innen tjenesten psykisk helse. Utformingen av satsingen må gjøres på bakgrunn kriteriene i tilskuddsordningen. Kommunen vil finne rom for en slik satsing innenfor rammen av årsbudsjettet for 2014, forutsatt øremerkede tilskudd.

Det ligger i økonomiplanen ikke en særskilt opptopping innen psykisk helse, noe som følger av hvor regjeringen har valgt å starte denne opptoppingen. Den samla innsatsen overfor gruppen personer med psykiske vansker vil likevel bedres fordi en stor del av disse også har rusproblemer.

8 Helse

8.1 Hovedmål, status og sentrale utviklingstrekk

Fagernes legesenter skal ved effektiv og rasjonell utnytting av personell og materielle ressurser sikre kommunens innbyggere et best mulig differensiert behandlings- og servicetilbud.

Valdres legevakt sikrer regionens behov for helsehjelp på ettermiddager og natt, samt mottak av anrop via nasjonalt legevaktsnummer hele døgnet.

Jordmortjenesten i Valdres ivaretar svangerskapsomsorg i regionen. Jordmødrene har i tillegg døgnkontinuerlig beredskapsvakt i forhold til følgetjenesten. Følgetjeneste er helseforetakets ansvar, og kostnadene dekkes derfra.

VLMS tilbyr befolkningen i Valdres sykehustjenester i form av polikliniske tjenester.

Fagernes Legesenter

Lokalene til legesenteret inneholder i dag kommunale tjenester, interkommunale tjenester og spesialisthelsetjenester. Kommunen har fra august 2013 ni fastleger og én turnuslege. Hjelpepersonellet er kommunalt tilsatt. Fastlegene er privatpraktiserende leger med kommunal avtale. Legene er tilpliktet ulike stillingsstørrelser for kommunalt arbeid, til sammen 1,26 årsverk. Fastlegene prioriterer å bruke store ressurser på tverrfaglig samarbeid. Eksempler på samarbeidspartnere er NAV, andre kommunale virksomheter og fagpersoner, ansvarsgrupper mm. Prosjektet ”Raskt tilbake” er initiert av fastlegene, som ser en verdi i å komme tidligere i kontakt med arbeidsgiver for å unngå unødvendig lange sykmeldinger.

Valdres legevakt (VL)

Fra 2014 blir det felles legevakt for alle kommuner i Valdres fra kl. 15 – 08 alle dager hele året – jf kommunestyrevedtak fra 2012. Nytt sekssifret felles legevaktsnummer for hele landet som iverksettes 2013/2014 skal benyttes når lege må kontaktes. En vil automatisk få svar på nærmeste legevaktssentral. Disse anropene skal i følge forskrift besvares av legevaktssentralen 24 timer i døgnet av kompetent personale. Legevaktssentralen videreformidler til lokalt legekontor på dagtid. Det ble derfor innført døgnbemanning på legevaktssentralen fra september 2013, da signalene var at nummeret skulle bli operativt fra høsten 2013. Øyeblikkelig hjelp besvares fortsatt på 113.

Pasientbehandlingen ved legevakten foregår fram til våren 2015 i lokalene til Fagernes Legesenter. Dette gir en uheldig blanding av legesenterets og legevaktens utstyr og forbruksmateriell.

Valdres Lokalmedisinske Senter (VLMS)

VLMS har et omfattende medisinsk spesialisttilbud til befolkningen i Valdres. Tilbudet i 2013 omfatter ni spesialisthelsetjenestetilbud, samt ortopedingeniør, røntgen og dialyse. Dette foregår i legesenterets underetasje. Tjenesten ledes av Nord-Aurdals kommuneoverlege. I nytt bygg med bedre plass er det en målsetting at disse tjenestene kan bygges ut og omfatte flere spesialisthelsetjenester.

Valdres Jordmortjeneste

Jordmortjenesten holder til i fødestogos gamle lokaler inntil nytt bygg for VLMS står ferdig. Aktivitetene her omfatter regionale svangerskapskontroller og svangerskapsomsorg, barsel-besøk samt følgetjeneste/beredskap og gynekologisk poliklinikk.

8.2 Kvalitet og ressursbruk i dag (KOSTRA)

Helse	Nord-Aurdal 2010	Nord-Aurdal 2011	Nord-Aurdal 2012	Nord-Fron 2012	Sel 2012	Tynset 2012	Kom.gr. 11 2012	Oppland 2012	Landet u. Oslo 2012
Prioritering									
Netto driftsutgifter til diagnose, behandling og rehabilitering pr. innbygger.	1 539	1 587	1 622	2 115	1 903	2 371	1 638	1 741	1 462
Dekningsgrad									
Legeårsverk pr 10 000 innbyggere Kommunehelsetjenesten Avtalte årsverk	10,6	10,6	10,6	12,7	12,9	12,7	10,7	11,1	10
Årsverk av leger pr. 10 000 innbyggere (241) Avtalte årsverk	9,1	9,1	9,1	9,5	9,9	9,4	8,6	8,8	8,1
Andel timer av kommunalt ansatte leger og turnuskandidater	17,2	17,2	17,2	17,1	13,6	-	25,1	18,2	19,7
Produktivitet/enhetskostnader									
Gjennomsnittlig listelengde korrigert for kommunale timer	836	848	961	863	1 009	1 086	1 014	1 041	1142

Nord-Aurdal bruker mindre i driftsutgifter til legetjenester enn sammenlignbare kommuner, og kommunegruppe 11, men litt mer enn landet utenfor Oslo.

Det brukes litt mindre på tilpikttet kommunalt arbeid enn sammenligningskommunene utenom landet.

Fastlegene har gjennomsnittlig lavere antall pasienter på listene enn sammenligningskommunene unntatt Nord-Fron. Fastlegene i Nord-Aurdal har selv valgt å ha listetak på 900 pasienter for å ha bedre tid til samhandling med andre.

8.3 Stillingsramme

Helse	1.jan 2013	1.jan 2014	Endring i 2014	Merknad
Jordmortjenesten i Valdres	8,49	3,60	-0,20	Overf. gyn.poliklinikk
Valdres legevakt	5,44	5,44	0,00	
Spesialistpoliklinikk	0,00	0,00	0,20	Overf fra jordmortjensten
Dialyse	2,00	2,00	0,00	
Røntgen	1,00	1,00	0,00	
Ambulerende spesialister	0,35	0,35	1,00	Ny virksomhetsleder VLMS
Fagernes legesenter	9,55	9,55	-0,40	15% Ledig bioing., 10% merkantil, 15% sykepl.hj.
Sum	26,83	21,94	0,60	

8.4 Økonomiske hovedtall

HELSE	Regnskap 2012	Budsjett 2013	Budsjett 2014	Budsjett 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017
LØNNSKOSTNADER, BRUTTO	21 968	21 292	20 103	20 083	20 083	20 083
ANDRE DRIFTSUTGIFTER	1 630	1 829	1 967	2 992	2 997	2 997
UTSTYR, VEDLIKEHOLD M.M.	5 277	4 008	4 854	5 914	5 411	5 411
KJØP AV TJENESTER	348	3 146	3 122	7 960	9 284	9 284
OVERFØRINGSUTGIFTER	595	334	334	334	334	334
FINANSUTGIFTER	293	0	0	0	0	0
Sum utgifter	30 111	30 609	30 380	37 283	38 109	38 109
SALGS- OG LEIEINNTEKTER	-1 523	-1 597	-1 199	-789	-789	-789
REFUSJONSINNTEKTER	-19 967	-20 648	-18 615	-21 028	-21 015	-21 015
TILSKUDD, OVERFØRINGER OG SKATT	-317	0	0	0	0	0
FINANSINNTEKTER	-3	0	0	0	0	0
Sum inntekter	-21 811	-22 245	-19 814	-21 817	-21 804	-21 804
Totalt	8 301	8 364	10 566	15 466	16 305	16 305

8.5 Tiltak

Oversikt

Tiltak	2014	2015	2016	2017	Total
VLMS Intermediæravdeling					
Kommunens andel etter avtalt fordelingsnøkkel – foreløpig anslag	0	4 140	5 464	5 464	15 068
Helse – Interkommunal jordmortjeneste tekniske endringer	493	493	493	493	1 972
Jordmor i VLMS fra 2015	0	-180	-180	-180	-540
Valdres legevakt – endr. kostnader lydlogg					
Reduksjon i tidligere planlagte kostnader; Nord-Aurdal kommune's andel i 2014.	-147	-200	-200	-200	-800
Valdres legevakt nødnett	165	0	0	0	165
Valdres legevakt – innkjøp medisinsk utstyr					
Behov for eget utstyr når tjenesten etableres i egne lokaler i 2015	0	500	10	10	520
Helse – gynekologisk poliklinikk hjelpepersonell	-132	-132	-132	-132	-528
Legetjenesten – endrede kostnader programvare m.m.					
Utgifter Helsenettt og WinMed (netto endr. fra 2013).	20	20	20	20	80
Fagernes legesenter, husleie lab	0	77	82	82	241
Legetjen – Pasientskadeerstatning					
Økende utgifter siste år til dette	200	200	200	200	800
Legetjenesten – opplæring legevakt	0	0	0	0	0
Legetjenesten – Nødnett kursutg, radioterm					
Nye terminaler ifbm Nødnett	84	52	52	52	240
VLMS – Ny virksomhetsleder					
Tilsetting 1. april 2014 – NAKs andel	0	182	242	242	908
Fagernes legetjen – overgrepsmottakt økning	3	3	3	3	12
Fagernes legesenter – kutt hjelpepersonell					
Red. 0,30 årsv. st. hjelpepersonell og 0,1 årsv. merkantil	-235	-235	-235	-235	-940

Nærmere beskrivelse

Virksomhetsleder VLMS ansettes fra april – ny virksomhetsleder som skal lede de interkommunale tjenestene i nytt VLMS. Viktig å få denne på plass for å planlegge flytteprosesser og nye avdeling med nytt personell.

Valdres legevakt

- Økte utgifter til nødnett - linjeleie ved Valdres legevakt – Dette er årlige utgifter til staten.
- Utgifter til opplæring av personell ift. nødnett
- Utgift til ny lydlogg – eksisterende lydlogg kan ikke oppgraderes.
- Reduserte inntekter – inntekter i forhold til private alarmer og andre alarmer som ikke er helserelaterte fases ut.

Fagernes legesenter

- Redusere merkantil ressurs for kommuneoverlegen med 10 % stilling – konsekvensen er at kommuneoverlegen må gjøre mer av skrivearbeidet selv.
- Redusere hjelpepersonell legesenteret med 30 % stilling – kan føre til lengre ventetid på laboratorier og skadestue. Skal utrede om noen kan få utført tjenester andre steder
- Utgifter til opplæring av leger i bruk av radioterminaler nødnett.
- Økte kostnader til Norsk pasientskadeerstatningsfond – dette er avgift til staten fordelt på kommunene.

Jordmortjenesten i Valdres – tekniske endringer

- 0,2 årsverk jordmortjeneste som medhjelper på gynekologisk poliklinikk – refunderes av SI. Overflyttes fra Jordmortjenesten.
- Ett årsverk refunderes fra SI for beredskap og følgetjeneste.
- 2,4 årsverk svangerskapsoppfølging til fordeling mellom Valdreskommunene.

9 Omsorg og rehabilitering

Virksomheten Omsorg og rehabilitering inneholder hjemmetjenester og institusjon og er en ny virksomhet fra 2014. Bakgrunn for sammenslåing av disse tjenestene er et grundig utredningsarbeid, internt prosjekt om organisering i pleie og omsorg og fremtidige pleie og omsorgstjenester i Nord-Aurdal kommune, 2012/2013. Organiseringen er tilpasset samhandlingsreformen og fremtidige tjenester i VLMS.

9.1 Hovedmål, status og sentrale utviklingstrekk

Hovedprioriteringer

Kommunedelplan for helse og omsorgstjenester 2014-2025 bestemmer at Nord-Aurdal kommune skal:

1. Ha målretta tiltak mot definerte brukergrupper.
2. Yte bistand og gi tjenester slik at evnen til å mestre eget liv opprettholdes lengst mulig.
3. Organisere helse og omsorgstjenester i samsvar med nasjonale føringer.

Status og sentrale utviklingstrekk.

Hjemmetjenester

Hjemmetjenesten har ansvar for å yte tjenester etter vedtak til personer som bor hjemme i eget hjem eller i omsorgsbolig. Tjenesten har fokus på kvalitet, samhandling og dialog med pasient og pårørende. Samhandling og dialog er viktige faktorer for brukermedvirkning. Dette bidrar til forståelse for den enkeltes behov. Det blir enklere å møte pasient og pårørende "der de er". Kommunen skal i løpet av de neste årene legge om driften til færre institusjonsplasser og flere omsorgsboliger – se innledningen til dette kapitlet.

Institusjonstjenester

Sykehjemmet har i 2013 60 plasser fordelt på 16 korttidsplasser, 24 ordinære plasser for langtidsopphold og 20 plasser forbeholdt mennesker med demenssykdom. Etterspørsel etter korttidsoffhold og ferdigbehandling etter sykehusopphold er økende. Etter innføringen av samhandlingsreformen og samfunnsutviklingen generelt, skal kommunen ta hånd om og tilby aktiv pasientbehandling i større grad enn tidligere. I løpet av de neste årene skal langtidsplass i institusjon reduseres og antall korttidsplasser økes. Nord-Aurdals institusjonsplasser, i VLMS, vil utgjøre 30 plasser. Dette møter de utfordringer som tidligere er nevnt. I demensomsorgen vil det totalt bli 44 plasser, herav 11 institusjonsplasser og 23 omsorgsleiligheter i Aurdal fra 2015.

9.2 Kvalitet og ressursbruk i dag (KOSTRA)

Virksomhet Omsorg og rehabilitering	Nord- Aurdal 2010	Nord- Aurdal 2011	Nord- Aurdal 2012	Nord- Fron 2012	Sel 2012	Tynset 2012	Kom.gr. 11 2012	Oppland 2012	Landet u. Oslo 2012
Kvalitet									
Andel plasser i enerom i pleie og omsorgsinstitusjoner	100	100	100	87,7	100	100	94,7	94,6	93,8
Legetimer pr. uke pr. beboer i sykehjem	0,35	0,44	0,41	0,37	0,55	0,15	0,37	0,52	0,43
Fysioterapitimer pr. uke pr. beboer i sykehjem	0,54	0,67	0,69	0,42	0,27	0,21	0,28	0,30	0,33
Andel plasser i brukertilpasset enerom m/ eget bad/wc	18	18	18,3	74,1	61,2	100	83,8	69,6	81,1
Prioritering									
Netto driftsutgifter pleie og omsorg i prosent av kommunens totale netto driftsutgifter	42	39	40,5	33,2	36,2	36,5	33,9	35,8	31,5
Netto driftsutgifter pr. innbygger i kroner, pleie og omsorgstjenesten	16 684	17 813	19 894	18 641	19 661	19 412	17 572	18 100	15 975
Netto driftsutgifter, pleie og omsorg pr. innbygger 80 år og over	297 529	318 069	359 441	349 267	289 661	354 505	323 034	324 705	339 835
Netto driftsutgifter, pleie og omsorg pr. innbygger 67 år og over	105 755	112 260	123 058	106 076	105 521	123 429	111 486	108 976	111 108
Institusjoner(f253+261)- andel av netto driftsutgifter plo	36	35	33	57	47	45	45	45	45
Tjenester til hjemmeboende(f254) andel av netto driftsutgifter til plo	61	63	65	36	44	44	51	50	49
Dekningsgrad									
Mottakere av hjemmetjenester, pr. 1000 innbygger 0-66 år	18	18	16	16	17	15	24	23	20
Mottakere av hjemmetjenester, pr. 1000 innbyggere 67-79 år.	78	77	74	83	79	74	82	84	74
Mottakere av hjemmetjenester, pr. 1000 innbyggere 80 år og over	308	343	274	370	371	407	359	340	340
Andel innbyggere 67 år og over som er beboere på institusjon	3,8	3,3	3,3	6,2	4,7	4,7	6,0	5,5	5,6
Andel innbyggere 80 år og over som er beboere på institusjon	10,6	9,4	9,6	20,3	12,9	13,4	14,1	13,4	13,8
Produktivitet/enhetskostnader									
Korrigerte brutto driftsutg.pr . mottaker av hjemmetjenesten(i kroner)	279 336	278 066	346 948	169 405	208 052	258 523	214 157	206 745	214 479
Korrigerte brutto driftsutg. Institusjon pr. kommunal plass	692 800	729 688	747 719	827 047	1258 508	1114 556	907 279	958 828	942 904
Utdypende indikatorer									
Andel hjemmetjenestemottakere med omfattende bistandsbehov, 0-66 år.	46,9	49,5	50,0	-----	-----	35,2	19,4	17,9	19,1
Andel hjemmetjenestemottakere med omfattende bistandsbehov, 67-79 år.	23,5	25,5	24,0	-----	-----	33,3	13,4	12,6	12,8
Andel hjemmetjenestemottakere med omfattende bistandsbehov, 80 år og over	14,9	12,6	19,6	-----	-----	12,9	11,6	12,6	11,8
Gjennomsnittlig tildelte timer pr. uke praktisk bistand	10,0	8,5	6,6	7,5	3,8	12,0	8,5	8,1	7,9
Gjennomsnittlig tildelte timer pr. uke hjemmesykepleie	4,5	6,1	6,8	2,6	5,9	4,4	4,9	3,9	4,7

I begrepet hjemmetjenester inngår hjemmesykepleie, praktisk bistand, tjenester fra psykisk helsearbeid og miljøarbeid.

Nord-Aurdal prioriterer pleie og omsorg høyt. Dette vises ved at kommunen bruker en større del av netto driftsutgifter på pleie og omsorg enn noen av sammenligningskommunene og -gruppene. Netto driftsutgifter pr. innbygger er høye i Nord-Aurdal kommune.

Fordelingen innefor området viser at Nord-Aurdal bruker en stor andel på hjemmetjenester og en mindre andel på institusjonstjenester. Dette skyldes prioriteringer og satsing på hjemmebasert omsorg fremfor institusjonstjenester.

Kommunen har høye enhetskostnader på hjemmetjenester. Tallene viser at tjenesten praktisk bistand reduseres og tjenesten hjemmesykepleie øker. Dette har sammenheng med samhandlingsreformen, hvor kommunen tar imot pasienter som skal hjem og bli ferdigbehandlet der. Nord-Aurdal har prioritert å kunne gi avanserte behandlinger i eget hjem. Kommunen har siden 01.01.12 kun hatt to overliggsdøgn i sykehus.

9.3 Stillingsramme

Omsorg og rehabilitering	1.jan 2013	1.jan 2014	Endring i 2014	Merknad
Institusjonstjenster	56,92	57,42	1,27	Kantine fra kultur, 1 lærling
Hjemmebaserte tjenester	49,13	48,51	-3,30	Sykepleieklinikk
Tildelingskontoret	4,80	4,80	0,00	
Sum	110,85	110,73	-2,03	

9.4 Økonomiske hovedtall

OMSORG OG REHABILITERING	Regnskap 2012	Budsjett 2013	Budsjett 2014	Budsjett 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017
LØNSKOSTNADER, BRUTTO	76 524	69 178	68 630	64 025	62 350	62 350
ANDRE DRIFTSUTGIFTER	5 527	4 739	5 125	5 125	5 125	5 125
UTSTYR, VEDLIKEHOLD M.M.	1 372	1 021	1 317	1 036	1 031	1 031
KJØP AV TJENESTER	3 069	2 312	2 422	2 422	2 392	2 392
OVERFØRINGSUTGIFTER	1 365	100	100	100	100	100
FINANSUTGIFTER	247	0	0	0	0	0
Sum utgifter	88 103	77 350	77 594	72 708	70 998	70 998
SALGS- OG LEIEINNTEKTER	-8 770	-9 205	-9 744	-5 110	-2 993	-2 993
REFUSJONSINNTEKTER	-7 035	-572	-277	-277	-277	-277
TILSKUDD, OVERFØRINGER OG SKATT	-497	-183	-313	-313	-313	-313
FINANSINNTEKTER	-204	0	0	0	0	0
Sum inntekter	-16 506	-9 960	-10 334	-5 700	-3 583	-3 583
Totalt	71 598	67 390	67 260	67 008	67 415	67 415

9.5 Tiltak

Oversikt

Tiltak	2014	2015	2016	2017	Total
VLMS 30 sykehjemsplasser, red. Aurdalsheimen	0	4 353	6 530	6 530	17 413
Aurdalsheimen 1 lærling	150	150	150	150	600
Aurdalsheimenheimen – ny komfyr	64	0	0	0	64
Institusjonsskjøkken (Aurdalsheimen) Økt inntekt i 2014 som følge av prisøkninger. Økt kostnad fom. 2015 som følge av avvikling av kjøkkenet.	-268	1 487	1 487	1 487	4 193
VLMS Demente langtidsplasser	0	-1 452	-1 452	-1 452	-4 356
VLMS Omsorsboliger – reduksjon driftskostnader	0	260	-1 040	-1 040	-1 820
Hjemmetjenesten – prisøkning ULOBA Økning i kostnad til brukerstyrt personlig assistent (BPA).	70	70	70	70	280
Hjemmetjenesten – Helsenett, jabberløsning Videokonferansemulighet via PC	68	68	68	68	272
Hjemmetjenesten – nøkkelbokser	75	10	5	5	95
Hjemmebaserte tjenester-pasientalarm demente Aurdal omsorgsboliger	162	10	10	10	192
Hjemmetjenesten – ikke tilskudd ressurskrevende brukere	68	68	68	68	272
Hjemmetjenesten – sykepleieklipp Red 3,3 årsv fagarbeider	-1 486	-1 486	-1 486	-1 486	-5 944
Hjemmetjenesten – brukerbet dagaktiviteter 100 kr/dag for dagplass og 50 kr/dag for aktivitetstilbud	-18	-40	-100	-100	-258
Hjemmetjenesten – refusjon dagaktivitet demens Tilskudd kr 65 000/plass	-130	-130	-130	-130	-520
Regional kreftkoordinator NAKs andel – Kreftforeningen finansierer 75 % av 1 årsv.	30	30	0	0	60
Innsparing PLO fra 2015 ¹⁹ Red 10 årsv	0	-4 865	-5 240	-5 240	-15345

Nærmere beskrivelse

Innsparing PLO fra 2015

For å klare merutgiftene med etableringen av VLMS i 2015 er det nødvendig å omstille driften med et større beløp. 4,86 millioner tilsvarer ca 10 årsv for fagarbeider. Om dette er realistisk i 2015 skal utredes videre i 2014, bl.a med tanke på å ta i bruk velferdsteknologiske løsninger som effektiviseringstiltak og støtte til tjenestene.

¹⁹ De økonomiske utfordringene i planperioden gjør det nødvendig å gjennomføre vesentlige endringer i 2015 - 2017. Behovet for, innretningen av og omfanget av innsparingene vil bli vurdert senere, i det enkelte årsbudsjett.

Sykepleieklinikk

Helse- og omsorgsplanen til Nord-Aurdal kommune har fem delmål. Etter disse skal kommunen ha målretta tiltak mot definerte grupper, og skal yte tjenester slik at evnen til å mestre eget liv opprettholdes lengst mulig. Under disse delmålene ligger etableringen av en helsestasjon for eldre. Et slikt tilbud skal utvikles med en målsetting om forebyggende og helsefremmende tiltak for målgruppa. Etablering av en sykepleieklinikk er et vesentlig bidrag til oppfyllelsen av disse målene. En sykepleieklinikk vil kunne fungere som både et målretta tilbud (etter vedtak) og som en sosial møteplass hvor for eksempel temamøter kan legges inn. Aktuelle temaer vil være ernæring, fallforebygging i hjemmet osv. Tilbudet kan utvikles sammen med frivillige lag og organisasjoner og Frivilligsentralen

Klinikken planlegges etablert i første omgang i tilknytning til dag- og aktivitetstilbudet på Leira. Denne skal bemannes med to til tre sykepleiere etter turnus og ha åpent ca to dager/uke i starten. Det må utredes hvilke pasienter som kan få tjenester utført her. Utredningen må skje i samarbeid med Fagernes legesenter, da det må kartlegges hvem som får tjenester både fra legesenteret og hjemmetjenesten. Det vil være mye kjøreressurser spart dersom flere tjenester kan gis sentralt.

- Tilbud åpent to dager/uke for innbyggere som kan reise dit selv (jf reise på legekontor)
- Bemannet med to til tre sykepleiere (turnus)
- Tjenester etter vedtak, som for eksempel sårskift, injeksjoner, blodtrykksmåling, oppfølging av kroniske lidelser som diabetes m.m.
- Effektivisering av sykepleierressurser – mindre kjøring
- Tilbudet kan utvikles etter behov
- Redusere hjemmetjenesten med 3,3 årsv fagarbeider

Satsingen på sykepleiere og utfasing av fagarbeider bidrar til å oppfylle målet om flere høgskoleutdannede inne pleie og omsorg, som følger av Kompetanseløftet 2015.

10 Familiens hus

10.1 Hovedmål, status og sentrale utviklingstrekk

Administrasjonen – I samsvar med Kommunedelplan for helse- og omsorgstjenester 2014 - 2025 vil innføring av mer brukermedvirkning på systemnivå være et sentralt utviklingsarbeid i 2014. I psykisk helsearbeid og miljøarbeid er det en målsetting å etablere egne brukerråd, mens en innen barneverntjenesten vil innføre et system for systematiske tilbakemeldinger fra brukerne etter deres første møte med barneverntjenesten. Øvrige tjenester vil jobbe videre med å definere egne modeller.

Barneverntjenesten – Barneverntjenesten mottok statlige opptrappingsmidler i 2013 tilsvarende ett årsverk. Deler av opptrappingsressursene er brukt til styrking av saksbehandling i tjenesten og med det til å forebygge fristoversittelser samt styrke forsvarlig oppfølging av planer knyttet til tjenestens aktive enkeltsaker og tiltak. Barneverntjenesten skal i 2014 delta i utarbeidelse av regional handlingsplan mot vold i nære relasjoner, og de vil delta i samhandlingsprosjektet "Med barnet i mente". Prosjekt skal sikre tidlig intervensjon og samhandling ovenfor gravide rusmisbrukere. I 2014 vil "Interkommunal barneverntjeneste i Valdres" tilrettelegge for en tilslutningsprosess slik at barneverntjenesten i Vang og Vestre Slidre kan fusjonere inn i en regional barneverntjeneste. I samsvar med varslede satsninger i *Regjeringsplattformen* vil utredningen av en regional barneverntjeneste inkludere en vurdering av kommunenes tilknytning til en vaktordning for barn i krise.

Tilrettelagte tjenester for barn og unge med nedsatt funksjonsevne – Avlastning i institusjon har i løpet av de siste årene halvert antallet tjenestemottakere. Tidligere brukere har blitt voksne og flyttet til egne boliger. En konsekvens av dette er at institusjonen ikke har kunne opprettholde den samme åpningstiden som tidligere, noe som har medført at brukerne av tjenesten har opplevd, og tilbakemeldt at tjenesten oppleves som lite smidig i forhold til deres behov. Ut fra brukergruppens faktiske behov (grader av funksjonsnedsettelse), og med forankring i Deloitte's driftsgjennomgang av tjenesten i 2012 er det utredet og drøftet om en skal legge om tjenesten fra institusjon til privat avlastning. I økonomiplanen er denne omleggingen innarbeidet fra og med 2015. I forkant av en omlegging må tjenesten rekruttere inn private oppdragstakere, samt gis muligheten til å gjennomføre et godt informasjonsarbeid ovenfor brukergruppen. Tjenesten beholder ressurser til fortsatt familieveiledning, samt rekruttering, oppfølging og kontroll av de private oppdragstakerne.

Helsesøstertjenesten – Gjennom stortingsproposisjonen har regjeringen varslet en opptrapping av helsesøstertjenesten over statsbudsjettet for 2014. Regjeringsplattformen definerer videre en intensjon om å bedre lavterskel og forebyggende tilbud til unge, som skolehelsetjeneste og helsestasjoner. Kommunebildet (fylkesmannens analyse av kommunene) beskriver en bemanningsnorm; Utviklingsstrategi for helsestasjons- og skolehelsetjenesten, for helsesøstertjenesten (Helsedirektoratet rapport IS-1798):

- Helsestasjon: 1 årsverk helsesøster /65 fødsler/år - 20 % lege/100 fødsler - 20 % merkantil/årsverk helsesøster - 5 % fysio/100 fødsler
- Barneskole: 0,35 årsverk helsesøster/100 elever - 5 % lege/100 elever - 7 % fysio/100 elever
- Ungdomsskole: 0,18 årsverk helsesøster/100 elever - 20 % lege/550 elever - 7 % fysio/100 elever

For Nord-Aurdal kommune innebærer dette (Barn født i 2012: 61, elever NABS: 436, og elever NAUS: 234):

- Helsestasjonen: ca. 1 årsverk helsesøster,
- NABS – ca. 1,5 årsverk helsesøster,
- NAUS – ca. 0,4 årsverk helsesøster,

Dette innebærer at NAK med sine tre helsesøsterårsverk er innenfor normen fra Helsedirektoratet, men at årsverkene fordeling ikke samsvarer med den normerte vektingen. Da tjenesten kun disponerer ca 0,08 årsverk til helsestasjonslege, samt mangler merkantil ressurs, vil det være naturlig å utrede en eventuell opptrapping opp mot disse funksjonene. Ut fra tilbagemeldte behov lokalt vil også utredningen innebære å vurdere muligheten for etablering av miljøarbeider i hjemmet, jamfør kommunedelplan for helse- og omsorgstjenester. Helsestøttertjenestens fordeling av helsesøsterressursene internt i tjenesten vil bli evaluert i forbindelse med rulleringen av kommunedelplan for helse- og omsorgstjenester i 2014.

Psykisk helsearbeid – I 2013 har en egen prosjektgruppe evaluert tjenesteproduksjonen i psykisk helsearbeid. Det har vært gjennomført en brukerundersøkelse i forhold til å kunne utvikle dagtilbud ut fra brukernes ønsker. Disse tilbakemeldingene legges til grunn for utvikling av innhold i dagtilbudet, slik at tilbudet gjøres relevant for flere brukere. På ledernivå er det startet opp en dialog med Valdres Kompetanse Vekst (VKV) for å sikre at tilbudene supplerer og ikke dublerer hverandre. Det er ønskelig å dreie innsatsen fra individuelle samtaler til gruppesamtaler. Tjenesten vil også spisses mer i forhold til å bistå brukerne med å få økt boevne. Dette sammenfaller godt med intensjonen om å supplere tjenester fra samarbeidspartner i 2. linjetjenesten (psykisk helsevern/ DPS). Kommunene har ansvaret for at mennesker skal kunne bo hjemme, mens 2. linjetjenesten har et hovedansvar for aktiv behandling. Omstillingene sammenfaller godt med intensjonene i den nye *Regjeringsplattformen*:²⁰

- Bygge ut et lavterskel psykisk helsetilbud i kommunene.
- Styrke behandlingstilbudet innen psykisk helsevern (2. linjetjeneten).
- Styrke arbeidet med arbeidsrettet rehabilitering og gjøre det lettere for private og ideelle organisasjoner å samarbeide med NAV om nye og bedre attføringstjenester.

Fysioterapitjenesten – Med forankring i kommunedelplan for helse- og omsorgstjenester skal fysioterapitjenesten legges til virksomhet Omsorg og rehabilitering i 2015. Tjenestens utviklingsarbeid i 2014 vil være orienterte mot ivaretagelse av god faglighet inn i den nye organiseringen.

PPT – i 2013 ble det foretatt en driftsgjennomgang av PPT-Valdres. Dette ble utført av en egen prosjektgruppe sammensatt av medlemmer fra alle samarbeidskommunene, med representanter fra både kommuneledelse og skole- og barnehagerepresentanter. Prosjektet tilrår nye rutiner for samhandling og henvisning til PPT. Implementering av nye samhandlingsrutiner med regionens skoler og barnehager vil være en sentral utviklingsoppgave for PPT i 2014. En sentral oppgave i omstillingen vil være en dreining av tjenesteproduksjonen i forhold til systemveiledning ovenfor skoler og barnehager. Omstillingen til mer systemveiledning har forankring i sentrale føringer, og skal føre til et bedret tilrettelagt opplæringstilbud. Et bedret tilrettelagt opplæringstilbud har blant annet som intensjon å kunne redusere andelen spesialpedagogiske tiltak jf. Opplæringslova. PPT har rekruttert inn psykolog i tjenesten. Psykolo-

²⁰ Se nærmere omtale i avnitt 10.5 på s. 54.

gens kompetanse vil gis en sentral rolle i innføringen av systemveiledning og organisasjonsutvikling på opplæringsarenaene.

Miljøarbeidertjenesten og Leirali aktivitetshus – Tjenestens utviklingsarbeid i 2014 vil være en omstrukturering av linjeansvaret i avdelingene. Tjenestene vil bli organisert med egne team knyttet til brukerne. Teamene skal sørge for at enkeltbrukerne i størst mulig grad får bistand av kjent personell, samtidig som det faglige ansvaret for oppfølging av brukerne ut fra deres enkeltvedtak blir knyttet opp til teamlederne – miljøterapeutene. Tjenesten vil ved en hver utlysingsprosess søke å rekruttere inn høyskoleutdannet personell, ut fra målsettingen om at ca 35 % av medarbeiderne i tjenesten skal inneha dette kompetansenivået. For å sikre en helhetlig hverdag for brukerne vil samhandling, og utvikling av nye tilbud ved Leirali aktivitetshus være sentralt. Utviklingen av tjenestetilbudet organiseres ut fra tilgjengelige ressurser fra skogsgruppa, og prinsippet ”personell følger bruker” fra miljøarbeidertjenesten (boligene). Ved å omstille én medarbeider fra tidligere skogsgruppa slik at denne møter opp i bolig om morgenen, kan tjenesten i sum saldere ett årsverk fra miljøarbeid avdeling Leira.

10.2 Kvalitet og ressursbruk i dag (KOSTRA)

Virksomhet Familiens hus	Nord- Aurdal 2010	Nord- Aurdal 2011	Nord- Aurdal 2012	Nord- Fron 2012	Sel 2012	Tynset 2012	Kom.gr. 11 2012	Oppland 2012	Landet u. Oslo 2012
Kvalitet									
Stillinger med fagutdanning per 1 000 barn 0-17 år Enhet : Årsverk, barneverntjenesten	2,5	2,6	3,0	3,0	2,8	3,1	3,5	3,4	3,5
Andel nyfødte med hjemmebesøk innen to uker etter hjemkomst, Enhet : Prosent, helsesøstertjenesten	100	105	100	93	102	95	87	78	81
Prioritering									
Netto driftsutgifter per innbygger 0-17 år, barnevernstjenesten Enhet : Kroner	4 979	6 947	7 835	6 277	7 321	4 474	6 746	7 025	6 811
Netto driftsutg til forebygging, helsestasjons- og skolehelsetj. pr. innb 0-20 år Enhet : Kroner	1 749	1 708	1 799	1 683	2 635	1 899	1 859	1 967	1 835
Dekningsgrad									
Andel barn med barnevernstiltak ift. innbyggere 0-17 år Enhet : Prosent	4,8	4,9	4,4	7,6	5,5	4,0	--	--	4,8
Fysioterapiårsverk per 10 000 innbyggere, kommunehelsetjenesten Enhet : Avtalte årsverk	10,4	11,0	10,4	10,1	9,9	8,2	9,3	10,9	8,8
Produktivitet/enhetskostnader									
Andel undersøkelser med behandlingstid over tre måneder, prosent Enhet : Prosent. Barneverntjenesten	30,0	37,2	37,0	21,1	26,1	4,8	--	--	24,3
Brutto driftsutgifter per innbygger 0 - 5 år. Helsestasjons- og skolehelsetjeneste. Enhet : Kroner	6 874	6 654	7 086	8 349	14 988	7 821	8 489	8 581	7 293

Kvalitet:

Det fremgår av tabellen at barneverntjenesten i Nord-Aurdal kommune har hatt en økning i årsverk med fagutdanning per 1 000 barn 0-17 år de siste årene. Barneverntjenesten har likevel en lavere dekningsgrad enn gjennomsnittet i kommunegruppe 11, Oppland fylke og landet utenom Oslo.

Nord-Aurdal kommune gir alle nyfødte hjemmebesøk innen to uker etter hjemkomst. Dette er bedre enn sammenlignbare kommuner, Oppland fylke, gjennomsnittet i kommunegruppe 11 og landet utenom Oslo.

Prioritering:

Nord-Aurdal kommune har høyere netto driftsutgifter per innbygger 0 – 17 år innen barnevern enn gjennomsnittet for kommunegruppe 11, og landet utenom Oslo. Utgiftsveksten de siste årene skyldes omsorgsovertakelser i forbindelse med alvorlige enkeltsaker. Nord-Aurdal kommune har gjennomsnittlige netto driftsutgifter til forebygging, helsestasjons- og skolehelsetjeneste per innbygger 0-20 år, men ligger i underkant av gjennomsnittet for kommunegruppe 11, Oppland fylke og landet utenom Oslo.

Dekningsgrad:

Nord-Aurdal kommune har en noe lavere andel barn fra 0 – 17 år med barneverntiltak enn gjennomsnittet i sammenlignbare kommuner og landsgjennomsnittet utenom Oslo. Nord-Aurdal kommune har i likhet med gjennomsnittet i Oppland fylke flere fysioterapiårverk per 10 000 innbyggere enn kommunegruppe 11, og landet utenom Oslo.

Produktivitet/enhetskostnader:

Nord-Aurdal kommune har samme andel barnevernundersøkelser med behandlingstid over tre måneder som i 2011. Andelen undersøkelser med behandlingstid over tre måneder er høyere enn de fleste kommunene vi sammenligner oss med, inkludert gjennomsnittet for landet utenom Oslo. Behandlingstiden framover forventes å gå ned som en følge av den statlige opptrappingen, samt nye rutiner som ble tatt i bruk i etterkant av tilsyn høst/ vinter 2012. Brutto driftsutgifter per innbygger 0 – 5 år, helsestasjons- og skolehelsetjeneste varierer relativt mye mellom kommunene vi har valgt å sammenligne oss med. Nord-Aurdal kommune har lavere brutto driftsutgifter per innbygger enn gjennomsnittet i kommunegruppe 11, men ligger noe nærmere gjennomsnittet i landet utenom Oslo.

10.3 Stillingsramme

Familiens hus	1.jan 2013	1.jan 2014	Endring i 2014	Merknad
Familiens hus adm.	0,50	0,50	0,00	
Miljøarbeid Vesletveit	18,84	17,22	0,00	
Miljøarbeid Lia	11,96	11,26	0,00	
Miljøarbeid Leira	22,37	22,19	-1,00	Omorganisering
Leirali Aktivitetshus	5,38	6,57	0,40	Overf. fra Psykisk helse
Barneverntjenesten	10,95	10,95	1,00	Tilskudd fra Fylkesmann
Tilrettelagte tjenester	5,22	5,19	0,00	
Helsesøstertjenesten	3,11	3,11	0,00	
Psykisk helse	7,10	6,77	-0,40	40% overf Leirali,
PP-tjeneste	7,75	7,75	0,00	
Sum	96,68	96,11	-0,00	

10.4 Økonomiske hovedtall

FAMILIENS HUS	Regnskap 2012	Budsjett 2013	Budsjett 2014	Budsjett 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017
LØNNKOSTNADER, BRUTTO	68 800	67 939	68 165	65 998	65 998	65 998
ANDRE DRIFTSUTGIFTER	5 891	4 238	4 112	3 714	3 714	3 714
UTSTYR, VEDLIKEHOLD M.M.	6 166	5 830	5 565	5 561	5 561	5 561
KJØP AV TJENESTER	6 318	6 345	6 402	6 397	6 397	6 397
OVERFØRINGSUTGIFTER	3 335	1 595	1 605	1 605	1 605	1 605
FINANSUTGIFTER	265	0	0	0	0	0
Sum utgifter	90 776	85 947	85 849	83 275	83 275	83 275
SALGS- OG LEIEINNTEKTER	-765	-338	-338	-338	-338	-338
REFUSJONSINNTEKTER	-24 073	-20 026	-19 140	-19 133	-19 133	-19 133
TILSKUDD, OVERFØRINGER OG SKATT	-15 441	-13 964	-14 424	-14 424	-14 424	-14 424
FINANSINNTEKTER	-115	0	0	0	0	0
Sum inntekter	-40 394	-34 328	-33 902	-33 895	-33 895	-33 895
Totalt	50 382	51 619	51 947	49 380	49 380	49 380

10.5 Tiltak

Oversikt

Tiltak	2014	2015	2016	2017	Total
Fam.hus – prisøkning ULOBA					
Økning i kostnad til brukerstyrt personlig assistent (BPA).	86	86	86	86	344
Familiens hus – red. tilskudd ressurskrevende brukere					
Staten refunderer mindre enn tidligere. Tidligere ref. 80 % over egenandelstak, nå 77,5 %	75	75	75	75	300
Fam.hus Miljøtjen Leira – reduksjon – omorganisering					
1 årverk red.	-481	-481	-481	-481	-1 924
Leirali – overført 40% fra psykisk helse	0	0	0	0	0
Barnevern – 1 ny stilling med tilskudd FM	0	0	0	0	0
Fam.hus tilrettelagte tjenester					
Omlegging fra institusjon til privat avlastning fra 2015	0	-2 207	-2 207	-2 207	-7 989

Nærmere beskrivelse

Endret tjenestetilbud i psykisk helsearbeid:

Helse- og omsorgsplanen til Nord-Aurdal kommune har et delmål om at kommunens helse- og omsorgstjenester skal organiseres i samsvar med samhandlingsreformens føringer. Et delmål under dette er at omlegging av driften i psykisk helsearbeid skulle utredes i 2013.

Denne utredningen er gjort av en arbeidsgruppe bestående av blant andre virksomhetsleder, avdelingsleder, medarbeidere i psykisk helse og rådgiver helse og omsorg. I tråd med arbeidsgruppas tilrådning konkluderte rådmannen med at ressursene innen psykisk helse bør legges om til å gi gruppebaserte tilbud, og at det må sikres at det ikke foregår en vesentlig grad av dublering av spesialisthelsetjenester. Se nærmere om tiltakene i faktaboksen nedenfor.

Tjenesten dreies fra individuelle støttesamtaler til i større grad gruppesamtaler – ny tjenesteprofil. Dagtilbudet, som per i dag har svært lav deltagelse, må etablere aktiviteter som er etterspurte i egen brukerundersøkelse. Deltagelse i dagtilbudet for flere brukere vil avlaste behovet for individuell oppfølging. Oppsummert vil avdelingen utøve en større andel av tjenesteproduksjonen sin som gruppetilbud og forebyggende lavterskeltilbud på Leirali aktivitetshus. Tjenesten vil utover dette organisere den individuelle oppfølgingen som botrening, slik at brukerne kan ivareta mest mulig stabilitet omkring egen livssituasjon samtidig som de eventuelt får behandling gjennom 2. linjetjenesten.

Endret tjenesteprofil i psykisk helsearbeid

- Gå fra høy grad av dublering til stor grad av supplering til spesialisthelsetjenesten
- Fokus på boveiledning (individ)
- Gruppebaserte samtaletilbud
- Utvikling av dag-/aktivitetstilbud

Reduksjon av ett årsverk, miljøarbeid avdeling Leira – Dag- og aktivitetstilbudet på Leirali utvikles for å gi et sosialt lavterskeltilbud til brukergruppen som beskrevet i eget kommunestyrevedtak. Kommunestyrets vedtak om tilpasninger av skogsgruppa medfører at minst ett årsverk frigjøres til deltagelse i øvrige aktiviteter på Leirali. Det årsverket som frigjøres høsten 2013 får oppmøtested i Kongsvegen bofellesskap. Dette sikrer at medarbeideren kan delta i morgenstell på avdelingen før den blir med brukerne til deres aktiviteter på Leirali. Nye samhandlingsrutiner medfører at ett årsverk kan salderes uten at dette medfører økt belastning på omsorgssituasjonen om morgenen. På dagtid er det fra før utredet at de brukerne som har anledning til det skal få sine tilbud på Leirali. Ved sykdomsperioder hos enkeltbrukere vil omstillingen medføre behov for innleie av ekstravakter.

En omlegging av avlastningstjenester fra institusjon til privat i økonomiplanperioden er omtalt på s. 50.

11 NAV Valdres

1.1 Hovedmål, status og sentrale utviklingstrekk

De overordnede mål for Arbeids- og velferdsetaten

Hovedprioriteringene i budsjettforslaget fra Arbeidsdepartementet for 2014 er:

- En aktiv arbeidsmarkedspolitikk
- En arbeids- og velferdsforvaltning som skal bygge opp om målene til arbeids- og velferdspolitikken
- Tiltak for et mer inkluderende og anstendig arbeidsliv
- En forsterket innsats mot fattigdom blant barn og barnefamilier

Arbeid er grunnlag for velferd, både for individer og samfunn. Det gir enkeltmennesker et selvstendig økonomisk livsgrunnlag og muligheter til selvrealisering og sosial inkludering

Arbeids- og velferdsetaten skal motvirke at brukere har lengre stønadsløp enn nødvendig og bidra til at de raskest mulig kommer i arbeid/aktivitet. Det skal gjøres ved å gi målrettet bistand til prioriterte grupper og foreta jevnlig oppfølging av den enkelte. Etaten skal ha et konstruktivt samarbeid med bedriftene for å inkludere flere i arbeid og for at rekruttering av arbeidskraft skal bli enklest mulig for bedriftene.

I møte med brukerne skal NAV Valdres opptre enhetlig og koordinert, og sette brukernes behov i sentrum. Det handler bla om service, respekt, informasjon, tilgjengelighet, kompetanse og et godt tilpasset tjenestetilbud. Det skal legges til rette for at bruk av etatens selvbetjeningsløsninger blir brukernes førstevalg.

Status og sentrale utviklingstrekk for Arbeids og velferdsetaten

Med bakgrunn i prioriteringer i Mål- og disponeringsbrevet, og risikovurdering for NAV Valdres, har NAV Valdres vedtatt å prioritere iverksetting/ gjennomføring av risiko-reducerende tiltak på områder omtalt nedenfor.

NAV Valdres skal arbeide for å styrke brukernes muligheter til å komme i arbeid. Inngangen til arbeidslivet skal oppleves enklere for de som trenger større innsats for å komme i jobb. NAV Valdres skal bistå arbeidsgivere med å få ned sykefraværet, hindre utstøting og rekruttere arbeidskraft. Videre vil NAV Valdres bidra til at arbeidssøkere lett får tilgang til ledige jobber og at arbeidsgivere lett får tak i nye ansatte.

Våre tiltak for å nå målene er å

- Styrke arbeidsmarkedskompetansen
- Styrke den arbeidsrettede brukeroppfølgingen
- Tydeliggjøre roller og styrke samarbeidet med arbeidslivet, helsevesenet, skoleverket, banker og politiet.
- Ha en fleksibel tiltaksportefølje og treffsikker bruk av tiltak

Økonomisk rådgiving er et viktig tiltak for å styrke den enkelte sin evne til å være selvberget. NAV Valdres vil ved å øke en stilling inn i økonomiteamet fra 2014 styrke sitt arbeid rettet mot økonomisk rådgiving, gjeldrådgiving og både frivillig og eventuell tvungen forvaltning.

NAV Valdres vil også i 2014 ha ungdom som prioritert område. Det er et mål å videreføre prosjektet Ung Energi. Prosjektet har som mål å få unge mennesker som står langt unna arbeidslivet, kvalifisert. Metodene som prøves ut i prosjektet ønsker virksomheten å etablere i normal drift etter utprøving og evaluering.

Ved inngang til NAV reformen ble innbyggere som hadde en form for ytelse på grunn av helsemessige problemer gjennom aetat eller trygdekontoret konvertert til den nye trygdeytelsen arbeidsavklaringspenger (aap). Denne rettigheten er tidsavgrenset og det er mange innbyggere som innen første kvartal 2014 enten går tilbake til jobb, får en varig trygdeytelse eller blir arbeidssøkere. NAV Valdres har vurdert og budsjettet med en økning i behovet for økonomisk sosialhjelp som følge av dette.

Rus er et problem som rammer individet hardest, men også de som står rundt individet og samfunnet. NAV Valdres har oppfølging av ca 30 personer der rusproblematikken er hovedutfordringen i menneskets liv, og mange der utfordringer skaper hindring i å stå i eller komme over i arbeid. NAV er et av få offentlige kontor som har åpne dører og ikke krever vedtak før samtale. Vi er avhengig av godt samarbeid med kommunens øvrige hjelpeapparat, spesialisthelsetjeneste og en god boligpolitikk for å yte nødvendig støtte til disse innbyggerne.

Det er i 2013 satt ned en arbeidsgruppe for å se på organisering av flyktingtjenestene i Valdres og samhandling med NAV. Vi vil bidra aktivt inn i dette arbeidet også i 2014. Videre er det satt i verk prosjekter for å bedre den arbeidsrettede integreringen både gjennom Karrieresenteret og i et bolystprosjekt i Vang kommune. NAV Valdres er med i begge prosjektene og vil ta med gode erfaringer fra disse inn i ordinær drift.

1.2 Kvalitet og ressursbruk i dag (KOSTRA)

Å analysere kostradata for organisasjonen NAV Valdres er en krevende øvelse. Årsaken til dette er:

- 1) Hver kommune tilhører hver sin kostragruppe. Det vil si at kommunene i Valdres ikke er sammenlignbare.
- 2) I kostnader til sosialtjenesten er også sosialtjenesten i flyktingtjenesten en del av datagrunnlaget. Med andre ord er forteller ikke driftsutgiftene til sosialtjenesten bare om effektiviteten av NAV, men om kommunens sosialtjeneste som sådan.
- 3) NAV Valdres gjennomførte i 2012 en stor organisasjonsendring som også innebar en endring av kostnads føring og en konvertering fra samarbeidskommunene til vertskommunen. Det er en del momenter ved tallene fra sosialtjeneste i Nord-Aurdal som gjør at vi ser at det ligger feil inne i datagrunnlaget.
- 4) For mange av parametrene mangler KOSTRA i 2012 data for gjennom snittet i kommunegruppen eller snittet for fylket.

Tabellen nedenfor viser likevel noen utviklingstrekk som virksomheten ønsker å belyse.

				2012		
				Kostra- gruppe	Oppland	Landet u. Oslo
	2010	2011	2012			
Netto driftsutgifter til sosialtjenesten pr. innbygger						
0540 Sør-Aurdal	1 201	1 113	1 334	951	1 366	1 656
0541 Etnedal	1 386	1 124	1 563	1 053	1 366	1 656
0542 Nord-Aurdal	1 675	1 678	1 480	1 610	1 366	1 656
0543 Vestre Slidre	1 821	1 526	1 813	1 305	1 366	1 656
0544 Øystre Slidre	1 315	1 298	1 330	1 097	1 366	1 656
0545 Vang	858	938	984	1 185	1 366	1 656
Andelen sosialhjelpsmottakere i forhold til innbyggere						
0540 Sør-Aurdal	3,3	3,2	2,7	:	:	2,3
0541 Etnedal	3,9	3,6	2,8	:	:	2,3
0542 Nord-Aurdal	3,9	3,6	1,9	:	:	2,3
0543 Vestre Slidre	3,6	2,9	3,4	:	:	2,3
0544 Øystre Slidre	3,4	3	2,8	:	:	2,3
0545 Vang	2,4	2,3	2,4	:	:	2,3
Gjennomsnittlig utbetaling pr. stønadsmåned						
0540 Sør-Aurdal	4 175	4 801	5 770	:	:	:
0541 Etnedal	7 595	7 258	6 943	:	:	:
0542 Nord-Aurdal	6 335	6 664	5 883	:	:	:
0543 Vestre Slidre	8 087	7 758	6 738	:	:	:
0544 Øystre Slidre	8 472	7 316	7 993	:	:	:
0545 Vang	8 733	7 720	8 270	:	:	:
Gjennomsnittlig stønadslengde						
0540 Sør-Aurdal	3,6	3,5	4,3	:	:	:
0541 Etnedal	2,7	2,6	3,1	:	:	:
0542 Nord-Aurdal	3,8	3,5	4,1	:	:	:
0543 Vestre Slidre	3,9	4,2	4,1	:	:	:
0544 Øystre Slidre	3,8	3,8	3,7	:	:	:
0545 Vang	3	3,7	3,1	:	:	:
Gjennomsnittlig stønadslengde mottakere 18-24 år						
0540 Sør-Aurdal	4,2	3	4,4	:	:	:
0541 Etnedal	3,3	3	3,8	:	:	:
0542 Nord-Aurdal	3,8	3,1	4,6	:	:	:
0543 Vestre Slidre	2,8	2,7	3,1	:	:	:
0544 Øystre Slidre	3,7	3,7	3,1	:	:	:
0545 Vang	3,3	3,8	2,3	:	:	:
Andel sosialhjelpsmottakere med stønad i 6 måneder eller mer						
0540 Sør-Aurdal	21,2	22,5	32,1	:	:	32,9
0541 Etnedal	13	11,8	12,8	:	:	32,9
0542 Nord-Aurdal	24,4	23,9	32,5	:	:	32,9
0543 Vestre Slidre	25,3	27,7	30,3	:	:	32,9
0544 Øystre Slidre	27,1	24,2	26,7	:	:	32,9
0545 Vang	13,2	27	15,8	:	:	32,9
Andel mottakere med sosialhjelp som hovedinntektskilde						
0540 Sør-Aurdal	28,8	31,4	25	:	:	43,9
0541 Etnedal	37	41,2	41	:	:	43,9
0542 Nord-Aurdal	27,2	26,9	13,8	:	:	43,9
0543 Vestre Slidre	29,1	29,2	22,4	:	:	43,9
0544 Øystre Slidre	22,4	23,2	30	:	:	43,9
0545 Vang	23,7	18,9	28,9	:	:	43,9

Andelen sosialhjelpsmottakere i forhold til innbyggere er for de fleste kommunene høyere enn snittet av alle norske kommuner. Vi ser at i 4 av 6 kommuner er andelen synkende i 2012. Det er også slik at Valdres har færre mottakere med sosialhjelp som hovedinntektskilde og færre langtids mottakere enn snittet av norske kommuner.

Den gjennomsnittlige månedlige utbetalingen varierer som tidligere i vesentlig grad mellom kommunene.

Det kan være av interesse også å se på antallet brukere med ulik oppfølging også fra 2013.

2013	Arbeidssøkere		Sykemeldte		Tilpasset arbeidsretting, aap		Sosialhjelp eneste inntektskilde		KVP		Aktive brukere med utbetaling Sosialhjelp	
	2013	2012	2013	2012	2013	2012	2013	2012	2013	2012	2013	2012
Valdres 1. Kvartal	342	280	660	663	614	646	29	16	18	23	203	181
Valdres halvt år	301	270	608	608	590	625	34	14		24	202	170
Valdres 3.kvartal	269	270	547	608	578	625	37	14	12	24	189	170

	Arbeidssøkere		Sykemeldte		Tilpasset arbeidsretting, aap		Sosialhjelp eneste inntektskilde		KVP		Aktive brukere med utbetaling Sosialhjelp	
	2013	2012	2013	2012	2013	2012	2013	2012	2013	2012	2013	2012
Valdres	269	270	547	608	578	625	37	14	12	24	189	170
Sør-Aurdal	42	35	77	75	90	111	2	3	1	2	29	27
Etnedal	24	21	35	30	36	41	7	1	1	0	18	11
Nord-Aurdal	118	120	208	215	224	236	14	6	3	12	63	69
Øystre Slidre	47	53	89	136	88	99	5	4	3	3	36	32
Vestre Slidre	22	22	81	98	92	89	7	0	3	3	34	26
Vang	16	19	57	54	48	49	2	0	1	4	9	5

Tabellen viser at NAV Valdres har oppfølging på mellom 1600 – 1700 innbyggere med behov for råd, veiledning og tilrettelegging for å komme i arbeid eller tilbake til arbeid.

11.1 Stillingsramme

Tabellen viser antall årsverk Nord-Aurdal kommune er arbeidsgiver for i vertskommune-modellen. I tillegg har NAV Valdres statlige ansatte.

NAV Valdres	1.jan 2013	1.jan 2014	Endring i 2014	Merknad
NAV interkommunalt	13,80	14,30	1,00	Økonomisk rådgiver
Sum	13,80	14,30	1,00	

11.2 Økonomiske hovedtall

Tabellen viser budsjettet for NAV Valdres (1000 kr). Dette er samla budsjett for drift av NAV og tiltaksbudsjett for alle kommunene. Tiltaksbudsjettet inneholder kostnadene ved de kommunale tjenestene, sosialhjelp, kvalifisering og tilbud til personer med rusproblemer.

NAV VALDRES	Regnskap 2012	Budsjett 2013	Budsjett 2014	Budsjett 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017
LØNNKOSTNADER, BRUTTO	10 167	12 832	13 839	13 716	13 716	13 716
ANDRE DRIFTSUTGIFTER	527	25	1 350	1 350	1 350	1 350
UTSTYR, VEDLIKEHOLD M.M.	3 112	3 291	4 039	4 039	4 039	4 039
KJØP AV TJENESTER	2 047	2 112	2 162	2 192	2 242	2 272
OVERFØRINGSUTGIFTER	13 040	14 057	19 772	19 772	19 772	19 772
FINANSUTGIFTER	424	483	495	495	495	495
Sum utgifter	29 316	32 800	41 657	41 564	41 614	41 644
REFUSJONSINNEKTER	-20 046	-21 661	-27 052	-26 979	-26 979	-26 979
TILSKUDD, OVERFØRINGER OG SKATT	-210	0	0	0	0	0
FINANSINNEKTER	-104	-299	-299	-299	-299	-299
Sum inntekter	-20 360	-21 960	-27 351	-27 278	-27 278	-27 278
Totalt	8 957	10 840	14 306	14 286	14 336	14 366

11.3 Tiltak

Oversikt

Tiltak	2014	2015	2016	2017	Total
NAV – Økning i kjøp fra staten Økning i kommunenes kostnader ved sin andel av kjøp av tjenester fra staten og fylkeskommunen etter avtaler.	50	80	130	160	420
NAV - Husleie endring i avtale Ny driftsavtale mellom kommunene og NAV-etaten gjør at kommunenes andel av husleie til NAV-kontorene nå føres i regnskapet til NAV Valdres (ikke direkte i den enkelte kommune) og fordeles mellom kommunene som øvrige kontor-kostnader (etter folketall).	1 325	1 325	1 325	1 325	5 300
NAV – Interkommunal andel andre kommuner Økte inntekter i form av refusjon fra andre kommuner, økning i deres andel av kostnadene.	-880	-880	-880	-880	-3 520
NAV – 1 stilling økonomisk rådgivning Styrking av økonomiteamet som bl.a. driver gjeldsrådgivning og økonomisk forvaltning for brukere. Vil gi reduserte kostnader til økonomisk sosialhjelp, denne reduksjonen er lagt inn i tiltaksbudsjettene og finansierer stillingen.	0	0	0	0	0
NAV – Økning kvalifisering Økte kostnader i kvalifiseringsprogrammet grunnet økning i folketrygdens grunnbeløp (G). Netto effekt er lik økt kostnad i tiltaksbudsjettet for Nord-Aurdal kommune.	120	120	120	120	480
NAV – Økte satser for økonomisk sosialhjelp Årlig justering i veiledende satser, forventet økning på 2,5%, som fra 2012 til -13. Ren satsøkning, uten endringer i volum. Netto effekt er lik økt kostnad i tiltaksbudsjettet for Nord-Aurdal kommune.	130	130	130	130	520
NAV – Økning utlån Økning i sosiale lån m. 2,5%.	5	5	5	5	20
NAV – Økning sosialhjelp, vekst i antall brukere Forventet økning i antall brukere med økonomisk sosialhjelp. Brukere som fra etableringen av NAV (nasjonalt) har gått på tidsbegrensede statlige ytelser som utløper i 2014. Netto effekt er lik økt kostnad i tiltaksbudsjettet for Nord-Aurdal kommune.	2 658	2 658	2 658	2 658	2 658

Nærmere beskrivelse

Økning i økonomisk sosialhjelp grunnet vekst i antall brukere

Ved den nasjonale etableringen av NAV fikk en rekke brukere arbeidsavklaringspenger (AAP). Denne ytelsen kan bare gis i et begrenset antall år. En rekke av disse brukerne mister derfor denne ytelsen i 2014. Det regnes med at om lag 25% får arbeid og at det søkes uføretrygd for de resterende, vider at av de som det søkes uføre for, er det om lag 25% som ikke får det. Det legges i budsjettet til grunn at for disse vil økonomisk sosialhjelp utgjøre eneste inntekt. I Nord-Aurdal kommune er det lagt til grunn at det er om lag 15 innbyggere som vil ha rettigheter innen økonomisk sosialhjelp. Det er usikkerhet knyttet både til antall brukere og omfanget av økonomisk sosialhjelp for den enkelte bruker. Tiltaket er gjennom budsjettprosessen redusert med over 660 000 kr.

12 Kultur og service

12.1 Hovedmål, status og sentrale utviklingstrekk

Nord-Aurdal kommune har følgende mål på kulturområdet:

1. å ha og stimulere til arenaer og møteplasser innenfor kulturlivet der innbyggere kan uttrykke seg og få ulike typer impulser, kulturell innsikt og kompetanse
2. å øke bokbudsjettet til biblioteket
3. å ha en kulturskole som satser på både talentutvikling og breddetilbud, samt arbeide for en større kjønnsbalanse i elevmassen
4. å være en festivaleier og vert som ser verdien av festivalene i en større sammenheng med tanke på næringsliv, omdømmebygging av kommunen og økt mangfold av kulturtilbud til innbyggerne
5. å ha et servicetorg som et godt kontaktpunkt mellom publikum og de kommunale tjenestene
6. å ha et opprusta kulturhus til dagens standard i 2019

Kulturtilbudet er prioritert på tredjeplass i kommunens samfunnsdel for 2011-2023. Målet er en åpen og mangfoldig kulturkommune som er et naturlig møtested i Valdres, har et godt samspill med det frivillige organisasjonslivet, har en godt utbygd kulturskole og gode og trygge nærmiljøanlegg i alle grender.

Kommunedelplan for kultur, idrett og friluftsliv ble vedtatt i kommunestyret i februar 2013 og utgjør et sentralt dokument for kommunens arbeid med kultur, idrett og friluftsliv.

Kulturhuset har stor aktivitet. Kvitvella kino og kinokiosken er rasjonelt drifta, men er samtidig prisgitt mekanismen tilbud og etterspørsel avhengig av kinoprogrammet som tilbys. Kulturhuset er en av Riksteateret sine faste spillesteder, men antall forestillinger har gått ned de siste åra. Kulturhuset har en fin sal med nye stoler, mens både bygningsmassen og det tekniske utstyret er gammelt og på mange måter ufunksjonelt. Det bør utarbeides en analyse av lokalet med mål om et tidsriktig kulturhus fram mot 2019. Dette er et viktig satsningsområde fram mot 40-årsjubileet til bygget i 2019.

Nord-Aurdal folkebibliotek ønsker å være og er et aktivt ressurscenter i tråd med den nye nasjonale bibliotekplanen for folkebibliotek, og fungerer også som skolebibliotek for NAUS og NABS. Med skolen sin satsning på lesing og et dynamisk bibliotek, bør bokbudsjettet til Nord-Aurdal folkebibliotek økes fra det beskjedne nivået det ligger på i dag, noe det ikke er funnet rom for i denne økonomiplanen.

Valdres Sommersymfoni er eid av Nord-Aurdal kommune og samarbeider tett med nasjonale institusjoner. Valdres sommersymfoni har ambisjoner om å bli Europas fremste kammermusikkfestival for barn og unge med kurs med internasjonal anerkjente instruktører og en omfattende og kvalitetssikker konsertrekke.

Sommersymfonien er i nasjonal sammenheng en stor og kvalitetsmessig god festival der det er viktig at kommunen er aktiv eier og arbeider mer med å ta ut potensialet med tanke på omdømmebygging av kommunen og kulturtilbud av internasjonalt kaliber til innbyggerne. Det bør også arbeides mer med det næringsmessige potensialet ved festivalen.

UNA – Ungdomsklubben i Nord-Aurdal

Ungdomsklubbens hovedmål er å gi ungdom i alderen 13-19 år mulighet for positiv aktivitet på sin fritid. Aktivitetstilbudet for unge i Nord-Aurdal er i god utvikling med nytilsatt ungdomskonsulent. Modellen baserer seg på å etablere ulike møteplasser, samarbeid og aktiviteter flere plasser i kommunen.

Nord-Aurdal frivilligsentral

Frivilligsentralen er en plass for enkeltmennesker og grupper som ønsker å stille seg til disposisjon for frivillig arbeid. Det er ulike aktiviteter på Frivilligsentralen, og matserveringen tre dager i uka er en hovedgesjeft. Det viser seg utfordrende i perioder å få frivillige til denne aktiviteten.

Lag og foreninger

Lag og organisasjoner er en viktig samarbeidspartner for kommunen slik at flest mulig kan delta i et kulturelt mangfold. Idretten står for den største aktivitet under fritidskulturlivet organisert gjennom idrettslagene, musikken delvis gjennom musikkrådet i kommunen mens de øvrige kulturuttrykk ikke har noen paraply og framstår som spredte.

12.2 Kvalitet og ressursbruk i dag (KOSTRA)

Virkosmhet kultur	Nord-Aurdal 2010	Nord-Aurdal 2011	Nord-Aurdal 2012	Nord-Fron 2012	Sel 2012	Tynset 2012	Kom.gr. 11 2012	Oppland 2012	Landet u. Oslo 2012
Kvalitet									
Besøk i folkebibliotek per innbygger Enhet : Personer	3	3	3,2	3,1	3,4	10,8	3,8	4,2	4,3
Utlån alle medier fra folkebibliotek per innbygger Enhet : Media	5,1	5,5	5,7	4,9	6,8	8,5	4,5	5,0	4,9
Tilvekst alle medier i folkebibliotek per 1000 innbygger Enhet : Media	301	280	255	285	674	407	290	416	263
Prioritering									
Netto driftsutgifter kultursektoren i prosent av kommunens totale netto driftsutgifter	2,8	3,6	3,2	4,8	4,6	3,3	3,3	3,9	3,8
Netto driftsutgifter for kultursektoren per innbygger i kroner	1 137	1 674	1 581	2 673	2 501	1 772	1 707	1 977	1 840
Brutto investeringsutgifter til kultursektoren per innbygger Enhet : Kroner	125,6	226	47,1	1345,6	519,2	59,2	551,7	1154,2	906,9
Netto driftsutgifter aktivitetstilbud barn og unge (F231)	9,8	-0,4	13,7	7,8	2,3	1,4	6,2	8,1	9,0
Netto driftsutgifter til folkebibliotek (F370)	21,7	16,3	19,7	14,2	16,1	18,7	15,8	20,0	14,7
Netto driftsutgifter til kino (f373)	0,2	-1,6	-0,5	2,4	1,9	0,2	2,1	1,2	0,8
Netto driftsutgifter til museer (f375)	-14,5	1,8	1,9	2,5	0,0	1,4	2,6	2,8	3,5
Netto driftsutgifter til kunstformidling (F377)	10,2	-0,2	0,6	2,5	0,0	7,3	2,4	4,8	5,8
Netto driftsutgifter kommunale idrettsbygg og idrettsanlegg (F381)	1,9	0,1	26,6	46,5	27,3	33,9	11,9	35,3	56,5
Netto driftsutgifter til musikk- og kulturskoler (F383)	27,5	16,4	21	10,9	8,6	15	20	14,9	14,7
Netto driftsutgifter til andre kulturaktiviteter (F385)	3,7	4	8,6	7,3	15,6	15,3	15,7	13,1	12,5
Netto driftsutgifter til andre kulturaktiviteter per innbygger	42	67	137	196	390	271	269	260	231
Antall frivillige lag som mottar kommunale driftstilskudd	39	25	24	52	52	18	36	38	33

Dekningsgrad									
Andel elever (brukere) i grunnskolealder i kommunens musikk- og kulturskole, av antall barn i alderen 6-15 år	24,7	25,4	22,7	23,8	15,9	29,5	20	17,9	15,6

Kvalitet

Kvalitetsparameteret viser at tilveksten på antall bøker/medier på biblioteket er mindre er samtlige sammenligningsgrupper. Dette illustrerer det lave bokbudsjettet til det samla folke- og skolebiblioteket i Nord-Aurdal kommune.

Prioritering

Nord-Aurdal kommune ligger under sammenligningsgruppene både ut fra netto driftsutgifter pr innbygger og prosentvis andel av kommunens totale driftsbudsjett. Også investeringsutgiftene til kultursektoren pr innbygger er liten, noe særlig det tekniske utstyret i kulturhuset bærer preg av.

Nord-Aurdal kommune lå i 2012 i øvre sjikt i sammenligningsgruppene for netto driftsutgifter til folkebiblioteket, men etter 40 % stillingsreduksjon fra januar 2013 vil dette endres i KOSTRA-tallene for 2013.

Netto driftsutgifter til museer er lavt sammenlignet med gruppa for øvrig. Det er i Kommunedelplan for kultur, idrett og friluftsliv varslet reforhandling av avtala mellom Valdreskommunene og Valdresmusea AS om dette.

Netto driftsutgifter til musikk- og kulturskoler og netto driftsutgifter barn og unge viser prioritering av kulturskole i Nord-Aurdal opp mot sammenligningsgruppa, men her er det behov for presisering. Stillingsressursen til kulturskolen ble fra 2013 redusert med 20 % med overføring av deler av rektorstillinga til Sommersymfonien, noe som vises først i KOSTRA for 2013. Valdresmodellen på kulturskole er basert på et utstrakt samarbeid på kjøp og salg av lærerkrefter for å få aktuell kompetanse til regionen. Nord-Aurdal selger mye og kjøper noe lærerkrefter, og ressursen vi selger ligger inne med lønnskostnader i beregningen. Det gjør derimot ikke inntektene for salget. Dette er likt for alle kommuner, men gir store utslag for Nord-Aurdal og kommuner som selger mye. Eksternt fullfinansierte prosjekt inkluderes i driftskostnader, dvs at fullfinansierte og regionale prosjekt som Valdresakademiet og Strykeseminaret i Oppland ligger inne i grunnlaget her.

Netto driftsutgifter barn og unge er høyt over sammenligningsgruppa. Forklaringen er at den økonomiske aktiviteten på Sommersymfonien og Playing for a future er inkludert selv om prosjektene går i null ved årets slutt med unntak av kommunens andel inn i Sommersymfonien. Tar en bort disse tallene ligger Nord-Aurdal kommune godt under sammenligningskommunene.

12.3 Stillingsramme

Kultur og service	1.jan 2013	1.jan 2014	Endring i 2014	Merknad
Kultur	6,94	6,96	-0,25	Reduksjon ungd.arbeider
Kulturskole	5,50	5,30	0,00	
Valdres Sommersymfoni	0,40	0,40	0,00	
Servicetorg	4,00	4,00	-0,40	Redusert bemanning
Kantine	0,77	0,77	-0,77	Overf Institusjonstjenester
Sum	17,61	17,43	-1,42	

12.4 Økonomiske hovedtall

KULTUR OG SERVICE	Regnskap 2012	Budsjett 2013	Budsjett 2014	Budsjett 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017
LØNSKOSTNADER, BRUTTO	9 181	9 536	9 161	8 902	8 902	8 902
ANDRE DRIFTSUTGIFTER	5 052	4 282	4 050	3 988	3 988	3 988
UTSTYR, VEDLIKEHOLD M.M.	2 982	1 961	2 156	2 156	2 156	2 156
KJØP AV TJENESTER	763	722	712	712	712	712
OVERFØRINGSUTGIFTER	3 009	1 460	1 819	1 819	1 819	1 819
FINANSUTGIFTER	388	0	0	0	0	0
Sum utgifter	21 375	17 961	17 898	17 577	17 577	17 577
SALGS- OG LEIEINNTEKTER	-6 958	-6 192	-5 709	-5 709	-5 709	-5 709
REFUSJONSINNTEKTER	-2 152	-1 356	-1 034	-1 034	-1 034	-1 034
TILSKUDD, OVERFØRINGER OG SKATT	-2 993	-1 597	-1 897	-1 897	-1 897	-1 897
FINANSINNTEKTER	-852	-62	-62	-62	-62	-62
Sum inntekter	-12 955	-9 207	-8 702	-8 702	-8 702	-8 702
Totalt	8 420	8 754	9 196	8 875	8 875	8 875

12.5 Tiltak

Oversikt

Tiltak	2014	2015	2016	2017	Total
Kultur – tilskudd Frikar					
Leie av gymsalen i Aurdal	229	229	229	229	916
Kultur – div reduksjoner ungdomsklubb					
Ungdomsklubben drives med ungdomskonsulent i halv stilling, ytterligere driftsgrunnlag avhengig av prosjektmidler.	-140	-140	-140	-140	-560
Kultur – innsparing kulturvern og ungdomsrådet	-35	-35	-35	-35	-140
Kultur – ungdomsarbeid	100	100	100	100	400
Kultur – nedleggelse av ungdomsklubb 2015 ²¹	0	-259	-259	-259	-777
Kultur-biblioteket – økt bokinnkjøp	200	200	200	200	800
Kultur-tilskudd løypelag	150	150	150	150	600
Service – digitale skjemaer hjemmeside	102	40	40	40	222
Service – reduksjon 40% stilling					
Mindre service til andre virksomheter, større trykk på interkommunale løsninger	-180	-180	-180	-180	-720

Nærmere beskrivelse

Digitale skjema vil føre til en vesentlig bedre nettjeneste for innbyggerne, samt avansement i den årlige DIFI-kåringa av kommunale nettsider.

Tilskudd til lag og organisasjoner reduseres og Kulturlopen og Kulturprisen utfases.

Ungdomsklubben vil nå drives som en aktivitetsmodell uten fast sted og med 50 % ungdomskonsulent. Ungdomsrådet har midler til egen drift, men ikke til fordeling til andre.

²¹ De økonomiske utfordringene i planperioden gjør det nødvendig å gjennomføre vesentlige endringer i 2015 - 2017. Behovet for, innretningen av og omfanget av innsparingene vil bli vurdert senere, i det enkelte årsbudsjett.

13 Areal og næring

13.1 Hovedmål, status og sentrale utviklingstrekk

Status

Byggesak/eiendomsskatt

Aktivitetsnivået på byggesak er totalt sett forholdsvis høy. Tendensen er nedgang i hyttebygging og stabilt, høyt antall saker som gjelder tilbygg/oppgradering av eldre hytter. Antall nye eneboliger er stabilt, og antall leiligheter er økende.

Et hovedmål er å sørge for så kort saksbehandlingstid overfor publikum som mulig. To kontordager i uken i perioden 15. mai til 15. september gjør dette mulig.

Byggesaksarkivet er tilnærmet fullt. Det er behov for oppgradering av arkivet, men dette har ikke vært mulig å prioritere i økonomiplanen. I denne sammenheng bør skanning av arkivet vurderes.

Etter tilsetting på nyåret er etterslepet på registrering av nye skatteobjekter i ferd med å bli tatt igjen. Mye tid og ressurser er brukt på befarings- og kvalitetssikring i år.

Plan/folkehelse

Ressursene på plan har i 2013 for det meste blitt brukt på kommunens egne planprosesser: revisjon av kommuneplanens arealdel, reguleringsplan for Nord-Aurdal barneskole, reguleringsplan for Breiset vest (uteseksjon/brannstasjon) og Valdres lokalmedisinske senter (VLMS), sistnevnte med bistand fra innleid konsulent. Avdelingen bistår i kommunedelplanprosesser og har et særskilt ansvar for å sørge for at disse håndterer de gjennomgående temaene folkehelse, miljø, klima og energi, universell utforming og annen inkludering samt barn og unge.

Arbeidet med kommunedelplan for E16 Fagernes – Hande er kommet langt, men Statens vegvesen har besluttet å utsette sluttbehandlingen av planen til 2014, som et ledd i en samlet areal- og transportplan for Fagernes – Leira (se også Byutvikling nedenfor).

Folkehelsekoordinator er f.o.m. 2013 administrativt tilknyttet virksomheten.

Pågående, tunge planprosesser i egen regi medfører at kapasiteten på planavdelingen for tiden er begrenset. Dette medfører at prosessene tar lenger tid, noe som vil vedvare i 2014. Planstrategien blir fulgt.

Oppmåling/kart og geodata

En har ikke lyktes med å rekruttere ny oppmålingsingeniør som et styrkingstiltak, selv etter utlysninger. Utfordringene mht. kapasitet fortsetter dermed. Dette medførte gebyrtap, jf. årsmeldinga for 2012 s. 77. Utfordringen forsøkes kompensert ved interne omprioriteringer i 2014.

Adresseringsprosjektet har som mål å tildele adresser til alle eiendommer i kommunen og har krevd betydelige ressurser i tillegg til vanlige, løpende oppgaver. Arbeidet med navning av veier har tatt lenger tid enn forutsatt og blir slutført i 2014.

Landbruk/næring

Innen landbruk går driften som normalt med hovedfokus på tilskuddsforvaltningen. Slik vil det fortsette i 2014. Fra myndighetenes side er det økt fokus på kontroll. Gårdskartprosessen er gjennomført og kvaliteten på arealoversiktene er blitt betydelig bedre. Antall søknader som må rettes har økt betydelig, blant annet som følge av dette.

Skogbruket er havnet i en vanskelig økonomisk situasjon den siste tiden, noe som ble sterkt forverret med nedleggelsen av cellulosefabrikken på Tofte. Dette påvirker næringsinntektene for skogbruket i kommunen. Det jobbes med tiltak for å klarlegge og påvirke situasjonen.

I kommunen er det satt inn ekstra midler til skogkultur av overføringene fra staten. Tilskuddet til planting har gått opp, og det er lagt til rette for mer markberedning. Miljøregistreringene i tilknytning til områdetaksten for skogbruket i kommunen avsluttes i 2013 med de siste utbetalingene. Etter krav fra statlige myndigheter er arbeidet med å følge opp foryngelsesplikten etter hogst blitt intensivert. På vegsektoren er det fortsatt bra aktivitet i skogbruket. Det er bra med disponible statstilskuddmidler.

Byggingen av Kvitvella Electrisitetsverk er i slutfasen og vil senhøstes 2013 være i produksjon. Kommunen har en eierandel på vel 40,4 %. Anlegget er blitt påført visse kostnadsøkninger grunnet en kald vinter og stor flom våren 2013. På sikt antas prosjektet å få brukbar lønnsomhet. Kommunen får bra forrentning i form av utleie av fallrettigheter, eiendomsskatt og infrastrukturelle investeringer (gangveg).

På Leira er arbeidet med Fossbråten kraftverk i full gang. Lønnsomheten her vil etter planene og kostnadsoverslaget bli noe bedre enn for Kvitvella. Det er Valdres Energi AS sammen med grunneierne i området som står bak utbyggingen.

Innenfor området skogbruk/næring er kapasiteten i kommunen vesentlig redusert ved at det er gjennomført stillingsreduksjon (40 %) i 2. halvår 2013 som et midlertidig tiltak. Tiltaket videreføres i 2014 med samme kronebeløp (150 000 kr).

Miljø

Innen miljøforvaltning er det saksbehandling innenfor viltforvaltning og motorferdsel som dominerer, og det antas å fortsette i 2014.

Arbeidet med forvaltningsplan for vannområde Valdres, som ledd i implementeringen av EUs vanddirektiv er inne i en avsluttende fase. Forvaltningsplanen skal vedtas sentralt innen 2015.

Byutvikling

Videre byutvikling vil skje etter to linjer. For det første har Statens vegvesen i forbindelse med Nord-Aurdal kommunes bidrag til rundkjøring nr. 2 på Leira forpliktet seg til å bidra til en samordnet areal- og transportplan (SATP) for Fagernes-Leira. For det andre uttrykker planstrategien til kommunen ønsker om å ta del i en utgreiing av Fagernes-Leira som komplette handelssteder. Til dette temaet hører at kommunen etter initiativ fra næringslivet på Leira vil fortsette en prosess med å vurdere Fagernes-Leira som ett turiststed i forhold til åpningstider, samt arbeide for like betingelser for varehandelen.

Generelt

De fleste fagområder preges av høyt arbeidspress. Noen fagområder har større sesongvariasjoner, der toppen ofte inntreffer i normal ferietid. Fleksible medarbeidere bidrar til å begrense ulempene for publikum i størst mulig grad i de mest hektiske periodene.

Virksomheten preges av godt arbeidsmiljø, ubetydelig sykefravær og god kostnadskontroll.

13.2 Kvalitet og ressursbruk i dag (KOSTRA)

Virksomhet Areal og næring	Nord- Aurdal 2010	Nord- Aurdal 2011	Nord- Aurdal 2012	Nord- Fron 2012	Sel 2012	Tynset 2012	Kom.gr. 11 2012	Oppland 2012	Landet u. Oslo 2012
Produktivitet/enhetskostnader									
Gjennomsnittlig saksbehandlingstid, vedtatte reguleringsplaner (kalenderdager)	244	261	246	89	28	140	..	..	..
Gjennomsnittlig saksbehandlingstid for byggesaker med 12 ukers frist (kalenderdager)	24	23	22	4	22	39	36	27	38
Gjennomsnittlig saksbehandlingstid for byggesaker med 3 ukers frist (kalenderdager)	..	20	17	4	19	15	19	16	19
Andel søkn. om tiltak der komm. har overskredet lovpålagt saksbehandlingstid	1	3	2	0	1	3	3	7	4
Gjennomsnittlig saksbehandlingstid, oppmålingsforretning (kalenderdager)	100	245	280	95	18	83	72	57	66
Gjennomsnittlig saksbehandlingstid, vedtatte reguleringsplaner (kalenderdager)	244	261	246	89	28	140	..	..	..
Gjennomsnittlig saksbehandlingstid for byggesaker med 12 ukers frist (kalenderdager)	24	23	22	4	22	39	36	27	38

Saksbehandlingstiden for reguleringsplaner er stadig lang. Dette er en forventet utvikling og et resultat av inndragning av en 100 % stilling som arealplanlegger som innsparingstiltak i budsjettet for 2010.

Saksbehandlingstiden for byggesaker med 12 ukers frist har holdt seg stabil på et akseptabelt nivå. For byggesaker med tre ukers frist er det en liten bedring i saksbehandlingstiden. I denne sammenheng må det nevnes at et betydelig antall byggesaker er mindre dispensasjonsaker (fra regulerings- eller kommuneplan) som er unntatt fra kravet om tidsfrist. Dette forklarer hvorfor det er få saker hvor lovpålagt saksbehandlingstid er overskredet.

Saksbehandlingstid for oppmålingsforretning er svært lang sammenlignet med andre kommuner og landet for øvrig. Dette er beskrevet nærmere i avsnitt 13.1 ovenfor.

13.3 Stillingsramme

Areal og Næring	1.jan 2013	1.jan 2014	Endring i 2014	Merknad
Areal og Næring	10,50	11,50	0,00	
Sum	10,50	11,50	0,00	

13.4 Økonomiske hovedtall

AREAL OG NÆRING	Regnskap 2012	Budsjett 2013	Budsjett 2014	Budsjett 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017
LØNNKOSTNADER, BRUTTO	5 978	6 948	7 079	7 229	7 229	7 229
ANDRE DRIFTSUTGIFTER	1 023	959	982	982	982	982
UTSTYR, VEDLIKEHOLD M.M.	1 014	246	242	242	242	242
KJØP AV TJENESTER	1 485	1 482	1 482	1 482	1 482	1 482
OVERFØRINGSUTGIFTER	1 068	520	620	570	520	520
FINANSUTGIFTER	0	50	50	50	50	50
Sum utgifter	10 569	10 205	10 455	10 555	10 505	10 505
SALGS- OG LEIEINNTEKTER	-4 364	-3 515	-3 518	-3 578	-3 578	-3 578
REFUSJONSINNTEKTER	-317	0	0	0	0	0
TILSKUDD, OVERFØRINGER OG SKATT	-1 717	-1 383	-1 383	-1 383	-1 383	-1 383
FINANSINNTEKTER	-20	-46	-46	-46	-46	-46
Sum inntekter	-6 418	-4 944	-4 947	-5 007	-5 007	-5 007
Totalt	4 152	5 261	5 508	5 548	5 498	5 498

13.5 Tiltak

Oversikt

Tiltak	2014	2015	2016	2017	Total
Areal og næring – økning inntekt oppmåling	-60	-120	-120	-120	-420
Areal og næring – økning midlertidig reduksjon av hjemmel					
Midlertidig stillingsreduksjon (næring 2013 og -14 videreføres ikke fra 2015).	0	150	150	150	450
Areal og næring – VGIS-økning	95	95	95	95	380
Areal og næring – div kutt og økt inntekt	-30	-30	-30	-30	-120
Areal og Næring – samlet areal- og transportplan for Fagernes og Leira	100	50	0	0	150

14 Teknisk drift

14.1 Hovedmål, status og sentrale utviklingstrekk

Hovedmål

- Redusere lekkasjer på vannforsyningsnettet
- Redusere innlekking på avløpsnettet
- Trafikksikkerhet
- Opprusting av kommunale veier
- Ferdigstille implementering av driftsovervåkingssystem
- Revisjon av hovedplan vannforsyning
- Ferdigstille nye lokaler for teknisk drift
- Stigebil brannvesenet
- Utdanning/kurs brannmannskap
- Utdanning/kurs feiere
- Være prosjektansvarlig for skjønnsmiddelprosjekt om mer omfattende interkommunalt samarbeid

Status

Nord-Aurdal kommune har store utfordringer med lekkasjer på vannforsyningsnettet. Samtidig er det et økende nasjonalt og internasjonalt fokus på hvordan en av verdens viktigste ressurser forvaltes.

Fylkesmannen krever en reduksjon av innlekking på avløpsnettet i forbindelse med utslipps-tillatelsen for Fagernes/Leira renseanlegg.

Kommunen arbeider etter en saneringsplan for vann- og avløpsnettet. Arbeidene er godt pro-sjektert, og det stilles strenge krav til entreprenører. Resultatene er et VA-nett med høy kvali-tet og lang forventet levetid. Et driftsovervåkingssystem vil heve driftsikkerheten på vann-forsyningsanleggene og redusere risikoen for forurensninger fra avløpsanleggene.

Kommunen har et etterslep på vedlikehold av kommunale veier over driften. Bedre standard på veiene gjennom investeringer vil gi økt trafikksikkerhet og redusere kostnadene til vedlikeholdsarbeid.

Arbeidene med VA-nettet og utbedring av kommunale veier sees i sammenheng. Det er definert områder for saneringsarbeidet hvor VA saneres ett år og kompletteres året etter ved utbedring av vei. Man gjør seg ferdig med ett og ett område for systematisk å oppruste VA-nettet i hele kommunen.

Brannvesenet får gjennomført en temmelig påkrevet utskifting av stigebil i 2014. Flere høye bygninger i kommunen betinger en bil med stige eller lift.

Brannforebyggende avdeling har full bemanning og vil med det kunne gjennomføre alle planlagte tilsyn.

Effektiviserende tiltak:

- Rehabiliteringen av VA-nettet vil redusere driftsutgiftene på vann- og avløpssektoren. Saneringstiltak innen vann og avløp er innarbeidet i investeringsbudsjettet, se side 87.
- Driftsovervåkningssystem og elektroniske vannmålere reduserer behovet for tilsyn av anleggene. Feilsøkingstiden ved vannlekkasjer reduseres og driftsikkerheten økes.
- En felles driftssentral for uteseksjonen, brann- og feiervesenet og eiendom vil gi bedre utnyttelse av utstyr og bemanning, samtidig som driftkostnadene reduseres. Prosjektet er planlagt ferdigstilt i 2014.
- Opprusting av kommunale veier med økt andel fast dekke gir reduserte driftskostnader og økt trafiksikkerhet. Veiutbedringstiltakene er innarbeidet i investeringsbudsjettet, se side 90.
- Nord-Aurdal kommune prioriterer kurs og utdanning for brann- og feiervesenet.

14.2 Kvalitet og ressursbruk i dag (KOSTRA)

Virksomhet Teknisk drift	Nord- Aurdal 2010	Nord- Aurdal 2011	Nord- Aurdal 2012	Nord- Fron 2012	Sel 2012	Tynset 2012	Kom.gr. 11 2012	Oppland 2012	Landet u. Oslo 2012
Kvalitet									
Vannkvalitet, forsyningssikkerhet (100 maksimalt)	99,994	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	-	-	-
Beregnet vannlekkasje per meter ledning per år (m3/m/år)	6,3	-	-	3,2	-	-	-	3,1	4,9
Andel kommunale vannverk som har sikkerhets- og beredskapsplan (100 maksimalt)	100	100	100	100	0	100	-	80,0	87,8
Andel av befolkningen som er tilknyttet kommunal vannforsyning (100 maksimalt)	68,6	68,4	68,7	75,6	71,9	65,0	-	67,2	82,0
Andel av befolkningen som er tilknyttet kommunal avløpstjeneste (100 maksimalt)	75,4	75,3	75,7	76,3	70,3	58,0	-	67,5	81,6
Brann- og ulykkesvern – Andel piper feiet	100	100	100	55,0	17,2	54,4	47,0	53,6	45,7
Andel A-objekter som har fått tilsyn (100 maksimalt)	77,5	51,4	65,7	100	43,5	92,6	66,9	83,4	81,1
Dekningsgrad									
Lengde kommunale veier og gater i km pr. 1000 innb.	10,6	10,6	10,6	19,6	10,8	5,2	12,4	10,0	8,5
Gang- og sykkelvei i km som er et kommunalt ansvar pr. 10 000 innb.	16	16	16	12	35	23	12	16	13
Produktivitet/enhetskostnader									
Arsgebyr for vannforsyning (gjelder rapporteringsåret +1)	4131	4445	4668	3602	4510	2883	2945	3445	3112
Finansiell dekningsgrad, vannforsyning	90	93	107	106	107	109	101	103	104
Arsgebyr for avløpstjenesten (gjelder rapporteringsåret +1)	4898	5258	5678	6710	4384	5486	3391	4655	3437
Finansiell dekningsgrad, avløpstjenesten	83	88	99	91	114	104	103	104	102
Arsgebyr for avfallstjenesten (gjelder rapporteringsåret +1)	2361	2408	2408	1430	1883	2588	NA	NA	NA
Brutto driftsutgifter i kr pr. km kommunal vei og gate, konsern	76 426	83 750	80 985	116 737	144 828	63 138	92 831	97 809	118 616
Arsgebyr for feiing og tilsyn (gjelder rapporteringsåret +1)	315	315	315	373	360	350	369	392	395

Nord-Aurdal kommune har svært god forsyningssikkerhet, men har til dels store lekkasjer på vannforsyningen. Videreføring av saneringsprosjektene vil redusere lekkasjer og holde forsyningssikkerheten på tilnærmet 100 %.

Feiertjenestene i kommunen er tilnærmet 100 %, og betydelig høyere enn sammenligningskommunene, kommunegruppe 11, fylket og landet for øvrig, samtidig som gebyret på feiing og tilsyn ligger under gjennomsnittet.

Nord-Aurdal kommune har 10,6 kilometer kommunale veier og gater per 1 000 innbyggere. Dette ligger på gjennomsnittet for Oppland, mens landsgjennomsnittet er 2 km/1000innb lavere. Brutto driftsutgifter i kroner per kilometer kommunal veier og gater utgjør 80 985 mot i snitt for kommunegruppe 11 på 92 831, i Oppland på 97 809 og landssnittet på 118 616. Utgifter til vedlikehold og drift av 4-500 parkeringsplasser, og cirka 10 kilometer gang- og sykkelvei inngår i beregningsgrunnlaget for kostnadene på 80 985 kr/km.

Årsgebyr på vann, avløp og renovasjon utgjør i sum 13 069. Nord-Aurdal har i sum høyere gebyr på disse tjenestene enn sammenligningskommunene, hvor gjennomsnittet ligger på 11 520 kroner. Tjenestene er selvkostområde, hvor summen av drifts- og investeringskostnader skal dekkes inn av gebyrsatsene. Kommunen har høyt fokus på rehabilitering av vann- og avløpsnett, samtidig som spredt bebyggelse gir store kostnader gjennom mange vannverk, renseanlegg og pumpestasjoner, med store avstander og høydeforskjeller per abonnent.

Nord-Aurdal kommune har gunstige tilkoblingsavgifter for å simulere til at flest mulig kobler seg til det kommunale vann- og avløpsnett.

Andel A-objekter, eksempelvis skoler og sykehjem, hvor det er gjennomført branntilsyn var lav både i 2011 og 2012. Dette skyldes bemanningssituasjonen og langtidssykefravær. I første halvår 2013 er avdelingen med rekruttering av to nye inspektører igjen tilbake til 100 % bemanning, noe som antas å fortsette i 2014. Tilsyn utføres av Valdres brannforebyggende avdeling, et interkommunalt samarbeid som fører tilsyn i hele Valdres.

14.3 Stillingsramme

Teknisk drift	1.jan 2013	1.jan 2014	Endring i 2014	Merknad
Teknisk drift	14,23	14,23	0,07	Teknisk endring
Brann, ulykkesvern, feiing	5,00	4,70	0,00	
Brannforebyggende avdelinge	1,94	1,94	0,00	
Sum	21,17	20,87	0,07	

14.4 Økonomiske hovedtall

TEKNISK DRIFT	Regnskap 2012	Budsjett 2013	Budsjett 2014	Budsjett 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017
LØNNKOSTNADER, BRUTTO	12 443	12 700	13 617	13 617	13 614	13 614
ANDRE DRIFTSUTGIFTER	4 688	4 083	4 640	4 640	4 640	4 640
UTSTYR, VEDLIKEHOLD M.M.	4 787	4 699	4 681	4 681	4 681	4 681
KJØP AV TJENESTER	15 081	11 017	11 017	11 017	11 017	11 017
OVERFØRINGSUTGIFTER	560	0	0	0	0	0
FINANSUTGIFTER	587	0	0	0	0	0
Sum utgifter	38 145	32 499	33 955	33 955	33 952	33 952
SALGS- OG LEIEINNTEKTER	-33 415	-27 658	-29 528	-29 254	-29 256	-29 256
REFUSJONSINNTEKTER	-3 120	-2 136	-2 336	-2 336	-2 336	-2 336
FINANSINNTEKTER	-357	-1 886	-1 123	-1 123	-1 123	-1 123
Sum inntekter	-36 892	-31 680	-32 987	-32 713	-32 715	-32 715
Totalt	1 253	819	968	1 242	1 237	1 237

14.5 Tiltak

Oversikt

Tiltak	2014	2015	2016	2017	Total
Teknisk drift – økte tilkn.avg.					
Tilpasning til faktisk volum, uten avgiftsøkning	-720	0	0	0	-720
Teknisk drift – økte inntekter, prisvekst avløp					
Økte inntekt som følge av økning i pris på avløp.	-659	-1 104	-1 104	-1 104	-3 971
Teknisk drift – økte inntekter, prisvekst feiing					
Økte inntekt som følge av økning i feieavgift.	-140	-140	-140	-140	-560
Teknisk – brann- kompetanseavdeling					
Salg av kurs	-132	-132	-132	-132	-528
Teknisk – kompetanseheving brann					
Særskilt kompetansetiltak ut over AMU-midlene	100	100	100	100	400

Nærmere beskrivelse

Kompetanseavdeling

Det opprette en ny avdeling som selger kurs til andre kommuner og næringsdrivende. Forebyggendeforskriften og internkontrollforskriften sier at alle bygg skal ha en brannvernleder, samt at denne skal ha tilstrekkelig kompetanse.

Eksempler på kurs:

- Brannvernlederkurs
- Kurs i risikoanalyser (ROS)
- Grunnleggende brannvernopplæring
- Slokkekurs
- Sertifisering og resertifisering, varme arbeider
- Tauredningskurs

En slik avdeling vil ikke få konsekvenser for tilsvarende næring i egen region da slik næring ikke eksisterer.

15 Eiendom og kvalifisering

Virksomheten omfatter:

- Flyktningtjenesten
- Renhold, drift og vedlikehold kommunale bygg
- Eiendomsforvaltning
- Innkjøp av varme og elektrisitet
- Administrativ kontakt for Nord-Aurdal kirkelig fellesråd

15.1 Hovedmål, status og sentrale utviklingstrekk

Flyktningtjeneste

Hovedmål

- Gjennomføre en vellykket omorganisering av tjenesten.
- Økt fokus på tiltak og samarbeid som kvalifiserer deltakere i introduksjonsordningen til arbeid.

Status

Tjenesten styres av introduksjonsloven og gir tilbud til de som er bosatt etter avtale med IMDI, familiegyfjforente, og arbeidsinnvandrere fra Schengen-området. Det er obligatorisk å gjennomføre 600 timer norskopplæring, av disse skal 50 timer være samfunnskunnskap. Elever med rett og plikt må avlegge obligatoriske avsluttende prøver i norsk og samfunnskunnskap. Deltakere har rett til introduksjonsprogram i 2 år. Retten må oppfylles innen tre år etter bosetting med unntak av godkjente permisjoner.

Sentrale utviklingstrekk

- Det er fortsatt pågang av elever fra Schengen-området, uten rett og plikt.
- Norsk – og samfunnskunnskapsprøver avlegges digitalt fra 2014.
- Obligatorisk prøve i samfunnskunnskap skulle vært innført i 2013, men det er varslet utsettelse til 2014.

Interkommunal flyktningtjeneste

Hovedmål

- Gjennomføre en vellykket omorganisering av tjenesten. Endring skal etter planen tre i kraft 1. august 2014.

Status

Felles kvalifiseringstjeneste med Øystre Slidre, som også inkluderer norskopplæring med samfunnskunnskap. Tjenesten bosetter flyktninger etter vedtak i den enkelte kommune, og etter avtale med IMDI. Andre oppgaver er i skaffe boliger på det private markedet, boveiledning, oppmelding til pålagt helsekontroll ved bosetting, og skaffe og følge opp språkpraksis-plasser. De nye lokalene på Leira har bidratt til godt læringsmiljø og gode arbeidsforhold for både elever og ansatte.

Sentrale utviklingstrekk

- Økning i antall flyktninger som skal bosettes ute i kommunene

- Tjenesten har egen kriseplan som gjennomgås to ganger i året

Drift og vedlikehold kommunale bygg

Hovedmål

- Fortsette arbeidet med brannforebyggende tiltak, ved termografering av el-anlegg i alle bygg og el-kontroller.
- Gjennomføre et omfattende vedlikehold av Vesle-Tveit i økonomiplanperioden. Det er utarbeidet vedlikeholdsplan. Tiltaket skal bidra til samlokalisering av Familiens Hus.
- Flytting av Familiens Hus og innflytting i ny brannstasjon vil være en prioritert oppgave før årsskiftet.
- Lukke alle avvik etter tilsyn vil ha høy prioritet.
- Kontroll av at EPC kontraktene som garanterer reduserte driftskostnader, faktisk bidrar til dette.

Status

Ettårsbefaringer Kongsvegen bofellesskap og Nord-Aurdal barneskole er gjennomførte. Valdreshallen, Vesle-Tveit, Nord-Aurdal barneskole og råd- og kulturhuset har nå biovarme som varmekilde. Lavt sykefravær og kompetanseheving er høyt prioritert. Virksomheten er svært tilfreds med at mange gamle og kostnadskrevende bygg er sanerte. Mange omsorgsboliger trenger fortsatt stort vedlikehold, men den største utfordringen er alle kostnader knyttet opp mot ordinære utleieboliger som har mye hærverk og hard bruk. Avdelingen ser frem til samlokalisering med Teknisk drift i nye lokaler.

Sentrale utviklingstrekk

- Krav til årlig kontroll av lekeapparater rundt om i kommunen
- Strålevernforskriften krever radonmålinger i alle typer utleieboliger, skoler og barnehager. Tiltaksgrensen er satt til 100Bq/m³

Renhold

Hovedmål

- Fokus på reduksjon av kjemikaliebruk i overflatebehandling
- Oppmuntre flere til kompetanseheving innen renholdsoperatørfaget
- Fokus på maskinelt utstyr og ergonomi
- Gode innkjøpsrutiner og lagerstyring
- Tilrettelegging og tiltak for å redusere sykefravær

Status

Renholdsavdelingen har renholdsoperatører fra ulike nasjoner. Interkommunalt samarbeid med Valdres kommunene. Det er gjennomført kurs for alle renholdere. Gulvvedlikehold pågår fortløpende og utføres etter ny metode uten kjemikalier. Dette bidrar til reduksjon i helse-skader, miljøbelastning og kostnader. Avdeling har jobbet med kompetanseheving og myndiggjøring for økt trivsel. Avdelingen har en i språkpraksis og en i arbeidspraksis.

Sentrale utviklingstrekk

- Vanskelig å rekruttere fagpersonell.

Eiendomsforvaltning

Hovedmål

- Være en positiv samarbeidspart for utvikling i kommunen
- Boligsosial handlingsplan som styringsdokument for ordinære utleieboliger som har hard bruk
- Fokus på å ikke øke bebygd areal

Tabellen viser utvikling i arealet av kommunens eiendomsmasse (kvm):

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Arealutvikling 2013-2019 totalt	51922	50822	57213	53420	53420	53420	53420

Areal som leies			2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Kiwibygget, PPT + barnevern	Annet	Leier	700	700	0	0	0	0	0
Boliger med heldøgns omsorg	Boliger								
Boliger	20	Leier			1985	1985	1985	1985	1985
Hjemmetj. hj.middellager	Adm	Leier			612	612	612	612	612
	Institusj								
Korttidsavdeling VLMS	on	Leier			3035	3035	3035	3035	3035
Kjøkken VLMS	"	Leier			110	110	110	110	110
Ergo/fysio, VLMS	"	Leier			312	312	312	312	312
Laboratorie	Annet	Leier			137	137	137	137	137
Intermediæravdeling, legevakt, jordmor	Institusj								
	on	Leier			611	611	611	611	611
Totalt			700	700	6802	6802	6802	6802	6802

Areal som eies og driftes	51222	51222	50411	46618	46618	46618	46618
----------------------------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------

Status

Alle utleieobjekter tildeles etter vedtak. Alle typer ubebodde utleieboliger medfører reduserte leieinntekter. Ordinære utleieboliger som har hard bruk medfører store kostnader og mye arbeid. Boligkontoret har innført gode rutiner og bidrar til godt tverrfaglig samarbeid. Pålagt vern i kommuneskogen medfører årlig redusert avvirkning. I tillegg til dårlige tømmerpriser medfører dette fremtidig inntektstap. Ny driftsplan er under utarbeidelse. Nye boligtomter i Vinjarfeltet er et svært positivt tiltak. Det vil være svært gledelig å kunne tilby kommunale tomter når det etterspørres. Mangel på sentrumsnære boligtomter og næringsareal.

Følgende eiendomssalg er gjennomført:

Brannstasjonstomta er solgt og overdras i 2015.

Leira gamle skule er solgt

Boliger Øvrevegen: fire boliger er solgt

Bolig Krokabakkadn er solgt

Boligtomt Aurdal er solgt

Boligtomt Bjørgo er solgt

Kommuneskogen: Fortsatt ingen endelig avklaring rundt Liaberget naturreservat i Lia-skogen. Det forhandles om erstatning for frivillig og pålagt vern. Nord-Aurdal kommune har

seks hyttetomter godkjente for salg. Det samarbeides videre med andre grunneiere om felles adkomstveier.

Uteseksjonstomta selges ikke. Her skal det bygges ny brannstasjon.

Boligtomt i Ulnes og Vestringsbygda har ingen meldt interesse for å kjøpe.

Forslag til salg av eiendommer i Nord-Aurdal kommune som innebærer salgsfullmakt til rådmannen:

Eiendommens navn	2014
Boligtomt Vestringsbygda (1)	x
Boligtomt Ulnes (1)	x
Boligtomter Vinjarfeltet (6)	x
Aurdal skole, bygg med tomt mot sør/øst	x
Idrettsplassen i Aurdal (til Aurdal-Leira idrettsklubb)	x
Bygg og grunn til nedlagt vannverk i Leiraelve	x

I henhold til politisk reglement kapittel 17 gjennomfører rådmannen kurante salg innen rammen av alminnelige priser, slik som for eksempel salg av næringsareal på Bjødnaflata.

Sentrale utviklingstrekk

- Endret skolestruktur har ført til økt etterspørsel av tomter og andre tjenester i Fagernes.

Kraft

Hovedmål

- Fokus på tiltak som kan redusere kostnader.
- God utnyttelse av biovarme som varmekilde i flere bygg
- Fokus på klimaplan for Hallingdal og Valdres

Status

Flere gamle bygg som hadde høye kostnader til oppvarming er nå sanerte. Dårlig ventilasjon på NAUS og rådhuset gjør det vanskelig å få optimal varmegjennomstrømming og gir dårlig innneklima. Dette medfører at det er vanskelig å drifte disse to bygga på en økonomisk god måte.

Sentrale utviklingstrekk

- Krav til fortløpende ENØK tiltak

Nord-Aurdal kirkelig fellesråd

Hovedmål

- Drenering og utbedring grunnforhold ved Skrautvål kirke
- Utskifting av brannfarlige ovner i kirkene i Skrautvål, Strand og Aurdal
- Gjennomføre ENØK tiltak for å redusere driftskostnader

Status

Tingnes kirkegård er utvidet etter dagens krav, som innebærer tilbud om gravfelt for andre trossamfunn, navnet minnelund, anonymt gravfelt, kistegravfelt og urnelund. ENOVA har gitt tilskudd for å utrede og iverksette ENØK tiltak i alle kirker. Utredningen er gjennomført. Biskopen har godkjent en reduksjon på 10 gudstjenester årlig. Valdres Arbeidssenter A/S innleies til slått av tre kirkegårder, Aurdal, Strand og Ulnes. Det er inngått avtale med privat tilbyder som står for graving til fast pris, i tilknytning til gravferder i forbindelse med 50% vakant stilling. Begge tiltakene medfører reduserte investeringskostnader.

Det er behov for utvendig og innvendig vedlikehold av kirkene. Husbankene har gitt tilsagn om lån med rentekompensasjon på inntil 1 800 000 til utskifting av brannfarlige og energikrevende ovner i tre kirker, samt sluttfinansiering av utbedringen av orgelet i Aurdal kirke.

Sentrale utviklingstrekk

- Kirkelig Fellesråd har anledning til å ta opp lån til investeringer

Tilskuddet til fellesrådet er omtalt på s. 82. Forutsetning for denne økonomiplanen er at investeringer i kirkelig fellesråd finansieres innenfor rammebevilgningen.

15.2 Kvalitet og ressursbruk i dag (KOSTRA)

Boliger	Nord-Aurdal 2010	Nord-Aurdal 2011	Nord-Aurdal 2012	Nord-Fron 2012	Sel 2012	Tynset 2012	Kom.gr. 11 2012	Oppland 2012	Landet u. Oslo 2012
Kvalitet									
Andel kommunale boliger som er tilgjengelige for rullestolbrukere	61	61	65	26	69	66	54	65	52
Prioritering									
Netto driftsutgifter til kommunalt disponerte boliger per innbygger	-37	-73	99	-168	-462	133	-139	-50	-80
Netto driftsutgifter til boligformål per innbygger i kroner	-33,4	-76,7	98,2	-285,7	-37929	199,3	-97,9	3,3	-28,1
Brutto investeringsutgifter til boligformål per innbygger i kroner	484	4 559	578	2 208	608	792	511	733	756
Dekningsgrad									
Kommunalt disponerte boliger per 1000 innbygger	25	24	25	19	22	32	22	19	20
Kommunalt eide boliger som andel av totalt antall kommunalt disponerte boliger.	90	90	90	99	99	95	77	89	78
Andel kommunale boliger som er tilgjengelige for rullestolbrukere	61	61	65	26	69	66	54	65	52
Produktivitet/enhetskostnader									
Brutto driftsutgifter per kommunalt disponert bolig	48 478	48 694	61 344	39 537	30 383	55 227	34 577	38 269	38 091

Kommunen har god dekning av kommunale boliger sammenlignet med Opplandsgjennomsnittet og kommunegruppen. Kommunen har større andel kommunale boliger som tilfredsstiller krav til universell utforming enn gjennomsnittet i kommunegruppe 11 og like stor andel sammenlignet med Opplandsgjennomsnittet. Krav til universell utforming har økt. De eldste boligene skriver seg fra 1970-tallet, da det ikke fantes krav til dette.

Eiendom	Nord-Aurdal 2010	Nord-Aurdal 2011	Nord-Aurdal 2012	Nord-Fron 2012	Sel 2012	Tynset 2012	Kom.gr. 11 2012	Oppland 2012	Landet u. Oslo 2012
Prioritering									
Netto driftsutgifter til kommunal eiendomsforvaltning per innbygger	3 604	4 180	3 439	5 529	5 434	4 634	3 936	4 163	4 159
Brutt investeringsutgifter til kommunal eiendomsforvaltning per innbygger	600	2 994	8 004	4 252	2 606	3 852	3 018	4 142	3 329
Netto driftsutgifter til funksjon 390,393 per innbygger i kroner	672	643	658	901	845	772	593	614	545
Dekningsgrad									
Samlet areal på formålsbyggene i kvadratmeter per innbygger	6,4	6,1	5,4	6,3	7,7	7,5	5,4	5,3	4,5
Produktivitet/enhetskostnader									
Korrigerte brutto driftsutgifter til kommunal eiendomsforvaltning per kvadratmeter	580	727	683	900	841	628	736	833	869
Korrigerte brutto driftsutgifter til kommunal forvaltning av eiendommer per kvadratmeter	32	43	12	76	22	15	29	27	37
Energikostnader for kommunal eiendomsforvaltning per kvadratmeter	91	142	126	146	147	107	99	128	113
Medlem av Dnk i prosent av antall innbyggere	86,5	86,3	85,3	88,5	89,7	84,2	84,6	85,2	78,7
Døpte i prosent av antall fødte	72,3	86,2	70,0	78,6	89,8	94,8	87,0	83,4	70,7

Nord-Aurdal har gjennom tid disponert en stor bygningsmasse, men tallene for dekningsgrad viser at kommunen har kommet seg ned på gjennomsnittet til formålsbyggene administrasjon, barnehage, skole og institusjon. Energikostnadene har kommet seg ned på under Opplands-gjennomsnittet, men er over kommunegruppen. Dette bilde vil endre seg for kommende år, da mange gamle bygg er og vil bli sanerte, redusert eiendomsmasse og overgang til biovarme på store bygg og gjennomføring av EPC kontrakter.

Kostnadene til kirkelig fellesråd er noe over kommunegruppen og godt over Opplands-gjennomsnittet.

Kvalifisering

Virksomhet Kvalifisering	Nord-Aurdal 2010	Nord-Aurdal 2011	Nord-Aurdal 2012	Nord-Fron 2012	Sel 2012	Tynset 2012	Kom.gr. 11 2012	Oppland 2012	Landet u. Oslo 2012
Dekningsgrad									
Samlet utbetaling til introduksjonsstønad mill. kr	2 174	2 507	2 906	2 261	2 219	3 432			
Gjennomsnittlig deltakelseslengde (ant.måneder)	6	7	8	9	9	10			
Gjennomsnittlig utbetaling pr. stønadsmåned Enhet: kroner			12 974	11 423	12 978	11 835			
Produktivitet/enhetskostnader									
Mottakere av introduksjonsstønad i prosent av antall innbyggere	0,44			0,38	0,32	0,52			
Produktivitet/enhetskostnader									
Brutto driftsutgifter til introduksjonsstønad pr. innbygger			452	-	388	757			384

Bosatte flyktninger deltar kortere tid i introduksjonsprogrammet i Nord-Aurdal kommune enn i sammenligningskommunene.

Vi har samme gjennomsnittelige utbetaling pr stønadsmåned som Sel, men ligger vesentlig over Nord-Fron og Tynset.

Det ble vedtatt for noen år tilbake at alle deltakerne i introduksjonsprogram i Nord-Aurdal kommune mottar full introduksjonsstønad, det vil si 2G (folketrygdens grunnbeløp). Det er vanlig at deltakere under 25 år mottar 2/3 av full stønad. Siden Nord-Aurdal kommune har mange deltakere under 25 år, vil dette ha en påvirkning på samlet utbetaling. Dette ble vedtatt for at NAV skulle slippe å saksbehandle/utbetale supplerende til den enkelte flyktning. Bokostnader er like store, uavhengig av alder på den som bor.

Deltakere i introduksjonsprogrammet blir skrevet ut av program etter endte norsktester, det vil si at de ikke går ut skoleåret, men etter testene som går 3 ganger årlig (november, januar og mai).

15.3 Stillingsramme

Eiendom og kvalifisering	1.jan 2013	1.jan 2014	Endring i 2014	Merknad
Flyktningetjenesten	6,69	5,50	0,00	
Eiendomsforvaltning	0,50	0,50	0,00	
Drift/vedlikehold bygg	11,30	12,30	-0,80	20% bortfall vedlikehold lokaler VAS, 60% generell red.
Renhold	18,50	18,79	-0,46	Reduksjon VAS
Sum	36,99	37,09	-1,26	

15.4 Økonomiske hovedtall

EIENDOM OG KVALIFISERING	Regnskap 2012	Budsjett 2013	Budsjett 2014	Budsjett 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017
LØNSKOSTNADER, BRUTTO	21 529	19 328	19 510	18 750	18 324	18 324
ANDRE DRIFTSUTGIFTER	12 054	11 013	10 270	16 643	16 280	16 280
UTSTYR, VEDLIKEHOLD M.M.	3 089	3 580	2 255	3 005	3 065	3 065
KJØP AV TJENESTER	390	307	307	307	307	307
OVERFØRINGSUTGIFTER	7 000	3 920	4 206	4 498	4 080	4 080
FINANSUTGIFTER	139	20	28	28	28	28
Sum utgifter	44 202	38 168	36 576	43 231	42 084	42 084
SALGS- OG LEIEINNTEKTER	-13 016	-13 272	-14 485	-15 913	-16 687	-16 687
REFUSJONSINNTEKTER	-6 784	-471	-1 310	-1 310	-1 310	-1 310
TILSKUDD, OVERFØRINGER OG SKATT	-2 360	-2 330	-2 450	-2 450	-2 450	-2 450
FINANSINNTEKTER	-111	-20	-26	-26	-26	-26
Sum inntekter	-22 270	-16 093	-18 271	-19 699	-20 473	-20 473
Totalt	21 932	22 075	18 305	23 532	21 611	21 611

15.5 Tiltak

Oversikt

Tiltak	2014	2015	2016	2017	Total
Eiendom – økte inntekt vedtatt 2012 – 2013					
Indeksregulering alle boliger	-462	-925	-925	-925	-3 237
Eiendomsforvaltning – indeksregulering husleie næring					
Indeksregulering va husleie til tingretten, jordskifteretten og revisjonen.	77	77	77	77	- 308
Eiendomsforvaltning – husleieøkning NAV					
Omlægging av husleie for NAV Valdres. Kommunen fakturerer nå NAV også for kommunens andel, denne blir fordelt mellom alle kommunene som del av fordeling av samla kostnader for NAV Valdres.	-689	-689	-689	-689	-2 756
Eiendomsforvaltning – husleieinntekt avlastning					
Forutsetter nedlegging av barneavlastning i institusjon og omdisponering av arealet til boligutleie	-45	-45	-45	-45	-180
Eiendomsforvaltning – husleie Fladrsud					
Leie av lokaler til hjelpemiddelsentral inntil denne flytter inn i VLMS.	132	50	0	0	182
Eiendomsforvaltning. Redusert inntekt VAS					
Gradvis opphør av leieforhold Vesle-Tveit	290	694	694	694	2 372
Eiendomsforvaltning – inntekt Montesorri fellesutg.					
Kommunen får refundert utgifter private skoler.	-450	-450	-450	-450	-1 800
Renhold inntekt – inntekt Montesorri, refusjon utgifter					
Kommunen får refundert utgifter til renhold private skoler.	-450	-450	-450	-450	-1 800
Eiendomsforvaltning – redusert skogsavvirkning					
På grunn av vern	182	182	182	182	728
Drift og vedlikehold – innsparing Valdreshall					
Vaktmestertjeneste til kl 15, leietaker må ta større ansvar etter dette.	-232	-232	-232	-232	-928
Eiendom – fra 2015 reduksjon idrettsbygg²²					
Reduksjon i utgifter til drift av kommunale idrettsanlegg, basert på KOSTRA-analyse.	0	-500	-500	-500	-1 500
Kirkelig fellesråd – korrigert tilskudd					
Endring i tilskuddet, herunder generell økning med 3,5% og innsparing grunnet færre gudstjenester.	-64	228	-190	-190	-216
Kirkelig fellesråd-økning i tilskuddet	50	50	50	50	200

Nærmere beskrivelse

Tilskuddet til kirkelig fellesråd tar utgangspunkt i tilskuddet for 2013. Dette er korrigert (ned med 45 000 kr) for at fellesrådet ikke har tatt opp lån på 0,9 mill. kr m. rentekompensasjon til utskifting av ovner (jfr. Økonomiplan 2013 – 2016, s. 71). Det korrigerte tilskuddet for 2013 er økt med 3,5% for å ta hensyn til lønns- og prisvekst. Dette gir en realvekst i rammen når deflatoren er 3,1 % (Prop. 1 S Tillegg 1). Tilskuddet er redusert med 150 000 kr i innsparing for færre gudstjenester (godkjent av biskopen). I 2015 er det lagt inn en økning i tilskuddet på 475 000 kr til investering i varmestyringsanlegg, redusert med 120 000 kr i tilskudd fra ENOVA og 63 000 kr i forventet innsparing i fyringskostnader (halvårseffekt) (ENØK-tiltak for å redusere driftskostnader). Dette gir et tilskudd 3 729 000 kr i 2014 og 4 021 000 kr i 2015.

²² De økonomiske utfordringene i planperioden gjør det nødvendig å gjennomføre vesentlige endringer i 2015 - 2017. Behovet for, innretningen av og omfanget av innsparingene vil bli vurdert senere, i det enkelte årsbudsjett.

Endringen vedr. husleie til NAV Valdres er også omtalt i kapittelet om NAV, i avsnittet 11.3 på s. 61.

I økonomiplanen ligger det endringer i årene 2015 – 2017 for å tilpasse drifta til endrede økonomiske rammer. Disse endringene er omtalt i avsnittet ”2.4 Tilpasninger i driftsbudsjettet i økonomiplanperioden” på s. 13. Reduksjon av kostnadene til kommunale idrettsanlegg med 0,5 mill. kr (se tabellen ovenfor) er ett av disse tiltakene. Den nærmere utforming og gjennomføring av innsparingen vil kommunen ta stilling til i årsbudsjettene for hver av årene 2015 – 2017.

16 Avgifter og betalingssatser

Avgifter og betalingssatser for 2014 blir behandlet som egen sak i kommunestyret, parallelt med økonomiplanen.

Det er i hovedsak lagt til grunn en generell økning på 3,5%. Dette er på nivå med kostnadsveksten i kommunal sektor er beregnet til 3,1%²³.

En del satser for egenbetaling er lovregulert, det gjelder bl.a. barnehage, praktisk bistand og kurdøgnpris. Det er forutsatt at kommunen bruker regjeringens forslag til maksimalpris i barnehage slik den er foreslått i statsbudsjettet (Prop. 1 S Tillegg 1).

På sjølkostområdene, vann, avløp og feiing, er det lagt til grunn at inntektene skal dekke kommunens kostnader (dekningsgrad 100%) og at ev. merinntekt tilbakeføres abonnentene i samsvar med forskrift. Dekningsgraden har vært lav tidligere år og kommunen har negativ dekningsgradsavsetning på avløp. For vann var det pr. 01.01.2013 en positiv avsetning på dekningsgradfondet på 34 000 kr og satsene holdes uendret. På avløp var det pr 01.01.2013 en negativ avsetning på dekningsgradsfondet med 3,3 mill. kr, og satsene økes med 10%. Satsene for feiing og tilsyn økes til kr. 372 (18%) pr pipe (denne satsen var uendret i 2012-13). Samlet avgiftsøkning på vann og avløp blir noe høyere enn kostnadsutviklingen (deflator på 3,1%). Feieavgiften har stått stille og ligger under sammenlignbare kommuner, kommunegruppa, fylket og landet.

Kommunen er under sjølkost for SFO og stå her fritt til å fastsette prisene. Det er lagt til grunn en økning på nær 5%.

Leie på kommunale boliger blir fastsatt av rådmannen. Her er det ulikt hvor ofte regulering skal skje og hva som er grunnlaget for regulering. Det legges til grunn at nivået på husleien skal gjenspeile kostnaden ved å eie og drive boligen. For noen boenheter betaler leietaker kommunen for bruk av strøm, også her legges det til grunn at betalingen skal gjenspeile faktiske kostnader.

²³ Statsbudsjettet, Prop. 1 S Tillegg 1.

17 Vedlegg I: Investeringsprosjekter

Nedenfor beskrives de enkelte investeringsprosjekt.

17.1 KLP, egenkapitaltilskudd

KLP krever år om annet inn egenkapital. Størrelsen på egenkapitaltilskuddet varierer mellom år og er ikke kjent før i regnskapsåret. Det er satt av 1 mill. kr årlig til dette.

17.2 Geovekst

Kommunens andel i geovekstprosjekter følger av den til enhver tid gjeldende geodataplan. Dette er prosjekter på utvikling av kart der kommunen har et primæransvar for en del av kartbasene. Det er ikke forventet kostnader i 2014, men budsjettert med 100 000 kr hver av de påfølgende år.

17.3 Nye lokaler teknisk drift

Beskrivelse

Bygging av nye lokaler for teknisk drift (kontor og lokaler til virksomhetsleder og avdelingsingeniører, uteseksjonen, feier- og brannvesen, renholds- og vaktmestertjenestene)

Mål

- Uteseksjonens lokaler tilfredsstiller ikke arbeidstilsynets krav.
- Frigjøre areal hvor brannstasjonen er plassert i dag.
- Samlokalisering av tjenester for effektivisering av drift.

Planlagt oppstart: **Januar 2013** Planlagt ferdigstilling: **Des. 2014**

Teknisk løsning

Det skal bygges nye bygg for å effektivisere driften. En samlokalisering vil holde driftsutgiftene nede i tillegg til at krav fra arbeidstilsynet om helse, miljø og sikkerhet tilfredsstilles.

Alternative løsninger

Endelig løsning er fastsatt i sak FS-035/13

Budsjett og risiko

Nye lokaler for teknisk drift skal realiseres på uteseksjonstomta. Prosjektet er i størrelsesorden 25 mill. kr. Det er bevilget 10 mill. kr i 2013, grunnet forsinkelser blir en liten del av denne bevilgningen brukt. Hele beløpet rebudsjetteres. Rammen for prosjektet er da at det kan

brukes inntil 25 mill. kr i 2014, likevel ikke mer enn at de samlede kostnadene for prosjektet (alle år) er innenfor 25 mill. kr.

Lokalene skal være innflytningsklare til 01.01.2015.

Tabell: Investeringsutgifter

	Delsum	Sum
Totalkostnad	25 000	
Total investeringsutgift		25000

Vurdering av risiko for avvik fra budsjetttramma:

Det er innhentet erfaringstall fra tilsvarende prosjekter rundt om hvor kostnaden ligger på omkring 12'kr/m². På grunn av tomtens beskaffenhet og behov for sikringstiltak mot skred og ras, er det lagt til grunn en pris på 15'kr/m² for varmt areal. Det er innhentet erfaringstall på oppvarmingskostnader hvor hensikten er å holde de årlige driftskostnadene så lave som mulig.

Avviksfaktorer:

- Kjøp av tilleggsareal
- Sikringstiltak mot skred og ras
- Økte priser som en konsekvens av stor anleggsaktivitet i regionen.
- Infrastrukturkostnader som strøm og internett.

Konsekvens for driftsøkonomien

De viktigste endringene i driftskostnadene er som følger:

- Trolig små endringer i driftutgifter. Mer energiøkonomisk bygningsmasse, men dette kompenseres av en arealøkning.

17.4 Boligfeltet Vinjar 2, opparbeiding

Beskrivelse

Opparbeiding av boligtomter i Aurdal. Det følger av planstrategien at kommunen prioriterer tilrettelegging av 15 boligtomter i Vinjarfeltet. Etter raset i Aurdal 22. mai 2013 ble det et behov for kommunale tomter.

På bakgrunn av etterspørselen blir prosjektet realisert i to trinn. Trinn 1 består av 8 tomter og ferdigstilles i mars 2014.

Mål

Muligheten til å tilby potensielle boligbyggere byggeklare kommunale tomter med infrastruktur i regulert område.

Planlagt oppstart: 12 2013 Planlagt ferdigstilling: 03 2014

Teknisk løsning

VA-arbeidene utføres i henhold til gjeldende norm (VA Miljøblad). Fremføring av veiareal i henhold til gjeldende reguleringsplan. Strøm og telefon legges fram til tomtegrensene.

Alternative løsninger

Ikke relevant

Budsjett og risiko

Tabell: Investeringsutgifter

Det er utarbeidet et kostnadsoverslag på kommunal infrastruktur i Bk2 i Vinjarfeltet, hvor kostnadene fordeles på 15 tomter, se tabell under:

	Delsum	Sum
VA-ledning		
Vei		
Gangvei		
Anleggsbidrag, strøm		
Total investeringsutgift	1 800	1 800

Kostnaden per tomt er tidligere beregnet til om lag 180 000 kr, den gang basert på utbygging av 15 tomter i Bk2. Det ligger her innen en forutsetning om at Telenor bekoster utbygging av telekabler i boligfeltet.

Vurdering av risiko for avvik fra budsjetttramma:

- Prisene er godt kjent og risiko for avvik er liten.

17.5 Vann og avløp, rammebevilgning

Beskrivelse

Graving av grøft, stort sett i eksisterende trase, fjerning av gamle ledninger og kummer, fundamentering for og legging av ledninger med foreskrevet kvalitet og tilpasset dimensjon, nedsetting av tidmessige kummer, gjenfylling og tilstussing.

Toppnivåsystem for overvåking av vann- og avløpsanlegg. Felles prosjekt med Vestre Slidre og Sør-Aurdal, med mulighet for tilknytning av de øvrige Valdreskommunene. Overvåknings-systemet gir mulighet på driftsamarbeid på tvers av kommunegrenser. Implementeringen er startet i 2013 og tenkt ferdigstilt i 2014.

Hovedplan for vannforsyning er kommunens politiske styringsdokument for hvordan vannforsyningssystemet skal bygges opp og vedlikeholdes på kortsikt (4 års perspektiv), lengre sikt (nærmere 15 år) og på lang sikt (inntil 40 år frem i tid). Planer og tiltak inneholder beskrivelse av store og små prosjekter på både kort og lang sikt.

Mål

Oppgradere ledningsnett til normal standard, for derved å redusere risiko for forurensning, og avbrudd eller lekkasjer på vannforsyningen. Revisjon av styringsdokumentet hovedplan vannforsyning. Etablering av nye ledninger i tråd med føringer lagt i hovedplan.

Et felles driftsovervåkningssystem på toppnivå, som gir en komplett oversikt over alle kommunens vann- og avløpsanlegg og vannledningsnett med vannmålere. Enkelte feil kan rettes gjennom systemet uten at va-vakt rykker ut. Vannmålere på hovedledningsnettet gir mulighet for raskere lokalisering av eventuelle lekkasjer. Med et felles system med nabokommuner kan erfaringer og ressurser utveksles på tvers av kommunegrensene.

Planlagt oppstart: Februar 2014 Planlagt ferdigstilling: Nov. 2014

Teknisk løsning

VA-arbeidene utføres i henhold til gjeldende norm (VA Miljøblad). Det foretas kvalitetskontroll av rørstrekk i form av video-inspeksjon og trykk- og tetthetsprøving. Utførende entreprenør skal ha godkjenning i tiltaksklasse 2 (må kunne fremlegge dokumentasjon). Entreprenørens stedlige leder skal ha ADK1-sertifikat.

Det skal anskaffes et fremtidsrettet toppsystem for styring og overvåkning av VA-installasjoner. Den enkelte VA installasjon har overvåkning/styrings server/PC som samhandler med en sentral felles serverløsning. Topp-løsningen driftes på sentral serverfarm på Fagernes på virtuelle servere. Gjenbruk av installasjoner med tilhørende PLS på lokasjonene er gjennomført der hvor det økonomisk og teknisk hensiktsmessig. Det er fokus på funksjonalitet og brukervennlighet.

En kommunes vannforsyning med dets forskjellige bestanddeler, er regulert av et stort regelverk, blant annet "Drikkevannsforskriften", "IK-Mat", Helse- og beredskapsloven og EUs drikkevannsdirektiv. Brann- og eksplosjonsvernloven definerer behov for slukkevann i for eksempel bolig- og industriområder. Revidering av hovedplan vannforsyning skal sikre en best mulig utnyttelse av ressursene som stilles til rådighet. Det utarbeides også en handlingsplan med fokus på kvalitet, kapasitet, sikkerhet og effektivitet.

TILTAKETS NAVN	LOKALISERING	OMFANG	KOSTNAD (1000 KRONER)				MERKNAD
			2014	2015	2016	Akkumulert	
Moaskogen - ferdigstilling	Fagernes	530 lm	3300				Forsyningsledning Ny ringledning
Krakkeplassen	Fagernes	70 lm	500				
Leikeplassen - Håvelsrudbassenget	Fagernes	130 lm	800				
Steinsrudmoen	Leira	300 lm	2000				
Hovedplan vannforsyning			400				
Implementering VA-overvåkning			900			7900	
Krokabakkatn - Vaskeriet	Leira	180 lm		1100			Fjerne pumpestasjon direkteledning til Leira Utbedring eks. kummer
Vaskeriet - Tomten	Leira	200 lm		1200			
Banken - Sylvsmedvegen	Leira	160 lm		900			
Månovegen - Hansen	Leira	200 lm		1100			
Overføringsledning parken	Fagernes	800 lm		3000			
Berghall - Sørei	Aurdal	220 lm		1200			
Bøaelva - Sagbrøtin	Aurdal	6 kummer		300			Inkl. vegkryssing
Vestringsbygda RA	Vestr.bygda	Nytt RA		1200		17900	
Spikarmoen pumpestasjon	Fagernes	Ny stasjon			1000		
Øveråsen - Hovi	Fagernes	350 lm			2000		
Sørei - Solvang	Aurdal	700 lm			3800		
Kildedalen - Hegge	Leira	50 lm			400		
Brannstasjonen - Fagerlund	Fagernes	180 lm			1100	26200	
SUMMER			7900	10000	8300	26200	

Rekkefølgen på tiltakene i tabellen er satt opp ut fra en total behovsvurdering. Dersom situasjonen skulle tilsi en annen prioritering, kan rekkefølgen bli endret i perioden. Kommunen samarbeidet tett med blant andre Statens vegvesen. I tilfeller hvor for eksempel vegvesenet setter i gang prosjekter kan det være fornuftig med en omprioritering av kommunens prosjekter eller gjennomføring av andre prosjekt, for å redusere anleggsperiodene og/eller redusere kommunens kostnader. Det kan også oppstå akutte situasjoner som krever umiddelbar gjennomføring av andre tiltak. Rådmannen har fullmakt til å gjøre slike omprioriteringer.

Alternative løsninger

Ikke relevant

Budsjett og risiko

Det er tatt utgangspunkt i en ramme på 7 mill. kr. Denne er økt med 0,9 mill. kr i 2014 for å ta hensyn til implementering av overvåkingssystemet. Det er mindre risiko for avvik fra budsjettramma. Tabellen viser tiltak ved slik ramme også i 2015 – 2017, mens den salderede økonomiplanen legger til grunn at disse reduseres, jfr. tabellen med investeringsprosjekter i avsnitt 2.5 på s. 14.

Tabell: Investeringsutgifter

	Delsum	Sum
Hovedplan vannforsyning	400	
Vann og avløp, ny leidning Steinsrudmoen	2000	
Vann og avløp, rehabilitering	4600	
Implementering av VA-overvåkning	900	
Total investeringsutgift	7900	7900

Vurdering av risiko for avvik fra budsjetttramma:

- Stor anleggsaktivitet i regionen kan presse prisene opp.
- Uforutsette kostnader vil dukke opp, men gjennom et omfattende konkurransegrunnlag, samt forhandlinger og befaring med aktuelle leverandører, er det gjort mye for å unngå overraskelser.
- Større oppdateringer av tegningsunderlag som danner grunnlaget for datasimuleringer.
- Avdekking av forhold som krever ekstra oppmerksomhet

Konsekvens for driftsøkonomien

De viktigste endringene i driftskostnadene er som følger:

- Høyere standard på ledningsnett og VA-anlegg reduserer vedlikeholdskostnader og kostnader knyttet til ledningsbrudd, lekkasjer og driftsstans.
- Et styringsdokument for vannforsyning som på sikt bedrer kvalitet, kapasitet, sikkerhet og effektivitet vil ha en positiv innvirkning på årlige driftskostnader.
- Driftsovervåkningssystemet muliggjør vurdering av alarmer uten at driftoperatørene reiser ut til installasjonen. Enkle feil kan rettes vi systemet, og feil kan prioriteres slik at de utbedres i normal arbeidstid.
- Det er også teknisk mulig å samarbeide på tvers av kommunegrensene, men et slikt samarbeid ligger trolig noe frem i tid.
- Med flere elektroniske vannmålere på hovedledningsnettet kan driftoperatørene i sanntid drive lekkasjesøk på en enklere og sikrere måte enn tidligere.
- Det er en forventning om at lønnskostnader til utrykninger og feilsøking reduseres, og et eventuelt samarbeid med flere driftoperatører kan gi samdriftsfordeler.

17.6 Vann og avløp, overvåking – rebudsjettering

Dette prosjektet er det bevilget 5 mill. kr til i årsbudsjettet for 2014 og det er beskrevet i Økonomiplan 2013 – 2016 på s. 96. Prosjektet blir ikke ferdigstilt i 2013 og blir derfor rebudsjettert med 0,5 mill. kr i 2014.

Prosjektet gjennomføres innenfor de rammene som ligger i Økonomiplan 2013 – 2016 og innenfor en samla prosjektkostnad (alle år) på 5,0 mill. kr.

17.7 Opprusting av veger, rammebevilgning

Beskrivelse

- Oppretting og reasfaltering etter at vann og avløp er rehabilitert året før.

- Masseutskifting, oppretting og reasfaltering av vegparseller med setningsskader og krakkelert dekke.

Mål

Oppgradere veistrekninger til normal standard for veier med fast dekke.

Planlagt oppstart:

Juni 2014

Planlagt ferdigstilling:

Sept. 2014

Teknisk løsning

TILTAKETS NAVN	LOKALISERING	OMFANG	KOSTNAD (1000 KRONER)						MERKNAD
			2014	2015	2016	2017	Etter 2017	Akkumulert	
Oppretting og asfaltering øvre Kvitebergvegen (Nesjordet)	Fagernes	350 lm	590						xPrestgardsvegen - xVestringslinna xVestringslinna - Sørei
Oppretting og asfaltering Fejordevegen	Fagernes	500 lm	790						
Oppretting og asfaltering Middelskulevegen	Aurdal	600 lm	900						
Oppretting og asfaltering EV16 - Lund	Leira	150 lm	220					2500	
Oppretting og asfaltering Moavegen	Fagernes	500 lm		730					
Oppretting og asfaltering Tingnesvegen nord	Fagernes	250 lm		370					
Oppretting og asfaltering Raskebakkin vest	Aurdal	260 lm		360					
Oppretting og asfaltering Raskebakkin øst	Aurdal	450 lm		630					
Oppretting og asfaltering Aabelbakkin øst (Sagbråten)	Aurdal	190 lm		260					
Oppretting og asfaltering Juvevegen vest (Sagbråten)	Aurdal	250 lm		150				5000	
Oppretting og asfaltering Sagbrøtavegen (Sagbråten)	Aurdal	210 lm			290				Inkl. fortau EV16 - Bratteng. inkl. mur
Oppretting og asfaltering Juvevegen øst (Sagbråten)	Aurdal	180 lm			250				
Oppretting og asfaltering Eriksrudvegen (Sagbråten)	Aurdal	110 lm			150				
Oppretting og asfaltering Snarvegen	Fagernes	150 lm			210				
Oppretting og asfaltering Krakkeplassvegen	Fagernes	250 lm			380				
Oppretting og asfaltering Vinjarskogen sør (Vinjar)	Aurdal	80 lm			130				
Oppretting og asfaltering Blankebakkin (Vinjar)	Aurdal	260 lm			360				
Oppretting og asfaltering Kølhusvegen (Vinjar)	Aurdal	200 lm			280				
Oppretting og asfaltering av Kvitterlivegen	Fagernes	300 lm			450			7500	
Oppretting og asfaltering av Våningvegen	Fagernes	700 lm				1250			
Oppretting og asfaltering boligveger Ulnes	Ulnes	700 lm				1250		10000	
Oppretting og asfaltering boligveger Bjørgo	Bjørgo	1250 lm					1880		Inkl. fortau EV16 - Bratteng. inkl. mur
Oppretting og asfaltering FV51 - Nedre Merket	Tisleidalen	1850 lm					2810		
Oppretting og asfaltering Steinsrudmoen/Kjørstadvegen	Leira	900 lm					2250		
Oppretting og asfaltering Månovegen øvre del	Leira	1200 lm					1880		
Oppretting og asfaltering Tveit boligfelt	Fagernes	330 lm					630		
Oppretting og asfaltering Vestringsbygda - Brattebråten	Vestr.bygda	2790 lm					3880	13330	
SUMMER			2500	2500	2500	2500	13330	23330	

Partier med setningsskader forsterkes (masseutskifting, legging av fiberduk, nytt bærelag). Asfaltdekke – Agb11 100 kg/m² – legges i en gjennomsnittlig bredde av 4m, med 0,25m grusskulder på hver side. Det foretas grøfterens. Kantrekker fornyes ved behov.

Prosjektene som gjennomføres finansiert av denne bevilgningen er større opprustinger av veier (nytt bærelag, utvidelse av bredde og lignende) som er investeringer, ikke vedlikehold.

Rekkefølgen på tiltakene i tabellen er satt opp ut fra en total behovsvurdering. Dersom situasjonen skulle tilsi en annen prioritering, kan rekkefølgen bli endret i perioden. Kommunen samarbeidet tett med blant andre Statens vegvesen. I tilfeller hvor for eksempel vegvesenet setter i gang prosjekter kan det være fornuftig med en omprioritering av kommunens prosjekter eller gjennomføring av andre prosjekt, for å redusere anleggsperiodene og/eller redusere kommunens kostnader. Det kan også oppstå akutte situasjoner som krever umiddelbar gjennomføring av andre tiltak. Rådmannen har fullmakt til å gjøre slike omprioriteringer.

Alternative løsninger

Alternativt kunne veiarealene hatt grusdekke, men dette gir redusert trafiksikkerhet, økte vedlikeholdskostnader og støvproblematikk

Budsjett og risiko

Budsjettrammen på 2500' inklusive merverdiavgift opprettholdes i 2014. Det er liten risiko for avvik fra budsjettramma. Tabellen viser tiltak ved slik ramme også i 2015 – 2017, mens den salderte økonomiplanen legger til grunn at disse reduseres, jfr. tabellen med investeringsprosjekter i avsnitt 2.5 på s. 14.

Tabell: Investeringsutgifter

	Delsum	Sum
Forsterking, oppretting og asfaltering av veier		2500
Total investeringsutgift		2500

Vurdering av risiko for avvik fra budsjettramma:

- Stor anleggsaktivitet i regionen kan presse prisene opp.

Konsekvens for driftsøkonomien

De viktigste endringene i driftskostnadene er som følger:

- Høyere standard på veiene vil gi reduserte fremtidige driftskostnader i form av vedlikehold.

17.8 Skilte med veinavn (adresseringsprosjektet), rebudsjettering

Dette prosjektet er det bevilget midler til, senest i årsbudsjettet for 2013. Det er kort beskrevet i tidligere økonomiplaner. Prosjektet blir ikke ferdigstilt i 2013 og blir derfor rebudsjettert med 2,0 mill. kr i 2014.

Prosjektet gjennomføres innenfor de rammene som ligger i Økonomiplan 2013 – 2016 og innenfor en samla prosjektkostnad (alle år) på 2,0 mill. kr.

Beskrivelse

Adressering og skilting i hele kommunen. Skilting av veier gjør det lettere å finne fram, særlig viktig er dette for utrykningskjøretøy. I tillegg bidrar prosjektet til lokal identitet.

Mål

Alle veier skal skiltes med navn og alle bygninger skal ha en adresse.

Planlagt oppstart: 03.2013

Planlagt ferdigstilling: 09.2013

Teknisk løsning

Produksjon av vegskilt i henhold til vedtatt vegnavn, samt forskriftsmessig utplassering av disse.

Alternative løsninger

Ikke relevant

Budsjett og risiko

	Delsum	Sum
Kjøp og utplassering av skilt		2 000
Total investeringsutgift 2013		2 000

Prosjektkostnaden er ikke beregnet i detalj, men en ramme på to millioner skal dekke alle utgifter til produksjon og entreprenør.

Konsekvens for driftsøkonomien

I utgangspunktet vedlikeholdsfritt, men må etter hvert anta driftsutgifter til vedlikehold/utbytte av stolper, noe avhengig av materialvalg. I tillegg kommer sannsynligvis driftskostnader som følge av trafikkuhell, og hærverk / tagging.

17.9 Utskifting av brannbil

Beskrivelse

Stigebilen, en Dodge 500 stigebil fra 1964, må byttes ut i løpet av en treårsperiode. Nord-Aurdal kommune har gitt tillatelse til flere bygg i Fagernes sentrum med sikkerhet i at brannvesenet disponerer stigebil. Det er ikke lenger mulig å skaffe reservedeler og dekk til bilen.

Investeringen er tidligere lagt til 2015. Brannvesenet har en dialog med en leverandør om mulighetene for kjøp av demonstrasjonsbil. Ved kjøp av demonstrasjonsbil unngås ekstra utgifter til merverdiavgift. Disse bilene er godt utstyrt med nødvendig ekstrapstyr.

Mål

En bilpark som tilfredsstiller de krav som dagens og fremtidig bygningsmasse stiller.

Planlagt oppstart: **Januar 2014** Planlagt ferdigstilling: **Mai 2014**

Teknisk løsning

Ikke relevant

Alternative løsninger

Innkjøp av ny bil uten mulighet for mva-fritak.

Budsjett og risiko

Tabell: Investeringsutgifter

	Delsum	Sum
Tilbud demonstrasjonsbil		4900
Omregistrering og dekor		100
Total investeringsutgift		5000

Vurdering av risiko for avvik fra budsjetttramma:

- Prisene er godt kjent og risiko for avvik er liten.

Konsekvens for driftsøkonomien

De viktigste endringene i driftskostnadene er som følger:

- Reduserte utgifter til drivstoff og vedlikehold.
- Den gamle bilen må sertifiseres årlig med en kostnad på 25'. Nytt materiell sertifiseres hvert femte år.

17.10 Brann, hydraulisk frigjøringsverktøy, utskifting

Beskrivelse

Brannvesenet har en utskiftningsplan på utstyr. Planen legger opp til relativt små investeringer årlig, men det er likevel to poster som krever ekstra bevilgninger. Redningsbilen er utstyrt med løfteputer for frigjøring av fastklemte. Produsentens anbefaling er utskiftning etter 10 år. Det hydrauliske frigjøringsverktøyet i redningsbilen er fra 1998. Konstruksjon og materialvalg i nyere biler medfører problemer med å klippe i stykker dørstolper og lignende. Brannsjefen anbefaler en bevilgning på 200.000 kroner (eksl. mva) i 2014 for utskiftning av hydraulisk frigjøringsverktøy.

Mål

Redningsutstyr tilpasset dagens utfordringer.

Planlagt oppstart: **04.2014** Planlagt ferdigstilling: **11.2014**

Teknisk løsning

Ikke relevant

Alternative løsninger

Ikke relevant

Budsjett og risiko**Tabell: Investeringsutgifter**

	Delsum	Sum
Utskifting av hydraulisk frigjøringsverktøy		250
Total investeringsutgift		250

Vurdering av risiko for avvik fra budsjetttramma:

- Basert på erfaringer er 250' en fornuftig ramme med liten risiko for avvik.

Konsekvens for driftsøkonomien

De viktigste endringene i driftskostnadene er som følger:

- Ingen driftsøkonomiske konsekvenser.

17.11 Ombygging Vesletveit, for Familiens hus

Familiens hus består av interkommunal barneverntjeneste i Valdres, pedagogisk/psykologisk tjeneste for Valdres, helsesøstertjenesten, psykisk helsearbeid, fysioterapitjenesten, tilrette- lagte tjenester for barn og unge med nedsatt funksjonsevne, miljøarbeid og Leirali dag- og aktivitetstilbud (herunder skogsgruppa).

Med familiens hus ønsker kommunen å samle de tjenester som retter seg mot barn og fami- ller, slik at de oppleves som helhetlige for brukerne. I forbindelse med at Valdres Arbeids- senter AS flytter all sin virksomhet til Leira har kommunen sett mer konkret på samlokali- sering av helsestasjon, barnevern, ppt og psykisk helse i lokalene i Tveitavegen 11 på Fager- nes opp mot byggets tilstand. Samlokalisering reduserer kommunens behov for leie av kontorplasser samtidig som flere funksjoner samlokaliseres.

Bygningsmassen trenger ombygging som starter i 2014. Det er med dette mulig å samle Familiens hus på Vesle-Tveit innen 01.01.2015. Ombygging vil fortsette i 2015 og 2016 i tett dialog med virksomhetsleder.

17.12 Omsorgsboliger Aurdal, sammenbygging av A- og B-bygg, reservert

Beskrivelse

Aurdal omsorgsbolig består av to hus og fire enheter. Personalet har ikke tilgang på møterom, medisinerom eller garderober. Fra 2015 skal begge husene brukes til personer med demenssykdom. For å gi personalet nødvendige fasiliteter er det tenkt en sammenbygning av A- og B-bygget. En gangpassasje mellom byggene gjør det enklere å dele personalressursene mellom de to byggene, eksempelvis på nattevakt.

A- og B-bygget er begge over to plan, uten tilfredsstillende heisløsning. Krav gitt i byggeteknisk forskrift medfører at en slik tenkt passasje må realiseres i to plan. Det vil være fornuftig å bygge inn en felles heis i denne passasjen som begge byggene kan benytte.

Ombygningen er omfattende og der er derfor budsjettert med et forprosjekt og et hovedprosjekt. Forprosjektet igangsettes basert på kommunestyrets vedtak av årsbudsjettet. Deretter skal prosjektet legges fram for kommunestyret som tar stilling til bevilgning til prosjektering og bygging.

Mål

Mulighet bedre ressursutnytting mellom byggene. En bedring av arbeidsforholdene for de ansatte. Ivareta kravet til universell utforming for begge byggene.

Planlagt oppstart: 01 2014 Planlagt ferdigstilling: 06 2015

Teknisk løsning

Passasjen er tenkt i to plan hvor det i begge plan kan trilles senger mellom byggene. For å ivareta krav om heis i byggverk definert som arbeidsbygning (TEK10 §12-3). I første plan kan garderober for begge kjønn realiseres samt et rom for pårørende med eget dusj og toalett. I plan 2 er det tenkt møte- og dokumentasjonsrom, vaktrom, rom for drift- og vedlikeholds-personell med eget rom for moppevaskemaskin. I tillegg er det tenkt et rom til skriver og kopimaskin med tilgang både fra vaktrom og møterom.

En arbeidsgruppa har synliggjort et arealbehov på 80m². I tillegg kommer gangpassasjen mellom byggene. Det er omkring 13m mellom byggene, og med bredde på 5,9m i to plan blir det totale arealet omkring 153m².

Alternative løsninger

Ved eventuelle alternative løsninger må garderober for begge kjønn realiseres. I tillegg bør arbeidsgruppas oppsett over arealbehov tas til følge.

Budsjett og risiko

Tabell: Investeringsutgifter

	Delsum	Sum
Forprosjekt og prosjektering		1 000
Byggekostnader		3 980
Total investeringsutgift		4 080

Vurdering av risiko for avvik fra budsjetttramma:

- Budsjettet er et grovt anslag og skisserer en mulig realisering. Det er lagt til grunn en kvadratmeterpris på 26'kr/m². Investeringsrammen over ansees å være tilstrekkelig med en viss risiko for avvik.

Konsekvens for driftsøkonomien

De viktigste endringene i driftskostnadene er som følger:

- Bedre utnyttelse av personell, eksempelvis nattevakter.

17.13 VLMS, inventar og utstyr

Inventar og utstyr i institusjonsavdelingen til Nord-Aurdal kommune i VLMS. Dette er utstyr som kommunen som leietaker skal koste og eie sjøl. Anslått til 5,5 mill. kr. Investeringen skjer i 2015 i forkant av innflytting.

17.14 Korttidsavdelingen Aurdal, ombygging

Beskrivelse

Dagens 11 korttidsplasser i Aurdal erstattes med 30 institusjonsplasser når VLMS ferdigstilles. Før Aurdalsheimen saneres i 2016 må det gjøres tiltak på korttidsavdelingen slik at bygget et tilpasset andre pasientgrupper. Det er satt ned en arbeidsgruppe som har sett på konsekvensene av å rive Aurdalsheimen, herunder også nødvendige tiltak på dagens korttidsavdeling.

Mål

Tilpasning av eksisterende bygg til fremtidige pasientgrupper.

Planlagt oppstart: **09 2014** Planlagt ferdigstilling: **06 2015**

Teknisk løsning

Mindre innvendige tilpasninger. Fullverdige garderober for begge kjønn er tenkt plassert i gangpassasje mellom omsorgsboligene i Aurdal.

Alternative løsninger

Alternativ plassering av pasientgruppe basert på at korttidsavdelingen er foreslått sanert i 2018. Hvis gangpassasjen mellom omsorgsboligene ikke realiseres må areal i underetasjen omdisponeres. En slik løsning gir bortfall av inntekter ved utleie av omsorgsbolig.

Budsjett og risiko

Tabell: Investeringsutgifter

	Delsum	Sum
Ombygning av korttidsavdelingen		800
Total investeringsutgift		800

Vurdering av risiko for avvik fra budsjettramma:

- Tiltakene beskrevet i rapport utarbeidet av nedsatt arbeidsgruppe er relativt enkle. Det forventes ingen overskridelser av kostnadsramma

Konsekvens for driftsøkonomien

De viktigste endringene i driftskostnadene er som følger:

- For korttidsavdelingen isolert sett gir ikke de byggtekniske tilpasningene noen driftsøkonomiske endringer.
- Virksomhetsleder helse og omsorg må si noe om de totale endringene i driftskostnadene.

17.15 Fiberkabel, fra rådhuset til NAUS, NABS og VLMS

Beskrivelse

Legging av trekkør og kummer fra rådhuset til Valdreshallen samt datakabling (fiber) fra datarom i rådhuset til Nord Aurdal barneskole, Nord Aurdal ungdomskole, Fagernes barnehage, Vesle Tveit, VLMS-E og Fagernes legesenter.

Lengde om lag 600 m.

Mål

Få datatrafikk mellom disse kommunale lokasjonene med høy hastighet og uten kostnader til leie av infrastruktur.

Planlagt oppstart: **Februar 2014** Planlagt ferdigstilling: **August 2014**

Budsjett og risiko

Tabell: Investeringsutgifter

	Delsum	Sum
Fiberkabling		200'
Trekkerør		153'
Total investeringsutgift		353'

Det er innhentet fastpris på investeringen. Vurdering av risiko for avvik fra budsjetttramma:

- Liten

Konsekvens for driftsøkonomien

Fiber leies i dag av Eidsiva. Investeringen vil dermed føre til reduserte kostnader.

17.16 Nøkkelpokser og heisalarmer

Beskrivelse

5 alarmer er i dag overført til 110 sentralen. I fremtiden skal Valdres Vaktsentral kun betjene øyeblikkelig hjelp innenfor helsetjenester. Dette innebærer at alle alarmer overføres til 110 sentralen i 2014. Dette dreier seg om brannalarmer, heisalarmer og nøkkelpokser. Denne endringen påpekes som et tiltak under branntilsyn. 110 sentralen setter som krav at det skal være en vakttelefon og at alle bygg skal ha nøkkelpokser.

Mål:

Overføring alarmer fra Valdres Vaktsentral til 110.

Planlagt oppstart: **2014** Planlagt feridistilt **Juni 2014**

Teknisk løsning:

Det er innhentet kostnadsberegning for hele prosjektet.

Alternative løsninger:

Ingen.

Budsjett og risiko

	Delsum	Sum
13 nøkkelsafer	228	
15 sendere	94	
9 heisalarmer ,omprogramering og testing	45	
Total investeringsutgift inkl mva		367

Vurdering av risiko for avvik fra budsjetttramma:

- Tiltaket gjennomføres etter kostnadsoverslag.

Konsekvens for driftsøkonomien

Årlig kostnad blir uendret.

17.17 Opparbeiding av parkeringsplass, Vikatunet

Mål:

Opparbeiding av parkeringsplasser som er et etterspurt tiltak fra tjenesteytende funksjoner og leietakere i område.

Planlagt oppstart: **Mai 2014** Planlagt ferdigstilling: **August 2014**

Teknisk løsning:

Arealet er ca. 400m². Bygget Tufte er sanert og det skal opparbeides asfalterte parkeringsplasser på området.

Alternative løsninger:

Ingen

Budsjett og risiko

	Delsum	Sum
Opparbeiding og asfaltering parkeringsplass		213
Total investeringsutgift inkl mva		213

Vurdering av risiko for avvik fra budsjettramma:

- Gjennomføres innenfor ramme

17.18 NAUS, ventilasjon, klimaskall og enøk

Dette prosjektet er innarbeidet i Økonomiplan 2013 – 2016 (omtalt på sidene 13 og 100).

Etter at denne økonomiplanen ble utarbeidet er det sett noe mer på prosjektet og særlig på behovet for å gjøre noe med dekkene samt å legge opp vannbåren varme. Dette gjør at prosjektet kan ha et noe annet omfang enn tidligere beskrevet. Det er videre ikke gjort noen grundig kostnadsoverslag, kostnaden på 55 mill. kr i denne økonomiplanen er mer å betrakte som et anslag på en størrelsesorden.

Prosjektet er planlagt startet opp med forprosjektering og prosjektering i 2015. I økonomiplanen for 2015 – 2018 bør en gjøre en ny vurdering av kostnadene. Forprosjektet i 2015 vil så gi et bedre kostnadsoverslag.

17.19 Kultur- og rådhus, ventilasjon, klimaskall og enøk

Dette prosjektet er innarbeidet i Økonomiplan 2013 – 2016 (omtalt på sidene 13 og 103).

Prosjektet er verken planlagt eller kostnadsregnet. Kostnaden i Økonomiplan 2013 – 2016 var basert på relativt grove anslag. Prosjektet er planlagt startet opp med forprosjektering og prosjektering i 2018. I økonomiplanen for 2018 – 2021 bør en gjøre en ny vurdering av kostnadene. Forprosjektet i 2018 vil så gi et bedre kostnadsoverslag.

Kostnaden på 54 mill. kr i denne økonomiplanen er mer å betrakte som et anslag på en størrelsesorden.

18 Vedlegg II: Budsjettskjema

Økonomiplanen er laget i samsvar med anbefalingene om god kommunal regnskapsskikk.

Forskrift om årsbudsjett stiller i § 6 krav til innhold og inndeling. De pålagte budsjett-skjemaene 1A og 2A følger nedenfor.

Kravet til budsjettskjema 1B er oppfylt gjennom tabellen i avsnitt 2.2 Økonomiske hovedoversikter på s. 7, som viser fordelingen av midler til drift. Her framgår den fastsatte rammen for den enkelte virksomhet. I tillegg til denne rammen viser avsnittene med økonomiske hovedtall i omtalen av den enkelte virksomhet, hvordan denne rammen i budsjettet er tenkt brukt. Kravet til budsjettskjema 2B er oppfylt gjennom tabellen i avsnittet 2.5 Investeringer på s. 14, denne tabellen viser hvordan midlene til investeringer i anleggsmidler er fordelt mellom ulike investeringsrammer (VA og vei) og ulike prosjekter. I tillegg inneholder denne tabellen midler til egenkapital i KLP. Kravet til å vise oversikt drift er oppfylt av tabellen i avsnittet Økonomisk oversikt drift på s. 8. Kravet til å vise oversikt investering er oppfylt av tabellen i avsnittet Økonomisk oversikt investering på s. 9.

18.1 Driftsbudsjettet – budsjettskjema 1A

	Regnskap 2012	Budsjett 2013	Budsjett 2014	Budsjett 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017
Skatt på inntekt og formue	124 269	130 257	130 535	130 535	130 535	130 535
Ordinært rammetilskudd	160 395	166 877	177 805	184 793	184 793	184 783
Skatt på eiendom	24 639	24 880	26 164	28 303	30 015	33 865
Andre direkte eller indirekte skatter	8 353	2 129	2 129	2 129	2 129	2 129
Andre generelle statstilskudd	31 402	28 040	29 383	29 327	29 272	29 048
Sum frie disponible inntekter	349 058	352 183	366 016	375 087	376 744	380 360
Renteinntekter og utbytte	6 699	5 228	4 713	5 332	5 716	7 234
Gevinst finansielle instrumenter (omløpsmidler)	0	0	0	0	0	0
Renteutg., provisjoner og andre fin.utg.	9 753	10 375	10 547	11 042	11 524	16 727
Tap finansielle instrumenter (omløpsmidler)	0	0	0	0	0	0
Avdrag på lån	13 974	15 601	16 577	16 808	17 846	18 610
Netto finansinnt./utg.	-17 028	-20 748	-22 411	-22 518	-23 654	-28 103
Til dekning av tidligere regnsk.m. merforbr	0	0	0	0	0	0
Til ubundne avsetninger	36 735	19 330	12 800	13 830	15 326	12 800
Til bundne avsetninger	3 996	2 199	2 207	2 207	2 207	2 207
Bruk av tidligere regnsk.m. mindreforbruk	18 154	7 761	0	0	0	0
Bruk av ubundne avsetninger	1 477	0	1 749	0	0	468
Bruk av bundne avsetninger	6 685	4 057	3 300	3 300	3 300	3 300
Netto avsetninger	-14 415	-9 711	-9 958	-12 737	-14 233	-11 239
Overført til investeringsbudsjettet	11 765	0	0	0	0	0
Til fordeling drift	305 851	321 724	333 647	339 832	338 857	341 018
Sum fordelt til drift (fra skjema 1B)	305 851	321 724	333 647	339 832	338 857	341 018
Mer/mindreforbruk	0	0	0	0	0	0

18.2 Investeringsbudsjettet – budsjettskjema 2A

	Regnskap 2012	Budsjett 2013	Budsjett 2014	Budsjett 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017
Investeringer i anleggsmidler	71 806	27 279	49 448	24 322	36 451	28 750
Utlån og forskutteringer	15 453	4 840	1 000	1 000	1 000	1 000
Avdrag på lån	1 111	0	0	0	0	0
Dekning av tidligere års udekket	29 197	24 783	0	0	0	0
Avsetninger	670	0	0	0	0	0
Årets finansierungsbehov	118 237	56 902	50 448	25 322	37 451	29 750
Finansiert slik:						
Bruk av lånemidler	52 162	32 609	38 809	5 758	25 961	19 100
Inntekter fra salg av anleggsmidler	7 355	10 026	0	11 700	300	300
Tilskudd til investeringer	11 802	0	0	0	0	0
Mottatte avdrag på utlån og refusjoner	497	0	0	0	0	0
Andre inntekter	-5	0	0	0	0	0
Sum ekstern finansiering	71 812	42 635	38 809	17 458	26 261	19 400
Overført fra driftsbudsjettet	11 765	3 879	7 156	2 864	6 190	5 350
Bruk av tidligere års udisponert	0	0	0	0	0	0
Bruk av avsetninger	9 877	10 388	4 483	5 000	5 000	5 000
Sum finansiering	93 454	56 902	50 448	25 322	37 451	29 750
Udekket/udisponert	-24 783	0	0	0	0	0

18.3 Anskaffelse og anvendelse av midler

	Regnskap 2012	Budsjett 2013	Budsjett 2014	Budsjett 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017
Anskaffelse og anvendelse av midler						
Anskaffelse av midler						
Inntekter driftsdel (kontoklasse 1)	530 527	487 083	506 768	513 158	513 474	517 101
Inntekter investeringsdel (kontoklasse 0)	19 235	10 026	0	11 700	300	300
Innbetalinger ved eksterne finanstransaksjoner	59 380	38 136	43 821	11 389	31 976	26 633
Sum anskaffelse av midler	609 142	535 245	550 589	536 247	545 750	544 034
Anvendelse av midler						
Utgifter driftsdel (kontoklasse 1)	477 142	456 440	474 203	477 707	475 391	477 563
Utgifter investeringsdel (kontoklasse 0)	71 792	27 279	49 448	24 322	36 451	28 750
Utbetaling ved eksterne finanstransaksjoner	40 727	31 299	28 619	29 345	30 865	36 832
Sum anvendelse av midler	589 661	515 018	552 270	531 374	542 707	543 145
Anskaffelse - anvendelse av midler	19 482	20 227	-1 681	4 873	3 043	889
Endring i ubrukte lånemidler	-1 162	0	0	0	0	0
Endring i regnskapsprinsipp som påvirker AK Drift	0	0	0	0	0	0
Endring i regnskapsprinsipp som påvirker AK Invest	0	0	0	0	0	0
Endring i arbeidskapital	18 320	20 227	-1 681	4 873	3 043	889
Avsetninger og bruk av avsetninger						
Avsetninger	80 458	46 312	15 007	16 037	17 533	15 007
Bruk av avsetninger	36 194	22 206	9 532	8 300	8 300	8 768
Til avsetning senere år	24 783	0	0	0	0	0
Netto avsetninger	19 482	24 106	5 475	7 737	9 233	6 239
Int. overføringer og fordelinger						
Interne inntekter mv	43 689	32 846	37 784	34 094	37 407	36 567
Interne utgifter mv	43 689	28 967	30 628	31 230	31 217	31 217
Netto interne overføringer	0	3 879	7 156	2 864	6 190	5 350

19 Vedlegg III

19.1 Økonomiske mål for økonomiplanen

Kommunestyret behandlet i sak 043/12 den 14.06.2012 økonomiske mål for framtidige økonomiplaner. Det gjorde slik vedtak:

Kommunestyret vedtar slike økonomiske mål for framtidige økonomiplaner:

1. *Netto driftsresultat bør være på minimum 3 % av brutto driftsinntekter.*
2. *Disposisjonsfondet skal minimum være på 10 % av brutto driftsinntekter og målet er at det skal utgjøre 15 %.*
3. *I tillegg til disposisjonsfondet etter pkt. 2 skal kommunen ha et særskilt disposisjonsfond for å handtere premieavvik. Dette skal til enhver tid tilsvare samla akkumulerte premieavvik for kommunen.*

Formålet er både å ha disposisjonsfondsavsetninger som til enhver tid tilsvarer akkumulert premieavvik og at regnskapsmessig resultat (mer/mindreforbuk) skal vise et reelt resultat.

- a. *Kommunestyret vedtar å sette av på disposisjonsfond premieavvik kr 16 522 000 tilsvarende kommunens akkumulerte premieavvik på 01.01.2012. Dette finansieres ved bruk av ordinært disposisjonsfond.*
 - b. *Kommunestyret vedtar videre at det årlig skal settes av eller brukes av disposisjonsfond premieavvik et beløp som tilsvarer differansen mellom årets premieavvik og sum amortisert premieavvik dette året. Kommunestyret gir rådmannen fullmakt til å foreta slike avsetninger og foreta slik bruk av disposisjonsfond premieavvik. Transaksjonene vises i årsregnskapet.*
4. *Lånegjelda bør være under 70 % av brutto driftsinntekter.*

I denne lånegjelden skal iberegnes den andel av lånegjeld på VLMS kommunen betjener gjennom husleie på bygget og andre vesentlige kapitalkostnader som kommunen bærer indirekte.

Ved vurdering av framtidige låneopptak kan en ta hensyn til lån knyttet til selvkostområdene vann, avløp og feiing.

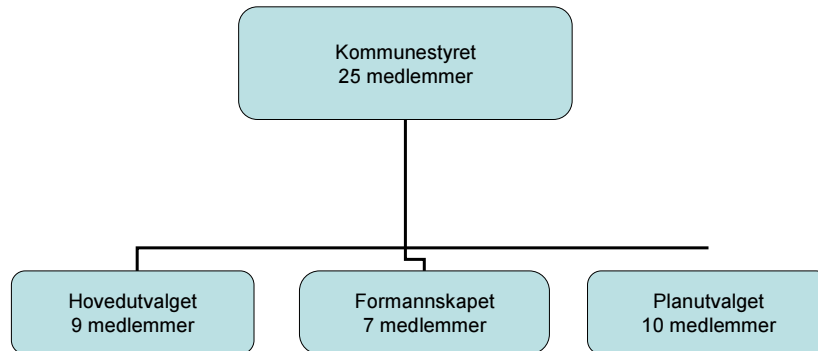
5. *Kraftinntekter bør brukes på en måte som reduserer kommunens sårbarhet for svingninger i kraftprisene og som bidrar til en langsiktig robust kommuneøkonomi.*

Kommunestyret ber rådmannen legge fram en egen sak med forslag til retningslinjer for bruk av kraftinntektene.

19.2 Organisasjonskart

Politisk organisering

Politisk organisasjonskart

Administrativ organisering

Administrativ organisering

